EMMANUEL ROBLES

ÎNĂLŢIMILE ORAŞULUI

Roman

În româneşte de
ŞERBAN N. FLOREA
EDITURA JUNIMEA
IAŞI, 1974

EMMANUEL ROBLES

„Les hauteurs de la viille”
EDITIONS DU SEUIL, Paris, 1960

Coperta:

În amintirea prietenului meu, Ahmed Smaili

PREFAŢĂ

În perioada în care a fost scrisă, adică în anii 1946-1947, această povestire avea scopul de a sta mărturie a neliniştii ce-i tulbura, în vremea aceea, pe tinerii

algerieni. Ea încerca, de asemenea, să ilustreze anumite aspiraţii născute, cu mai mult sau mai puţin elan şi claritate, astfel că pentru mulţi dintre aceşti tineri exemplul Rezistenţei franceze a fost hotărâtor.

În mai 1945, pe când mă găseam în apropiere de Stuttgart, îmi ajunseră la urechi zvonuri despre revolta algeriană din ţinutul Constantine-ului. Un rug imens se stingea, abia, în Europa. Un altul se aprindea de cealaltă parte a mării. Deşi nu era de aceleaşi proporţii, flăcările lui prevesteau nenorociri.

La întoarcerea mea în Algeria, anul următor, ceea ce am întîlnit m-a făcut să am certitudinea că rugul înecat, cu un an înainte, în sângele a mii de victime se va aprinde din nou, şi mai devorant. Oamenii pot ii ucişi, dar nu şi ideea pentru care ei primesc să moară – fiecare dintre noi o ştim.

Tinerilor algerieni, viitorul nu le oferea nicio speranţă. Spiritul, ca şi structura regimului colonial le hărăzeau să se izbească de un zid, iară cea mai mică şansă de a-l străpunge, de a-l deschide spre o lume mai echitabilă. O descoperire de acest lei duce, cu siguranţă, la violenţă. Ea s-a întregit, la cei mai buni, cu o cunoaştere exactă a forţelor care, sfidînd orice dreptate, menţineau acest zid.

Şase ani după publicarea „înălţimilor oraşului", Alger' se transforma într-un teatru de război. Mii de Small'- hcz iărâţi să-şi cucerească demnitatea, au ţîşnit din noaptea care trăiau, cu torţa aprinsă în mână.

Strigătului lor i-au răspuns, de cealaltă parte, o mulţime de Montserrat care, pentru a se fi Îndoit de legitimitatea luptei lor, putrezesc în Închisori.

Credeţi-mă, nu îmi citez personajele din automulţumire, sânt convins că orice scriitor care-şi hrăneşte creaţia cu adevăr omenesc ştie că va întllni, mai curând sau mai târziu, în anumite momente ale vieţii, propriile sale creaţii, acele creaţii „în carne şi oase" ce-l preocupau pe

Unamuno şi care, singure, contează pe pământ.

Dacă l-am reunit aici pe Smail şi pe Montserrat, aceasta se daloreşle laptului că, în ochii mei, ci s-au plămădit în acelaşi ioc: aceia în care conştiinţa omului îşi căleşte rezistenţa în laţa celei mai mari înlrângerl ce-l ameninţă şi care este propria sa negaţie.

E. R. Iulie,
1960

PRIMA PARTE

I

Luni, seara

Unul dintre agresori mă impinse brutal în cameră, i. Se trânti în urma mea, făcându-mă să tresar. Era, ^ear, cât pe-aci să mă întorc. Din apropierea intrării, "de stăteam frocindu-mi încheieturile, un brânci mă DTpinse până în faţa biroului. În acest moment, l-am -iizut pe Almaro. Mă privea fix, sprijinit de tăblia bigului şi ţinând tocul ridicat.

Îl recunoş-team. Se îngră-ase. Lumina verzuie a lămpii îi dădea o înfăţişare de bolnav, aşezându-i pete de umbră pe nas, pe frunte, adcătuindu-i o mască ai cărei ochi duri. Şi strălucitori imă fascinau. Sub lumina aceasta, ochii păreau desprinşi de cap, liberi, asemănători ochilor do sticlă pe care-i vedeam în vitrina unui optician şi mă tulburau întotdeauna.

Şi el mă vedea luminat de jos în sus şi poate nu mă recunoştea, din cauza buzelor zdrobite şi a pleoapei stângi umflate. Mă loviseră crunt cei doi –, mă surprinseseră sfâşiindu-le afişele. În momentul acesta, stăteau nemişcaţi în spatele meu şi-i auzeam răsuflând greu.

Almaro continua să mă măsoare în linişte. Îşi acoperise gura cu mâna şi, încruntat, părea să caute în memorie locul unde mă mai văzuse.

Respiram repede, dar încercam să-mi Dotolesc anita-ţia, să rămân calm. Acum, cind mă prinseseră, esenţialul era de a mă comporta bine în faţa adversarilor mei, de a cântări atent întrebările lor şi răspunsurile mele.? i de a-mi supraveghea vocea. În momentele de emoţie se spărgea, izbucnea dintr-o dată într-un sunet fârnâit. Să_ nu cumva să le provoc surâsul. Nu era un lucri-__ uşor, cu obrazul meu tumefiat. Maxilarul de -sllS. ^— făcea să sufăr în mod deosebit. Durerea se împi"u? ti<^

urcând până la creier. Parcă mi s-ar fi căscat o gaură în obraz, pe unde intra un aer fierbinte. În ceafă, de asemenea, simţeam o durere vie ca aceea a unei răni deschise. Aşteptam.

în încăperea aceasta încărcată de mobile lustruite, zugrăvită într-o culoare închisă şi acoperită de covoare, începeam să-mi dau seama că eram, într-adevăr, prizonier, că nu-mi mai eram stăpân, că aceşti oameni ar putea să mă insulte, să mă închidă, să mă bată, şi orice revoltă ar fi zadarnică. Ideea aceasta mă indigna. Nu-mi

era frică de cotonogeala care mă aştepta, dar nu eram capabil să mă resemnez şi să accept, definitiv, înfrângerea.

Tăcerea lui Almaro începea să mă stânjenească. Ce-mi pregătea? Cum mă va pedepsi?

Fusese prevenit. Ştia deja că „mă amuzam” smulgând de pe zidurile oraşului afişele sale, frumoasele afişe cenuşii şi albastre, cu litere roşii, ce chemau muncitorii algerieni să muncească în Franţa, pentru organizaţia Todt.

Fusesem prins într-un mod neplăcut.

O maşină care se opreşte la un colţ de stradă. Doi indivizi coboară din ea şi se aruncă asupra mea. Tocmai sfâşiam, cu briceagul, un afiş proaspăt lipit. Luat pe neaşteptate, am căzut în genunchi. Doborât, bineînţeles, de un specialist. Craniul parcă-mi exploda. Îmi revenisem doar în momentul în care maşina încetinea în fata vilei. Nu-mi adunasem gândurile încă, iar în gură aveam un gust neplăcut. Am fost imediat târât până aici, în faţa lui Almaro. Almaro – scurt, îndesat, ameninţător. De mult timp, mă gândeam că o să mă aflu în faţa acestei canalii care lucra pentru comisia italo-germană.

Deodată, şuieră lung sirena unui vas. O chemare tristă şi apăsătoare. Oare aceasta îl scoase pe Almaro din meditaţie? îşi dădu capul pe spate. În faţa lui, o filă albă mă orbea întocmai ca un reflector de email.

— Cum te cheamă?

Ton neutru.

Mi-am adus în faţă mâinile pe care, până acum, le ţinusem încrucişate la spate. Mă încurcau şi le-am vârât ruzunare. Era mai bine aşa. Aveam o atitu’, LU l ^siinvoltă, mai detaşată. Îi răspund:

— Smail.

— Numele de familie?

— Ben Lakhdar.

— Fiul droghistului mort acum două luni?

— Da.

Mă recunoscuse. Fumul urca în vârtejuri încete şi emisii în lumina clară a lămpii. Nu văzusem pachetul, sar am recunoscut parfumul. Tutun englezesc. Contrabandă prin Tanger, Oudja, Tlemcen. Eram informat.

Acest miros îmi reaminti cu o intensitate stranie i'. Maginea pădurii de lângă Lalla-Marnia, pădure ce tre-tbuia traversată departe de calea ferată, după frontiera rmarocană, po cărări puţin cunoscute de vameşi şi gărzile mobile. Revedeam distinct copacii, stejarii de plută, arbatuşii cu fructele lor roşii…

— Ce mi se spune? Că-mi rupi afişele?

Acelaşi ton neutru. Aceeaşi voce plină şi calmă. Nu era grăbit. Desigur, va sfârşi prin a mă întreba pentru cine lucrez. Şi-mi va merge foarte prost dacă voi susţine că le sabotam propaganda din propria mea iniţiativă. Totuşi, era adevărat.

Acest „Ce mi se spune" aproape mă făcu să zâmbesc. Îmi aduce aminte de fostul meu profesor. Şi el îşi începea interogatoriile cu „Ce mi se spune?"

„— Ce mi se spune? Că ai spart fereastra mamei lui Abdallah? «

Şi totul se termina cu palme, Il priveam lung pe Almaro, fără să răspund. Şi ce se putea, de altfel, răspunde la o asemenea întrebare?

Mă examina din dosul perdelei de fum. Din când în când, alunga fumul agitându-şi leneş mina în faţa obrazului.

Pe mână purta un inel cu briliant, ce strălucea la fiecare gest. Era genul de inel care-i îneântă pe proxeneţii din cartierul Marinei.

Poate credea că păstrez tăcerea încurcată a unui puşti prins în greşeală? Adăugă sever, cu tonul sarcastic al unui pedagog care a ales deja cea mai crudă

pedeapsă cuvenită vinovatului si-şi pregăteşte efectele:

— Ah! Te distrezi rupând afişele mele?

Insistase asupra posesivului. Afişele „lui”. Crima era gravă. Mă aşteptam la ceva în genul: „Ei bine, amice, ai s-o plăteşti scump I” sau „Ai să afli cit costă aceste glume…”

— Lucrezi tot la garajul Moretti? mă întrebă. La asta nu mă aşteptam. I-am răspuns maşinal:

— Tot.

Aflase, probabil, amănuntul acesta de la tatăl meu. Dar ce însemna asta? i

Luă un briceag şi începu să-şi cureţe unghiile cu o detaşare ce începea să mă sâcâie. În spatele meu, cei doi aşteptau, răbdători. Unul dintre ei se agită. Din scăpărarea unei brichete am ghicit că-şi aprindea şi el o ţigară. Almaro îşi ţinea capul uşor aplecat înainte, aşa încât îi vedeam începutul de chelie, în spatele unei zone de păr încărunţit. Această pată roşiatică îmi repugna, ca şi cum ar fi fost vorba de o boală respingătoare. Mă gândeam la fotografiile unui Larousse medical, pe care-l răsfoisem, într-o zi, la capitolul afecţiunilor pielii capului. O oroare! Dar Almaro îşi ridică fruntea, mă privi fix, ca şi cum mi-ar fi ghicit gândurile. Era cât pe ce să-mi plec privirile. Mă întrebă:

— Câţi ani ai?

— Nouăsprezece.

Păru uimit. Ştiam că păream şi mai tânăr încăf datorită slăbiciunii mele, fără îndoială.

Continuă să-şi cureţe unghiile, Il uram. Îmi încleştam dinţii pentru a nu ceda dorinţei de a-l insulta. O făceam în gând.

Asta mă liniştea şi-mi frina tentaţia de a apuca masa şi a o răsturna peste Almaro.

Ceea ce n-ar fi dus la nimic. Eram bine păzit.

Buzele mă usturau. Simţeam încă, în gură, gustul dulce al sângelui. Ceea ce mă deranja mai mult era pleoapa umflată care mă împiedica să văd bine şi care-mi făcea, desigur, un cap idiot, comic, un cap de câine de carte poştală cu veşnica pată rotundă pe ochi. Almaro avea o

faţă largă şi riduri adânci care se de

i. Enau do o parte şi de alta a nasului, incadrindu-i gura plină, un bot. Avea bot, rit mai degrabă. Iar eu eram li a discreţia lui. La discreţia acestui individ gras, cu «cap de porc.

Şi mai avea o barbă tare, rasă proaspăt. Toate punctele negre ale firelor alcătuiau o zonă albăstruie în partea de jos a obrazului, ca de jeg.

începeam să mă satur de aşteptarea asta. Miros de tutun. Mă făcea să mă gândesc că nu mai fumasem de de la prânz. Privind ţigara englezească a lui Almaro, mi-am adus din nou aminte de pădurea de la Marnia. Îl însoţisem o dată pe unchiul meu Idir, ajutindu-l să treacă stofe de contrabandă de la Oudja la Tlemcen. Şi fiecare balot de stofă conţinea mai multe pachete de „Camei". Toată noaptea, în timpul acestui marş forţat printre copaci, încovoiat sub patruzeci de kilograme de stofă, mă gândisem la ţigări, la mirosul lor.

Deodată Almaro se îndreptă. Aruncase briceagul şi, cu mâinile aşezate pe birou, cu capul sus, încruntat (avea nişte sprâncene enorme, caro se uneau aproape la rădăcina nasului) mă întrebă, do data aceasta cu o voce hotărâtă, puţin mânioasă.:

— Cine te plăteşte ca să faci asta?

N-am răspuns imediat. Dar îmi dădeam seama că mă clătinam. Încercam să mă ţin nemişcat, cu picioarele uşor depărtate, şi braţele atârnând, şi-mi amintesc că în momentul acela grija care mă domina era aceea de a nu da impresia că mi-c fricâ. Clătinarea aceasta mă ului şi mă iritâ, crezând că, fără să-mi dau seama, puteam face gesturi sau lua expresii pe care duşmanul meu le-ar interpreta ca fiind semne alo fricii. Am răspuns cu hotărâre:

— Nimeni.

Şi vocea mi se păru clară şi gravă.

Almaro mă privi clipind din ochi, cu un aer pătrunzător. (Din nou amintirea bătrânului meu învăţător: „Cine a furat cartea lui Ferbat? Priveşte-mă în faţă!”)

Dar ochii lui Almaro, foarte negri, dur: şi poruncitori, aveau o strălucire extraordinară, expresia unei mânii animalice, primitive. Cu adevărat, mă fascina. Şi,

atunci când îşi întoarse uşor capul pentru a-şi căuta briceagul, ochii mei urmăriseră gestul, privind cu un fel de năuceală mâna ce intra în zona luminoasă a lămpii.

—. Dragul meu, nu trebuie să te încăpăţânezi. Ştiu bine că tu nu eşti responsabil…

Vocea sa ajungea la mine joasă şi caldă, puţin nazală, oarecum cordială.

— … Adevăraţii responsabili sânt cei ce te împing să faci asta. Riscurile sânt pentru tine, înţelegi? El stau liniştiţi. Nu trebuie decât să plătească cu banii lor englezeşti. Trimit să-şi frângă gâtul nişte băieţi cumsecade, care nu ştiu exact despre ce e vorba în realitate şi încasează loviturile. Îţi repet: nu tu eşti responsabil. Cei pe care trebuie să-i prindem sânt ticăloşii care au abuzat de… lipsa ta de discernământ, pricepi?

Dacă pricepeam? Mă lua drept imbecil. Şi micul exemplu de elocinţă pe care mi-l dăduse traducea perfect dispreţul lui pentru mine. Un dispreţ care mă făcea să turbez.

Acum mă privea cu atenţie şi faţa sa nemişcată, în lumina verde şi clară a lămpii, era aidoma unei măşti de ceară. Emailul crud al ochilor, mobilitatea jenantă a privirilor făceau iluzia şi mai puternică.

Am vrut să răspund. Dar gâtul mi-era uscat şi, mai ales, cuvintele mi se învălmăşeau în minte. În cele dtn urmă, am spus:

— Am făcut-o singur.

— Cum?

Vorbisem prea încet, nu mă auzise bine. Cu gâtul întins şi sprâncenele ridicate, aştepta să repet ceea ce spusesem.

— Am făcut-o singur.

— Singur? rânji el, strâmbându-şi gura, ca pentru a mă imita. A făcut-o singur, dobitocul ăsta mic… Singur 1

întindea cuvintele, luându-şi tovarăşii drept martori.

Nu m-am clintit, atent să nu clipesc. Ştiam, de asemenea, că în momentele de emoţie mărul lui Adam mi se mişca agitat. Trebuia să-mi reţin respiraţia, ca să rămână liniştit.

Almaro îşi luă ţigara cu un gest brusc, trase cu poftă din ea, o strivi apoi în scrumieră şi-l vedeam, prin vălul de fum, frământând-o cu furie.

Mă gândeam: „ca să mă facă să vorbesc, mă vor bate!”

O trăsură trecu prin faţa casei, în trapul liniştit al calului. Zgomotele regulate ale copitelor se îndepărtau, sunetul lor devenea mai clar şi, atent, îmi imaginam strada calmă, lumina lampadarelor, frunzişurile de deasupra gardurilor grădinilor, şi simţeam o tristeţe de animal prins în cursă.

Şi când uruitul trăsurii muri în depărtare, privi cu puţină stupoare biroul de acaju şi figura brutală a lui Almaro, în conul de lumină gălbui al lămpii.

— Să admitem că ai făcut-o singur, să admitem (Luase, de data aceasta, un ton ironic, fals afabil). De ce ai făcut-o?

Am rămas mut. Credea că refuz să răspund. De fapt, căutam cuvintele cele mai exacte pentru a explica ceea ce făcusem. Dar Almaro îşi ieşi din fire:

— De ce-mi rupeai afişele? Ai să răspunzi, nu? Uitase. Se ridicase, dintr-o dată, în picioare. Scaunul se răsturnă în spatele lui. Era o linişte apăsătoare, de catastrofă. Almaro, în picioare, cu ochii ieşiţi din orbite, era luminat de jos în sus. Un cap retezat, palid, buhăit, cu pete de umbră, aşezat pe enormul glob de lumină. Am răspuns cu efort:

— Nu vreau... ca muncitorii de aici... să meargă în Franţa să muncească... pentru nemţi.

— Ah I tu...

Rămăsese sufocat. Acest „nu vreau” al meu îl lovise ca o injurie. Opuneam voinţa mea voinţei lui... Mă ridicam, îndrăzneam să mă ridic împotriva lui, a lui Almaro i

Ştiam că, în general, nu reuşea să racoleze decât oameni din ţinuturile cele mai înapoiate, mai primitive, nişte nenorociţi pe care-i văzusem o dată, în port, la îmbarcare, în humusurile lor pământii.

— De ce te amesteci, lichea?

îşi încrucişase braţele. Fălcile căzute ii tremurau. Nările i se dilataseră, deschisese larg ochii. Mă făcea să mă gindesc ila un peşte.

Dar mai mult decât răspunsurile mele, calmul pe care-l afişam l-a înfuriat. Înconjură biroul, îşi încurcă picioarele în firul electric al lămpii, lovi cu piciorul în aer şi se proţăpi în faţa mea. Toată această masă gâfâi-toare mirosea a pomadă, tutun şi sudoare. Cei doi din spatele meu se apropiaseră pentru a preveni n revoltă din partea mea.

Almaro repetă cu o voce care se spărgea.

— De ce te amesteci, vierme?

Bănuiam că mă va lovi. Aveam o dorinţă nebună să lovesc eu primul, să-i proiectez un pumn în plină figură.

Dar Almaro se linişti, îşi puse mâinile în buzunare. Auzeam aerul şuierindu-i în git, în nas. Ochii i se făcuseră enormi.

Cu cei trei duşmani în jurul meu mă gindeam că bătaia pe care-o voi lua mă va ţintui la pat cel puţin şase săptămâni. Stomacul şi pântecele mi se strânseră, gura-mi era uscată şi fiori ciudaţi îmi zvâcneau în ceafă. Din instinct, mi-era frică. Unul dintre cei doi indivizi mă va lovi din nou prin spate. Aş fi vrut să fac câţiva paşi înapoi, să mă sprijin de perete, pentru a fi protejat puţin.

Almaro vorbea, dar Ll auzeam cu greutate. De altfel,

acum nu-mi mai păsa de ceea ce-mi va spune. Aşteptam bătaia şi eram preocupat, mai ales, să-mi domin începutul de panică. „Au să-mi rupă şi câteva coaste!” Vocea ajungea cu greu la mine, răsuflată, grea, înceată, dar insistentă, apăsând cuvintele, aşa încât am auzit totuşi:

— … Fiindcă nu eşti decit un mic ticălos fără importanţă, te las de data asta l

Şi în timp ce ascultam cu aviditate aceste cuvinte, o violentă pereche de palme mă lăsă îndobitocit, cu capul în flăcări, cu ochii plini de lacrimi. În acelaşi moment, fură să fi putut reacţiona, căutând să „recuperez”, cu braţele moi şi creierul tulburat, m-am simţit îmbrâncit, înşfăcat, împins, târât afară. Înainte de a

ajunge la scări, o lovitură clo picior mă atinse dureros în coapsă.

De data asta, ora cit pe ce să scot un strigăt.

Am incoput să cobor, cu dificultate, primele trepte. Eram năuc-, cu urechile şuiorând. Auzeam vocea lui Almaro deasupra capului:

— Cară-te! Dispari! Şi să nu mai aud vorbindu-se de tine! Te va costa!

Uşa se trânti.

Liniştea se porni să toarcă incet în jurul meu. Zgomotul senin al unui ceas. M-am sprijinit de perete.

Atunci am văzut, jos, o femeie care mă privea. O femeie do patruzeci do ani. Era palidă şi părea alarmată. Am coborât mai departe şi am trecut pe lingă ea fără a spune nimic. Dealtfel, n-aş fi putut vorbi. Îşi ţinea braţele încrucişate ca şi cum i-ar fi fost frig. Abia atinsesem poarta când am auzit-o ureând în grabă scările. Nici măcar nu m-am intrebat cine este. Afară, în lumina obscură, m-am oprit. Pierbeam de ură. Eram desperat şi slab, ca la sfârşitul unei boli. Grădina ora mare şi cenuşie, cu poto albastre do umbră sub copaci, imi venea să vărs.

52… Era numărul vilei. O cifră neagră pe placa do email alb.

52… Nu cumva să uit. Să nu uit nimic. Eram pe Telcmly. Am luat-o din loc ou paşi mici, do infirm, târând piciorul.

îmi repetam cu furie că nu voi uita, nu, nu voi uita nimic. Niciodată.

într-un ungher, erau doi îndrăgostiţi întârziaţi care, strânşi unul în celălalt, şuşoteau. Când am trecut pe lângă ei, au tăcut.

II

Intrând la mine, m-am aruncat pe pat. Eram acoperit de sudoare.

în camera de alături, bătrâna mea proprietăreasă se auzea târânduşi papucii şi certându-şi pisicile.

Almaro. Doar imaginea lui în minte. Îmi repetam că ar fi trebuit să-i sar de gât. De ce nu am reacţionat? De ce nu am lovit şi eu? Ce mă paralizase oare? Eram agitat. Îmi muşcam pumnii. Tot ceea ce mai simţeam era ura. Mi se părea că îmi va exploda capul şi cred că începusem să am febră. M-am sculat de mai multe ori, ca să-mi spăl faţa fierbinte cu apă. Târziu în noapte, am reuşit să adorm, dar l-am visat pe Almaro. Ochii lui enormi îmi dădură un somn chinuit.

Când m-am trezit, era de mult zi. Uitasem să trag ceasul şi ar fi trebuit să fiu la lucru la Moretti la ora şase. Oricum nu vroiam să merg la garaj. Nu vroiam să văd pe nimeni.

Coapsa mă durea. Avea o vânătaie violetă, galbenă pe margini. Am pipăit maşinal carnea dureroasă şi uşor

umflată. M-am gândit apoi la ochiul meu cu pata cea neagră şi m-am dus în faţa oglinzii. Cumplit. Pleoapa umflată avea o respingătoare culoare maronie şi, împreună cu buzele zdrobite, îmi compunea o figură lamentabilă, ridicolă.

M-am culcat din nou. Era imposibil să arăt lumii o asemenea mutră. Nu mă voi putea întoarce la Moretti pentru câteva zile. Dar, în fond, găsisem un pretext pentru a nu ieşi, pentru a sta în cameră şi a reflecta la mijloacele de răzbunare. Fiindcă Almaro trebuia să plătească. Amintirea a ceea ce se petrecuse în ajun îmi făcea încă mâinile să tremure.

Pentru prima oară în viată încercam un sentiment de umilinţă atât de intens, de desperat. Mai mult decât oricând, mă simţeam singur, sărac, ameninţat. Ce justiţie îmi va da dreptate? Ce răzbunare, ce bucurie, ce victorie va putea compensa acest dezgust de a trăi care, în dimineaţa asta, mă zdrobea, îmi golea sufletul?

Am auzit un fâşâit. Inima începu să-mi bată repede. Eram conştient de faptul că acest zgomot provenea dintr-o realitate familiară şi totuşi imaginaţia mea bolnavă inventa sosirea lui Almaro; îl provocasem în gând şi venea să mă sfideze.

Deşi raţiunea mea respingea o asemenea absurditate, vocea ei nu era suficient de puternică.

Mi-am reţinut respiraţia.

Uşa se deschidea.

Uşa care dădea în apartamentul bătrânei se rotea încet.

Proprietăreasa intră, neagră şi cocârjită, însoţită de un clinchet de chei. Purta o căldare goală şi un făraş. Venea să facă curat. Desigur, doar ea putea intra în felul ăsta. Am respirat uşurat. Eram un idiot.

Când bătrâna mă zări, rămase nemişcată, privindu-mă.

Avea cel puţin şaptezeci de ani şi părea cufundată în ea

însăşi, cu capul -aşezat direct pe umeri şi fusta înconjurându-i toracele. Părul său alb avea, pe alocuri, reflexe galbene. Nu-mi plăcea obrazul ei ascuţit şi cenuşiu, nici mâinile osoase.

Mă întrebă:

— Nu munceşti astăzi?

Detestam tonul acesta răuvoitor, pe care-l avea chiar spunând lucrurile cele mai banale. Am răspuns sec;

— Nu.

Făcu câţiva paşi prin cameră, privind în jurul ei cu un aer de dezgust, ca şi cum ar fi măsurat tot răul pe care i-l voi mai aduce.

începu apoi să mături, gemând. Această văicăreală, ce însoţea frecarea periei pe pardoseală, mă enervă în asemenea hal, încât fu cât pe ce să-i strig să lase totul şi să plece imediat. Dar eram înţepenit şi mi se părea că orice cuvânt mi-ar cere un efort epuizant.

Câteva minute mai târziu, bătrina imi vorbi deodată, fără să se întoarcă.

— Ce ai? Eşti bolnav?

Avea un puternic accent italian. Era siciliana din Siracuza şi se numea Flavia. Repetă:

— Ei? Eşti bolnav?

Fără îndoială, îi era teamă să nu fi fost concediat la garaj. Se gândea la chirie. Erau mulţi şomeri la Alger de la sfârşitul anului 1940 şi, deşi ştia că sânt un bun mecanic, îşi spunea, poate, că la Moretti, ca şi în alte părţi, vor începe, la nevoie, prin a concedia muncitorii tineri.

I-am răspuns:

— Bolnav, da…

Se opri din măturat. Mă privi în oglindă, şi ochii ei mă stinghereau. Mi-i aminteau pe ai lui Almaro.

Bătrâna văzu că o priveam şi eu şi începu să frece oglinda ca şi cum ar fi vrut să-şi şteargă propria imagine. Soarele o atinse, luminând-o dintr-o parte.

Am închis ochii. Am auzit apoi zgomotul slab al cârpei pe lemnul lustruit al dulapului. Alte zgomote urcau din

casă şi clin stradă. Nu le auzeam de obicei, fiindcă alcătuiau toate, atunci, o rumoare confuză, căreia nu-i dădeam importanţă, dar acum auzeam strigătele copiilor amestecate cu sunetele unui aparat de radio şi traversate de o voce de femeie. Mă întrebam dacă toate acestea sânt adevărate, dacă sunetele existau în afara mea şi nu era vorba doar de una dintre iluziile pe care ţi le dă febra. Un camion greu trecu, făcând ferestrele să se clatine.

Am deschis din nou ochii şi am rămas uimit de ceea ce vedeam. Bătrâna Flavia, crezând că am aţipit, se apropiase de mine. Nemişcată, rotundă şi sură ca o cucuvea, mă privea rezemată de coada măturii.

Avea o expresie în acelaşi timp avidă, dispreţuitoare şi răutăcioasă. Nu păru în niciun fel încurcată când am surprins-o astfel. Vorbi pe un ton foarte satisfăcut, rânjind, astfel încât îi vedeam dinţii înnegriţi în trandafiriul şters al gingiilor.

— E! nu eşti bolnav! Te-ai bătut şi ai luat o chelfăneală…

Părea mulţumită de a mă fi prins în flagrant delict ele minciună şi, poate, şi de a fi descoperit că fusesem ecotonogit.

Mi-am ieşit din sărite şi nu ştiu cum am reuşit să rmă stăpânesc. Continua să-mi privească buzele zdrobite, pleoapa umflată, apoi ridică din umeri fără să spună nimic, avea în ochi o lucire de răutate.

Pentru prima oară îmi citeam înfrângerea în nişte ochi străini. Simţeam o furtună izbucnind în mine. Bătrâna, aplecată, strângea cu făraşul gunoiul de pe jos. Mişcările ei măsurate şi calme mă întărâtară. I-am strigat:

— Da! Am luat bătaie! Dar nu s-a terminat! Nu, nu s-a terminat! Am să mă răzbun! Am să mă răzbun

Bătrâna se îndreptă şi îşi întoarse faţa spre mine. Nu era uimită, ci serioasă. Gravă. Simţeam, înfruntându-i privirea, cum mă pătrunde ura şi-mi cuprinde întreaga

fiinţă. Am privit-o aşa cum l-aş fi privit pe Almaro. O uram aşa cum îl uram pe Almaro!

îşi luă căldarea, mătura, peria şi cârpa de praf şi se îndreptă spre uşă. Într-adevăr, semăna cu o cucuvea. Se întoarse şi-mi spuse ca pentru ea însăşi, cu o voce spartă şi gravă:

— Ai să faci, curând, prostii mai mari decât tine şi asta nu-ţi va aduce nimic...

închise uşa.

întinzându-mă, am murmurat:

— Căţea I

Eram scăldat în sudoare şi muştele bâzâiau în jurul patului.

III

Marţi, seara

Veni noaptea şi valurile ei sumbre, ce curgea în spatele ferestrei, păreau să pătrundă în mine, înfiorân-du-mă. Nu mai puteam rămâne în casă. M-am ridicat dintr-o săritură.

în oglindă, mi-am examinat încă o dată pleoapa şi buzele. M-am gândit la Monique care se va alarma, poate, de dispariţia mea. Dar nu vroiam să-mi vadă obrazul tumefiat. De mai mult de o săptămână nu mă culcasem cu ea. A! e adevărat! Cuvântul ăsta îi displăcea. Ţinea la expresia: „raporturi intime”. Deci, de mai mult de o săptămână nu avusesem raporturi intime. Deodată, mi se făcu dor de trupul ei subţire, de sânii ei fremătători! Totuşi, întârziam privindu-mă în oglindă şi simţeam indispoziţia pe care-o aveam întotdeauna când făceam asta. Hotărându-mă brusc, mi-am îmbrăcat haina şi am ieşit grăbit. Coborând scările, n-am întâlnit pe nimeni. Mergeam târând piciorul. O femeie, la colţul străzii, mi-a făcut semn surâzând, dar am trecut pe lângă ea fără să

răspund. Urcând nişte scări, am ajuns în faţa vilei.

Oboseala mersului şi emoţia făceau ca inima să-mi bată mai repede. M-am oprit în faţa grilajului, nemişcat, cu spatele sprijinit de un zid.

Numărul 52?

Trecu un troleibuz. Toate chipurile ce se zăreau în dosul geamurilor aveau culoarea cărnii moarte, sub lumina de camuflaj.

Mi-am vârât mâinile în buzunare, pipăindu-mi cuţitul. Casa părea nelocuită. Nicio lumină. În lumina lunii ce se ridica, palmierii din grădină păreau tăiaţi din foi de zinc. Am căutat la primul etaj fereastra biroului. Fără

’ândoială, a treia din stingă. Ieşisem urmind aleea din - dreapta. Trecusem pe sub ramurile unui ficus. Nu-mi aminteam acest ficus, dar ţineam bine minte amfora aşezată pe marginea straturilor de flori.

Trecu un ciclist, aplecat pe ghidon. Apoi o tânără fată îmi aruncă, în trecere, o privire furişă. Aşteptarea mea în fata vilei putea să pară suspectă. Dar stăteam pironit acolo, fascinat de această faţadă albă, de aceste storuri trase.

Niciun câine. Cineva care ar vrea să intre în grădină nu ar avea decât să sară îngrăditura la marginea ei şi să înainteze la adăpostul copacilor până la colţul casei. Ar putea apoi să se caţăre până la balcon, aju-tându-se de burlan. I-ar trebui espadrile noi, cu tălpi de sfoară. Cercevelele erau uşor de deschis. Adeseori, ajunge un cârlig de sârmă pentru a deschide fereastra dinafară...

încă un trecător care, ncvăzându-mă, mă atinse. Avu o uşoară tresărire zărindu-mă şi grăbi pasul, pierzându-se în umbră. Puţin timp după aceasta, luna se ivi deasupra acoperişului, luminând grădina, luminându-mă pe mine... Mi se păru, deodată, că sânt dezbrăcat, că hainele mi-au alunecat la picioare. Acum mă vedeam bine.

Alt troleibuz trecu şuierând, cu farurile sale rotunde, cu lumina sa albastră. Călătorii, cu braţul ridicat, atâr-naţi de curelele de piele, păreau nişte peşti uscaţi, înşiraţi pe sfoară. Îmi rămase, totuşi, în minte imaginea unei maure care-şi aranja vălul. O fată frumoasă, albă…

Dar de ce să intru în casă? Puteam aştepta, întins pe balcon, să-l surprind pe cel ce va deschide fereastra i Almaro o deschidea, iar eu ţâşneam!

Trebuia să lovesc cu putere, să-l dobor din prima lovitură şi să fug pe acelaşi drum pe care venisem. Nu mă mişcăm, dar gestul de violenţă se desena în muşchii mei, o undă sălbatică se mişca în mine… îmi plăcea să-mi imaginez scena: Almaro în faţă, stupefiat, cu sprâncenele ridicate. Lovitura mea, în mijlocul frunţii, îl trimitea la pământ. Mă năpusteam asupra lui. Trebuia să-i las o amintire durabilă… Stăteam încă nemişcat, sprijinit de perete, şi simţeam că ceva în mine se înăspreşte şi nu se va mai înmuia nicioadtă.

M-am intors către luminile Algerului, ce străluceau printre frunzele copacilor. Îmi părea că, din ornamentul în care mă întorsesem în fata casei lu Almaro, nu mai eram un străin în oraşul meu. De-acum înainte, fiind şi mai conştient de hotărârea mea, voi putea merge po străzi ca pe un domeniu unde nici oamenii, nici lucrurile nu mă vor mai refuza. – Voi reveni…

Această liotărire, ştiam, purta po\ ara unei ameninţări neîndurătoare. Deocamdată, era imprudent să-mi prelungesc pinda. Dacă m-ar surprinde vreun agent, mi-ar pune întrebări fie şi pentru faptul că imobilitatea mea în acest loc îl intriga. Să plec, deci… Dar casa aceasta părea să mă reţină. Eram înţepenit. Noaptea mirosea a garoafe. Aceeaşi noapte, aceleaşi umbre ca şi înainte, şi acelaşi parfum dulceag. O clipă, mi-am închipuit silueta înaintând în grădină şi inima mi-a bătut mai repede. A trebuit să fac un efort pentru a pleca…

O maşină sosi, anunţându-se printr-un claxon scurt. O

enormă maşină neagră. Se opri în faţa vilei. Am avut prezenţa de spirit de a mă lipi de zid, în umbră.

Zgomotul motorului muri, iar noaptea mi se păru imensă, ca în mijlocul unui deşert.

Doi bărbaţi coborâră din maşină.

Cel care se aplecă asupra şoferului era Almaro. Îmi reţineam respiraţia. Am auzit câteva cuvinte repezi. Automobilul plecă. Nu fusesem reperat, dar simţeam, totuşi, o povară enormă pe umeri.

împingând portiţa cu piciorul, Almaro mă zări. Eram încordat, pregătit să-l înfrunt. Mi-am deschis cuţitul în buzunar şi-l ţineam cu lama în sus, pentru a-l scoate mai repede. Dacă Almaro va veni spre mine, îl voi aştepta. Îl voi lovi în pântece.

Dar nu se mişca. Lumina îi cădea în spate, iar fata îi era neagră. Asta mă impresiona cel mai mult: masca aceasta neagră, a cărei expresie n-o puteam ghici. Cel care-l însoţea se oprise în mijlocul aleii. Aştepta. Inima îmi bătea repede şi puternic şi respiram repede. Muşchii mă vor asculta.

între el şi omul întunecat împietrit în spatele grilajului era o legătură pe care nu reuşeam s-o rup. Aşteptam, fără a şti ce anume. Aşteptam şi ştiam că una, de data aceasta, îmi va înzeci forţele dacă voi fi atacat. Eram sigur că voi lovi, că voi lovi cu turbare, cu o putere inspăimintătoare, şi nimic nu-mi va rezista! Dar Almaro nu se mişca. Aştepta, poate, să fac o mişcare ameninţătoare. Avea, desigur, un revolver. Nu va ezita să traqă. Mă cuprinse un fel de delir, în ritmul respiraţiei mele sacadate. Simţeam dorinţa de a mă arunca asupra lui. Va trage? Nemişcarea sa era de temut. Părea mai mic, aplecat înainte. Mă recunoscuse şi se păzea! Nu m-am mai putut stăpâni şi i-am urlat în arabă:

— Lepădătură I Porcule!

Mi se păru că vocea mea avea o rezonanţă

impresionantă, că toată lumina aceasta albă, calmul acesta lunar se vor nărui cu un vuiet terifiant. În exaltarea mea, am simţit teama strângându-mi pieptul. Am făcut câţiva paşi în lături, fără a-l părăsi pe Almaro din ochi. Eram sigur că va trage la prima mişcare ce i se va părea suspectă. Nu asta făcea să-mi bată inima, ci ciuda de a fi încă o dată la discreţia lui Almaro. De a fi obligat să fug, fiindcă nu aveam decât un cuţit mizerabil. De a mă recunoaşte învins, mereu învins. Mereu umilit...

M-am îndepărtat încet, cu ochii ţintuiţi asupra siluetei din spatele grilajului.

Almrao nu schiţase nicio mişcare când il insultasem. Ar fi putut să tragă. De ce nu a făcut-o? Am strigat din nou:

— Ai să plăteşti într-o zi I

Dar această ameninţare mi se păru atât de zadarnică, de derizorie, încât am plecat în grabă. Eram umilit, plin de o furie neputincioasă, de dezgust. Ce însemnătate avea dacă celălalt mă va împuşca? Acceptam să mor. Meritam. Să fiu doborât pe caldarâm, cu un glonte în spate?

M-am întors epuizat în camera mea. Coapsa mă durea. Simţeam, în tot piciorul, o durere profundă ce se răspândea în carne.

Uitându-mă în oglindă, am văzut o figură rătăcită şi mi-am plecat ochii.

IV

Era cald, deşi deschisesem fereastra. Transpiram abundent, întins în pat.

încercam să-mi explic atitudinea lui Almaro. Desigur că-şi imaginase un atentat. Cum altfel şi-ar fi explicat prezenţa aceea în faţa casei sale, dacă nu ca pe o intenţie de a mă răzbuna? îndată ce mă văzuse, se pusese în

gardă şi scosese Tevolverul. N-am putut distinge arma în întuneric, dar o avea, desigur, în mână.

îi fusese, deci, frică! îi fusese frică de mine I Gândul acesta îmi făcea plăcere. Vroiam să cred că Almaro se va teme de acum înainte, că se va păzi. În fiecare zi, la orice oră, îi va fi frică să nu apar din umbră, din dosul unui zid, din spatele unei maşini, pentru a-l ucide.

Fumam nervos.

Oglinda lavaboului era chiar în faţa patului şi, de fiecare dată trăgeam din ţigară, vedeam aprizându-se un arc de foc. Timp de câteva minute, am încetat să reflectez, amuzându-mă să-mi descopăr faţa, doar faţa, o mască roşiatică pe un fond verde, la fiecare izbucnire a acestei flori luminoase. O mască îngustă, cu două ori-ficii de umbră în locul ochilor, ca şi cum aş fi avut orbitele goale.

Aşa-mi va arăta figura atunci când voi fi mort. Această faţă uscată, această piele transparentă, aceste pete întunecate, sub sprâncene şi tâmple. Nu~mi era frică de moarte. Mă gândeam adesea la moarte şi nu mă tulbura. Noaptea asta, totuşi, jocul oglinzii mă nelinişti. N-aş fi vrut să mor înainte de a mă fi răzbunat pe Almaro. Nu puteam îndepărta această idee. Am început să-mi închipui fie că eram lovit de o boală gravă, sau că fusesem victima unui accident şi părăseam spitalul pe uşa din dos…

Mă gândeam că în asemenea cazuri ceea ce mă face să desper va fi nu siguranţa morţii apropiate, ci conştiinţa faptului că Almaro continua să trăiască…

Am tras din nou din ţigară, pentru a vedea apărând în oglindă figura mea cu frunte enormă şi obrajii scobiţi, dar deodată am distins ochii sub arcurile întunecate ale sprâncenelor. Străluceau ca şi cum aş fi avut două perle albe în fundul ochilor. Mi-<am spus că-l voi ucide pe Almaro şi-mi va fi, apoi, nu indiferent, ci uşor să mor.

miercuri

Către prânz, Flavia veni să facă curat. Intră pe furiş. Am auzit, totuşi, clinchetul cheilor şi m-am trezit. Nu vroiam să-i vorbesc. M-am făcut că dorm. Printre gene, o vedeam cenuşie şi neagră în lumina vie a ferestrei.

Se apropie de pat. E neplăcut să stai culcat astfel, în voia unei priviri atente. Aveam chef să fac comedie unei treziri bruşte. Am auzit-o mormăind câteva cuvinte, apoi plecă. M-am dat jos din pat şi am început să mă rad. Tocmai în acest moment, nişte paşi întârziară pe palier. Cineva se opri în faţa uşii. Mă gândeam că dacă au venit să mă ridice, aş avea un aer idiot cu săpunul pe obraz şi l-am şters în grabă. Se auziră bătăi în uşă. Cine ştie? Almaro, neliniştit poate, îmi trimitea poliţia. Mi-am strâns cureaua cu două găuri. Eram ho-tărât să rezist. Se auzeau voci. Era bătrâna:

— E acasă. Doarme. Bateţi mai tare 1 (Ticăloasa 1 Gata să mă trădeze, desigur I)

— Am bătut. E bolnav? (Vocea mi se păru cunoscută).

— O să vedeţi…

Din nou, bătăi în uşă, mai tare de data asta şi cu oarecare nerăbdare. Mă priveam în oglindă, încovoiat „foarte palid.

— Smail!

Mă înşelasem. Era Fernandez. Eram foarte surprins. Nici măcar nu m-am gândit să deschid.

— Smail I strigă celălalt, ciocănind în uşă.

Ce vroia? Nu mă mişcăm. Pentru ce venea să mă deranjeze?

Am deschis în cele din urmă, clipind din ochi pentru a-l face să creadă că tocmai mă trezisem.

Fernandez, în faţa mea, mă privea cu uimire.

— Ce ţi s-a întâmplat? Te-ai bătut?

— Intră! Nu-i nimic…

Eram nervos. Mă sâcâia felul lui de a mă privi. Credea, fără îndoială, că m-am luat la harţă cu careva şi fusesem

cotonogit.

— Aşază-te! Vreau să mă bărbieresc.

Se aşeză pe marginea patului si scoase un pachet de ţigări.

— Ei, ce te aduce la mine?

Vocea îmi era de-o veselie forţată. Aş fi vrut să nu stea prea mult. Îmi răspunse calm:

— Nu mai apăreai la atelier şi am vrut să ştiu ce ti se întâmplă.

— Ce mai e nou la garaj?

— Nimic deosebit. Dar ai să fii concediat... Se suprimă nişte posturi.

N-am răspuns nimic. Toate astea mă lăsau indiferent. Adăugă.

— Fumezi?

— Îndată.

îşi aprinse ţigara cu grijă. Îmi dădeam seama că nu era grăbit şi că nu venise doar pentru a vedea ce mai fac.

Mă uitam prin oglindă la faţa sa îngustă şi ochii galbeni. Era foarte palid, cu obrajii spuziţi de pistrui. Purta o haină albastră de mecanic şi un pantalon kaki, amintire din ’39—40, perioadă pe care o petrecuse la Nancy, la tancuri. Prizonier în iunie. Evadase în iulie, în ajunul plecării în Germania. Era un tovarăş bun, care ţinea la mine cu adevărat. Dar pica rău. În momentul ăsta simţeam nevoia de a fi singur.

— Cine ţi-a făcut asta? mă întrebă.

— Ce anume?

Ştiam, bineînţeles, că era vorba de figura moa umflată, dar n-aveam chef de vorbă.

Păru încurcat când m-am uitat la el. Făcu o mişcare rapidă cu mina în care ţinea ţigara şi spuse surâzând pe jumătate:

— Ei bine, te-ai bătut?

Tocmai mă rădeam sub bărbie. O zonă dificilă, unde

părul creşte în toate direcţiile. Era, probabil, mirat că întârzii cu răspunsul. M-am gândit la mutra pe care o vor face cei de la garaj când le va spune:

— Smail a fost atacat de nişte tipi dintr-o maşină în timp ce rupea afişe Todt!

Fernandez aştepta. Urmărea cu privirea mersul maşinii de ras sub bărbie, legănându-şi picioarele pe marginea patului.

în cele din urmă, am răspuns foarte repede:

— Doi indivizi s-au aruncat asupra mea.

— Pentru ce?

Era cât pe ce să strig, pe atât eram de surescitat:

— Mă agasezi I Cine-ţi dă dreptul să-mi pui întrebări?

Dar am răspuns:

— Tocmai rupeam nişte afişe…

Părea interesat. Se îndreptă, îşi uită ţigara în colţul gurii, ceea ce-l obliga să clipească des.

— Afişe? Ce fel de afişe?

— Pentru fortificaţii, în Franţa.

— Cine erau tipii?

— Nu ştiu. Au coborit dintr-o maşină.

— Te-au surprins?

— Da.

— Europeni?

— Da.

Mă va lăsa în pace, acum. Nu voiam să-i povestesc urmarea.

— Ticăloşii, murmură Fernandez.

Părea sincer indignat. Ştiam că aparţine unui grup de rezistenţă din Alger.

— Dacă te-ar fi dat pe mina poliţailor, ai fi putut foarte bine ajunge la Mecheria sau într-un lagăr şi mai infect.

îşi aprinse o nouă ţigară, cu mişcări scurte şi precise. După fiecare fum, clătina din cap.

— Şi ştii cine e feciorul de căţea care se ocupă de încadrarea muncitorilor pentru nemţi?

Făcu o scurtă pauză, fără să mă privească. Ştiam că-mi

va vorbi despre Almaro. Aşteptam urmarea cu o nerăbdare răutăcioasă.

— Un fost asociat de-al lui Moretti. De când lucrează pentru comisia italo-germană, câştigă enorm!

Toate astea le ştiam şi nu i-am răspuns nimic. Tocmai îmi rădeam porţiunea de deasupra buzei.

— E primejdios, fiindcă nu e prost, continuă Fernandez, şi are curaj. Şi, de asemenea, fiindcă vorbeşte foarte bine araba. Iubeşte banii şi câştigă o mulţime pentru fiecare nenorocit pe care reuşeşte să-l trimită în Franţa… şi cred că a organizat şi un trafic cu intendenţa lui Rommel.

Se animă dintr-o dată. Faţa albă deveni trandafirie, îi apărură pete pe frunte şi obraji, ca şi cum l-ar fl prins soarele.

— E un ticălos… un tip care ar trebui omorât I

De data aceasta am crezut că pentru mine repetase, că era vorba de un sfat indirect, de o încercare de a mă împinge, de a mă încuraja. Mă încălzisem şi mă simţeam uscat pe dinăuntru, ca şi cum aş fi fost îndopat cu cenuşă fierbinte. Oglinda mi-l arăta acum nemişcat în faţa ferestrei. M-am întors ca să-l privesc mai bine şi să verific dacă mă înşelam. Dar vorbise pentru el. Nu-mi mai dădea atenţie. Oglinda strălucea în lumina soarelui, iar eu simţeam pe obraz solzi luminoşi arzân-du-mi pielea. „Un tip care ar trebui omorât 1” Şi alţii îl urau I Alţii, care nu fuseseră bătuţi, insultaţi, umiliţi ca mine I Petele de lumină mi se mişcară pe faţă, păream atins de o boală îngrozitoare. Fernandez se îndepărtă de fereastră şi razele de soare se răspândiră pe podea…

— N-ai luat numărul maşinii?

Uimit, m-am intors pe jumătate. Vroiam să-mi alcătuiesc o figură zeflemitoare, dar mi-am amintit la timp că asta mi-ar da o înfăţişare şi mai hidoasă.

Am ridicat din umeri.

— Bineînţeles… spuse Fernandez, ca şi cum ar fi admis

că întrebarea era idioată.

Oare va pleca? Mă bărbierisem deja. Mi-am spălat faţa cu apă rece şi mi-am tamponat-o cu grijă. Aş fi vrut să plece, dar nu părea deloc grăbit. Lucra în echipa de dimineaţă şi-şi terminase cele opt ore de lucru.

Am început să-mi şterg maşina de ras.

Fernandez aştepta, fără îndoială, să termin, ca să abordeze subiectul esenţial al vizitei sale. Nu venise doar să afle ce mai fac. Se plictisea. Simţeam nevoia de a fi singur şi tăceam eforturi pentru a nu-mi arăta enervarea. L-am întrebat, totuşi:

— Ai văzut-o pe Monique? Ştia că eram prieteni.

—Da. E bine. Ieri seară, m-a întrebat de tine. I-am spus că voi trece astăzi pe aici.

Dispariţia mea bruscă trebuie s-o fi surprins.

— E o fată ele treabă, adăugă Fernandez. Pare să ţină la tine.

De data asta atinsese unde trebuia. Vorbele lui îmi făcură plăcere. Şi am regretat, deodată, că nu m-am purtat mai prietenos.

De când plecaseră din Roubaix, în septembrie 1940, Monique, tatăl şi fratele ei conduceau un restaurant unde luam masa cu ceilalţi de la Moretti.

înaintea mea, Monique cunoscuse un oarecare Andre, care dispăruse îndată ce a aflat că e însărcinată. Copilul nu trăise decât două săptămâni.

Mi se întâmpla des să mă gândesc la Andre, la acest necunoscut, cu o furie ce mă uimea. Mă întrebam dacă o iubeam cu adevărat pe Monique. Da, o iubeam oare? Draqostea, ca şi ura, şi orice pasiune profundă trebuie să-ţi cuprindă toată fiinţa, până la sânge. Dar nu-mi dădeam prea bine seama ce simţeam pentru ea. O îmbrăţişasem într-o seară, în timp ce o însoţeam acasă. Locuia singură, într-o cameră pe care şi-o mobilase

sobru şi cu gust, la ultimul etaj al unei clădiri inalte. Am petrecut împreună noaptea aceea şi, în timp ce ne rostogoleam în pat, suflarea înstelată a cerului cădea

asupra noastră prin fereastra deschisă…

Am aprins ţigara pe care mi-o oferise Fernandez. Venise momentul să trecem la lucruri serioase. Nu ştiu de ce, m-am simţit deodată cuprins de o vie curiozitate.

— Vroiam să te întreb, spuse Fernandez, dacă unchiul tău Idir,… Idir, nu-i aşa?

— Da.

— … dacă unchiul tău Idir mai trece din când în când în Maroc?

Ciudat, pe Fernandez îl interesa contrabanda.

— Ai nevoie de stofă pentru un palton.

Aş fi vrut s-o spun cu un surâs, dar mă gândeam la buzele mele enorme şi ochiul încercănat cu negru.

— Nu râde. E ceva important…

Vorbea mai încet, vrând, parcă, să dea mai multă intimitate, mai mult mister conversaţiei noastre.

— Ştii cumva dacă va merge într-una din zilele următoare?

— Nu ştiu nimic.

— Nu treci pe la el?

— Nu.

Fernandez rădea cu încăpăţânare o pată de grăsime de pe genunchii pantalonilor… Când are să plece? Mi se părea că trecuseră ore întregi de când venise. Îl priveam fără prietenie. Îşi ridică fruntea şi-mi arătă ochii limpezi. Mama lui era alsaciană. O cunoşteam. O văzusem la Oran: o femeie înaltă uscăţivă şi- bolnavă, cu aceiaşi ochi incolori. Începu din nou să vorbească.

—Ascultă. Nu este ceea ce crezi. E vorba de cineva… de un camarad care trebuie să ajungă în Maroc zilele astea. Clandestin. Nu poate fi vorba de paşaport. E căutat de poliţie. Supravegherea e mai severă acum. E tifos între Tlemcen şi Marnia. Jandarmii patrulează peste tot.

— Ai vrea ca Idir să-l însoţească?

— Să-l conducă la Oudja. Să-l lase la Oudja. Acolo va fi

ajutat. Ghiceşti unde trebuie să ajungă?

Nu ghiceam nimic. Toate presupunerile erau permise, fiindcă nu ştiam exact nici despre cine, nici despre ce era vorba. Fernandez mă agasa cu misterul pe care-l păstra. A observat că sânt încurcai.

Spuse:

— Trebuie să treacă în Anglia.

— Prin Casa şi Gibraltar?

— Da.

Evitase să-mi răspundă. Poate exista o altă filieră, prin Arbaoua sau Tanger. Sau prin Sud: Agadir sau Mogador. N-avea încredere în mine? L-am privit lung, în tăcere, spunându-i apoi:

— Unchiul meu e prea bătrân pentru o asemenea misiune.

— Prea bătrân? Ce tot îndrugi?

Simţeam o vagă ostilitate împotriva lui. De ce nu-mi încredinţa tot ceea ce ştia? Păru, în sfârşit, să se hotărască şi aruncă ţigara cu o mişcare nerăbdătoare:

— Ascultă. Camaradul nostru vine de la Marsilia. E ameninţat.

— De ce?

— Iată... A ucis un neamţ, da, un ofiţer. Trebuie să ajungă cât de repede la Gibraltar.

— Înţeleg.

— Ştie multe. În mâinile specialiştilor torturii, omul cel mai curajos nu poate jura că-şi va ţine gura.

îşi dădu seama că strigase şi se opri, ascultând atent. L-am asigurat:

— Nu e nimeni prin preajmă. Bătrâna e în curte. Eram satisfăcut că mă informase; povestea mi se părea dramatică şi violentă. Îmi plăcea. Fernandez se apleca în faţă, spunând confidenţial:

— Poliţia îi cunoaşte semnalmentele.

— Şi cum a putut să se îmbarce?

— L-au ajutat nişte prieteni.

Se scarpină pe piept. Îmi revenea mereu în minte

expresia: „specialişti ai torturii”. În posturile de jandarmerie şi chiar în oraş, în comisariate, arabii erau maltrataţi legându-li-se mâinile de un baston, pe sub picioare. Încercau să le smulgă informaţii sau mărturisiri. Lovituri de cravaşa, injecţii cu apă în intestine

sau sticlo introduse în anus. Auzisem vorbindu-se. Dai, desigur, în cazurile do importantă majoră se foloseau metode mai rafinate şi mai eficiente. Mă înfioram de dezgust, ca şi cum o mină cleioasa şi rece mi-ar fi atins coafa.

— S-a aflat că o pe undeva pe aici. Şi au început să se agite, îti dai seama. Trebuie să fugă imediat

— Unchiul meu e bâtrin şi bolnav…

— Dar nu de multă vreme a făcut traseul prin pădure şi s-a întors cu patruzeci de kilograme în spate.

— Nu erau aceleaşi riscuri. A trece cu camaradul tău şi a trece patruzeci do kiloramo de marfă de contrabandă nu atârnă la fel în fata unui judecător. Chiar tu spui că supravegherea s-a înăsprit.

Fernandez clătină din cap. 1.1 simţeam trist şi descurajat. Am continuat:

— Nu ştiu dacă Idir va accepta. E, cu adevărat, bolnav. Acum se ocupă de ulei. E mai uşor. Nu câştigă atât cât câştiga cu stofele, dar o mai puţin obosit şi are mai puţine riscuri.

— Unde locuieşte? Am putea merge sâ-l vedem împreună?

— În cât timp va fi gata camaradul tău?

— E ascuns într-o mică fermă. Ar putea pleca săptămână viitoare.

— O să mai vorbim vineri, atunci. Fernandez strigă:

— Dar am nevoie să ştiu cât mai repede posibil daca unchiul tău acceptă! Dacă nu, va trebui să caut altă călăuză. Nu va fi uşor…

— Dacă unchiul meu refuză, aş putea merge eu însumi.

Am făcut de trei ori drumul împreună cu el. Cunosc toate popasurile…

Fernandez se ridică. Insistenta mea il punea în încurcătură:

— E grav, spuse el. Un caz foarte grav.

— Am înţeles.

Il simţeam departe de mine, muncit de ginduri tumultuoase şi contradictorii.

— Camaradul despre tare e vorba riscă mult. Îţi repet că, dacă-l prind, vor încerca prin toate mijloacele să-i smulgă anumite informaţii.

— N-ai încredere.

Surise, îşi privi mâinile crăpate, cu unghii negre, între unchiul tău şi tine, îl vom prefera pe unchiul tău.

Spusese „vom” şi nu „voi”, pentru a sublinia că nu hotăra asupra alegerii. Că hotărârea era rezervată unei autorităţi misterioase, o organizaţie solidă, care ştia ceea ce vroia. Dar eu? Ştiam, oare, cu adevărat ce vreau? Poate simţeam o dorinţă obscură de a părăsi, o vreme, Algerul. Sau de a trăi o scurtă şi intensă aventură. Sau de a fugi de mine însumi.

De fiecare dată când treceam prin faţa dulapului, îmi zăream în oglindă figura închisă, dunga voluntară a sprâncenelor.

— Vom vorbi joi cu Idir. Dacă refuză, mă acceptaţi. Fernandez păru impresionant de fermitatea vocii mele.

— De acord. Daca spune nu, vei merge tu. Voi vedea rista cu ceilalţi.

Am avut atunci sentimentul unei victorii facile şi m-am întors pentru a privi, pe fereastră, acoperişurile galbene.

Doream acum, mai mult ca niciodată, ca Fernandez să plece. Mă exaspera. Îl auzeam respirând în spatele meu.

— Pe joi, atunci?

— Da, pe joi, am răspuns, ascunzindu-mi cu greu iritarea.

Mă bătu prieteneşte pe umăr şi-mi întinse mâna. Mă întrebam de ce mă oferisem pentru această misiune. Prin

ce putea să mă intereseze? Şi cum putusem uita de Almaro? Oare nu vroiam să părăsesc oraşul tocmai pentru a scăpa de acest proiect care mă preocupa? Nu era o trădare inconştientă a voinţei mele? Fără a da atenţie gestului, i-am strâns mâna lui Fernandez şi mi-am retras-o repede pe a mea.

— Hotărât lucru, ai devenit foarte nervos, spuse surprins.

V

Rămas singur, simţeam o nesfârşită oboseală. De luni încoace, abia dacă mâncasem puţin. M-am întins pe pat, cu braţele încrucişate pe piept. Mi-am adus aminte de cuvintele lui Fernandez despre Almaro: „inteligent, curajos, dar lacom la bani şi fără scrupule”. Am zâmbit. Mulţi dintre coloniştii din Algeria corespundeau acestor semnalmente. De pe ţărmurile Europei, părinţii lui năvăliseră „ca un stol de ulii”... Da, îl învăţasem pe Heredia la şcoală. Învăţasem atâtea lucruri la şcoală! Şi că oamenii se nasc liberi şi egali în drepturi! Şi că trebuie să respecţi bunul altuia! Şi că a muri pentru patrie este soarta cea mai frumoasă, cea mai de invidiat!

M-am întors cu faţa către perete. Învăţătorul nostru, un om pe care-l iubisem mult, ne învăţa că e bine să stai, din când în când, la sfat cu tine însuţi. Am descoperit că asta dădea gândurilor profunzimi nebănuite. Lumea pe care dascălul meu mi-o descrisese la şcoală era o lume fabuloasă, a eărei imagine n-am putut-o niciodată suprapune realităţii.

Descopeream mereu o deosebire ca în a. Ele fotografii

policrome în care o culoare, prea tare, strică iremediabil ansamblul. „Republica ne cheamă, să ştim să învingem sau să pierim…” Şi cântecul acesta îl învăţasem. Dintre toate, doar acesta avea o calitate magică, în clasă, atunci când reluam refrenul în cor, un val cu creste înspumate părea să mă ridice. Îmi plăcea să mă refugiez în amintirea acestor ani ai copilăriei, în ciuda unor pete întunecate. Ca, de exemplu, vocea acelei femei, care-şi chema fiul, spunându-i: „îţi interzic să te joci cu un arab!” Bineînţeles, trebuie să rezişti acestei

dureri ce-ţi infierbântă dintr-o dată inima. Uşor de spus! Almaro exista şi el, şi rana devenea mai dureroasă. Mi-l închipuiam mergând prin sate să recruteze salahori. Toti felahii în jurul lui, tăcuţi şi supuşi… Şi le vorbea de marea lor mizerie, cum ai fi putut să-l contrazici? Şi-l ascultau, pe el, care-i dispreţuia şi se îmbogăţea din mizeria lor!

Din nou m-am răsucit în pat, auzind-o tocmai pe bătrâna Flavia păşind pe culoar. Cind a împins uşa, nu m-am mai făcut că dorm.

Intră. Avea aceeaşi mutră prefăcută, care mă deranja atât de mult. Ce mai vroia?

— Ţi-am adus ceva să-ţi îngrijeşti ochiul.

Se oprise în faţa ferestrei. Borcanul pe care-l ţinea în dreptul pântecelui strălucea în soare. S-ar fi putut crede că poartă cu ea un glob luminos. I-am răspuns, prost dispus;

— N-are să aibă efect. Bombăni:

— Ce ştii tu?

Apoi, cu oarecare nerăbdare:

— Haide! Şi nu lua mutra asta!

De ce se amesteca? Aş fi dat-o afară. Dar îmi porunci cu glas tăios:

— Scoală-te!

Bombănind, m-am dus în faţa ferestrei şi, privind-o din nou pe Flavia, am fost uimit de expresia sa încordată, îngrijorată. Borcanul conţinea un amestec violaceu ce mirosea a vin şi a ou. O să-mi întind scârboşenia asta pe

faţă?

— Este excelentă, îmi spuse bătrâna, ghicindu-mi, parcă, repulsia. Îţi vei putea relua lucrul, mâine.

Deci asta era I Vroia să mă întorc cât mai repede la Moretti! Se temea pentru chiria ei! Deja înmuia în borcan o compresă de vată:

— Trebuie s-o ţii jumătate de oră.

Trecându-mi vata deasupra ochiului cu o îndemânare de infirmieră de meserie, începu să vorbească, cu o voce dojenitoare. N-o ascultam. Ca toţi oamenii care au trăit

prea multă vreme singuri, Flavia gindea, adeseori, cu voce tare. Dar am auzit-o spunând:

— ... şi totul ar merge mai bine dacă fiecare ar sta la locul lui....

Recunoşteam sfatul obişnuit al comisarilor de poliţie, al jandarmilor, al administratorilor marilor domenii! Staţi liniştiţi I Acceptaţi ordinea pe care v-o impunem!

M-am îndepărtat, spunând:

— Ajunge!

Mormăi reprobator şi aşează borcanul pe masă.

— N-ai decât s-o iei de la capăt deseară, dacă ieşi. Doar de n-ai mai lua o bătaie...

Am tăcut, scârbit.

Plecă fără ca eu să-i mulţumesc.

Aşezându-mă iar pe pat, priveam în oglindă, încadrată de espadrile, faţa mea slabă şi galbenă, petele albastre ale orbitelor şi gurii. „De n-ai mai lua o bătaie I" îşi bătea joc de mine I Ştia ceva, probabil. Poate oamenii lui Almaro îi puseseră întrebări despre mine. O voce de copil se auzea pe scară. Ascultam cu atenţie. Un aparat de radio cânta cu un etaj mai jos:

„J'attendrai le jour et la nuit
J'attendrai toujours
Ton retour I"

Am închis ochii. „Să mai iei o bătaie". De ce nu? Nu

riscam, oare, să fiu prins şi-n seara asta? Aveam de gând să urc pe Telemly şi puteam foarte uşor să cad într-o capcană I Bătrâna ghicise, desigur! Ştia I Şi eu ştiam 1 Almaro se păzea de la ultima noastră întâl-nire. Îmi pregătea, oare, o cursă?

Seara coborî într-un fel de brumă roşie. Am plecat spre Telemly. Ajuns în faţa vilei, l-am văzut pe Almaro aşteptându-mă, aşa cum prevăzusem. Stătea în mijlocul gazonului. În ciuda întunericului, îi distingeam zâmbe-tul batjocoritor. Rânjea privindu-mă. Mi-era frică să nu fiu prins prin spate. Dar strada era pustie. Grădina era scăldată într-o lumină stranie: palmieri roşii ca de jar, ficuşi stacojii. Şl amforele enorme, părând nişte femei cu mâinile în şolduri. Asta era capcana I O descoperisem! Dacă m-aş îndrepta spre Almaro, duşmanii ar ieşi din amfore. Sau chiar amforele se vor transforma în

duşmani. Dar cu ma feream. Am luat cuţitul în mină. Almaro ridca, ţinându-se cu mâinile de burtă. Ştiam că va trebui să lovesc foarte tare pentru a-l ucide. M-am simţit, deodată, slab, cu muşchii neputincioşi, ţintuit în locul în care mă aflam. Nu puteam să înaintez. Bătrâna îmi întinse un borcan, din care mă sfătui să beau. Avea aceeaşi expresie prefăcută. Am băut totuşi lichidul vâs-cos şi negru. Cu toate acestea, nu reuşeam să mă urnesc.

— Ai să mai iei o bătaie I îmi striga bătrâna, cu vocea ei de papagal.

Amforele începuseră să se mişte. Almaro râdea în continuare. M-am năpustit înainte şi l-am lovit cu toată forţa I Am simţit un şoc în mijlocul frunţii. Deschizând ochii, nu l-am mai văzut pe Almaro, ci o amforă enormă. O lovisem fără măcar să-i fac o zgârietură. Lama cuţitului se rupsese. Eram dezarmat. Capul mă durea. Eram pierdut. Celelalte amfore înaintau în salturi către mine. Auzeam râsul gros al lui Almaro. Am început să urlu. Vroiam să fug, dar nu puteam să mă mişc, ca înainte de a bea leacul ce mi-l dăduse bătrâna. Pe ea o strigam acum. Doar ea mă putea salva. Eram înconjurat! Strigam după

ajutor. Almaro râdea. Nu mai aveam cuţit. Am auzit-o atunci pe bătrâna spunând:

— Ai terminat! Ai terminat I

Stătea dreaptă în faţa mea, furioasă. Transpiram abundent. Cămaşa era leoarcă de sudoare. Zbătându-mă, mă lovisem cu capul de peretele de care se sprijinea patul meu. Am răsuflat, am căscat şi am vrut să aflu cât e ceasul.

— Şapte, răspunse Flavia morocănoasă. Strigai de parcă te sugruma cineva.

— Am avut un coşmar, i-am spus pentru a mă scuza.

— Da. Şi strigai, chemai! Mă întrebam ce ţi se putuse întâmpla?

Ce spusesem, oare, în somn? Bătrâna mă privea strângând din buze. Părea nemulţumită şi perplexă în acelaşi timp.

înspăimântat, am intrebat-o, căutind să par indiferent:

— Despre ce am vorbit în somn?

Îşi aţinti asupra mea ochii cenuşii şi uscaţi de cucuvea şi nu răspunse imediat. Părea să-şi caute cuvintele. Gingiile-i scoteau un zgomot respingător, în timp ce le sugea cu limba. În sfârşit, spuse:

— Strigai.

Nu vroia să-mi spună nimic, dar eram sigur că mă auzise urlând. Cu o indiferenţă prefăcută, am întrebat:

— Deci e ora şapte?

— N-am să-ţi spun de două ori.

Am calculat că de la plecarea lui Fernandez trecuseră cel puţin cinci ore. Dormisem cinci ore! Uluitor! Flavia plecă. Am sărit din pat, mi-am pipăit pieptul sub care inima încă bătea foarte repede. Mi-era foame.

Afară era un apus de soare albastru. Albastru deschis. Umbre albastre şi acoperişurile, marea şi munţii Blida, în depărtare. Îmi aduceam aminte de crepusculul însângerat

din vis şi simţeam o spaimă nelămurită.

Am aşteptat să se întunece, ca să pot ieşi. Vroiam s-o revăd pe Monique înainte de a urca pe înălţimile oraşului.

Miercuri, seara

Aducindu-mi aminte de Monique, în timp ce mergeam în lungul bulevardului, am simţit o înduioşare fadă la început, dar care crescu, încetul cu încetul, într-o dorinţă ce-mi ardea pântecele şi coapsele.

Când am intrat în restaurant, toate mesele erau ocupate. M-am îndreptat spre Monique, care-mi zâmbea. Trebuia să trec pe sub lumina puternică a tuturor becurilor, lumină reprodusă la nesfârşit în oglinzi şi câţiva clienţi îşi ridicară cu surprindere ochii spre mine.

— E groaznic, îmi spuse Monique cu o tandreţe compătimitoare, privindu-mi faţa. Fernandez ne-a povestit totul. Ce brute I

Avea o voce emoţionantă şi părea alarmată.

Fernandez nu-şi pierduse timpul. Până seara, toţi cei de la garaj fuseseră, probabil, puşi la curent cu ceea ce mi se întâmplase.

— Te îngrijeşti? Ai pus ceva pe umflături? Insistenţa ei mă irita puţin. Monique mă privea ca şi cum ar fi aşteptat răspunsul cu mare interes. Am ridicat din umeri, spunând:

— E multă lume în seara asta I

Aprobă uşor din cap şi reflexe luminoase îi trecură prin păr.

în sală, clienţii aveau feţe cenuşii şi veştede. Erau, cea mai mare parte dintre ei, funcţionari jerpeliţi, slabi, mecanici de la garajul Moretti.

Mă simţeam bine lângă Monigue. Aş fi vrut să rămân acolo, în picioare, fără a scoate o vorbă. Monique îmi mângâie uşor mâna pe care o aşezasem pe marginea biroului ei şi-mi ceru să trec negreşit pe la ea pe-acasă, după ora unsprezece. Vocea ei mi se păru neobişnuită.

— Ce s-a întâmplat?

Făcu o mişcare nerăbdătoare:

— Am să-ţi explic.

Eram intrigat şi puţin alarmat.

— Ceva grav?

Nu-mi răspunse imediat.

— Aş vrea să-ţi cer un sfat… spuse, ţinând ochii îndreptaţi spre sală.

— Ai să vezi… la noapte…

Tăcu, strivind cu nervozitate intre degete un ghemo-toc de hârtie sugativă.

Tot vacarmul sălii îmi rămase în cap, fiind parcă ecoul propriei mele nelinişti. O priveam pe Monique, admirându-i, sub rochie, sânii rotunzi pe care maternitatea nu-i ofilise. Mi-am adus aminte de una dintre confidenţele pe care mi-o făcuse. După moartea copilului, continuase să aibă lapte, li curgea pe pat, o inunda. Se trezea noaptea, udă toată. Avea coşmare, în scurtele perioade de somn; se îneca în această mare de lapte, ce curgea din ea fără încetare.

I-am promis s-o caut după unsprezece şi m-am aşezat la o masă liberă.

Să-mi ceară un sfat?

Făceam zeci de presupuneri. Îmi spuneam că poate s-a hotărât să-şi părăsească familia, ca să lucreze în altă parte. Îmi vorbise, cândva, de acest proiect. Poate se hotărâse după o nouă discuţie cu tatăl ei?

Cineva m-a salutat. Era Marcel, fratele lui Monique. Zâmbea văzându-mi ochiul învineţit. Era palid, ploapele îi erau ofilite. Dizenteria – amintire de la Gabes, din 1940 – îi devora intestinele. Un moment, mi-a venit ideea de a-l întreba despre Monique, dar mi-am amintit că ea nu-i împărtăşea niciodată preocupările.

Se aplecă spre mine. Mirosea a camfor. Purta un săculeţ la gât, pentru a alunga păduchii.

— Fernandez mi-a spus că nişte „profritzi” te-au aranjat

în felul ăsta.

— Da.

— Nu ştiam că te ocupi de politică…

Vorbise încet. Ţinea să aibă o expresie subtilă, dar faţa lungă, ca de cal, refuza să ia un aer ironic şi s-ar

fi spus, mai degrabă, că surâdea pentru a ascunde o teamă neaşteptată.

T-am răspus cu o bunăvoinţă batjocoritoare:

— În fiecare zi afli cite ceva!

— Aii!

Se ridică, ţinindu-mi o mină pe umăr. Mă deranja. Nu îndrăzneam să mă feresc, dar această familiaritate mă enerva.

— Fii prudent, imi spuse Marcel, bătindu-mă pe umăr.

De ce se amesteca? I-am răspuns:

— Ai face mai bine să comanzi să fiu servit mai repede.

Dădu din cap cu un aer pătimaş.

Vroiam să ajung devreme la Telemly. Aşteptind ospătarul, ascultam doi vecini de masă discutând despre războiul din Rusia. Erau de partea nemţilor.

O vedeam pe Monique într-una din oglinzile sălii. Stătea aplecată şi-i admiram linia delicată a gâtului, a umerilor. Mă gândeam la întâlnirile noastre în camera din care se zărea o parte a oraşului şi a portului. Monigue privea, câteodată, goală în faţa ferestrei, cu coapsele strânse, cu mâinile încrucişate deasupra sinilor, într-o atitudine visătoare ce mă încânta. Dădea îmbrăţişărilor noastre o ardoare care în momentele de plăcere îi alcătuia o mască de suferinţă. Îşi mişca atunci capul la stânga şi la dreapta pe pernă, îşi muşca buzele şi geamătul ce-i scăpa din piept exploda în mii de seântei în toată fiinţa mea.

Cei doi vecini ai mei ridicau vocea. Am început să ascult mai atent. Discutau despre măcelul de pe frontul de Est aşa cum ar fi discutat despre o partidă de cărţi. Mă dezgustau. Mă gândeam la miile de soldaţi, mărunţi şi fragili, prăbuşindu-se, sfărămându-se ca şi cum ar fi fost de sticlă, la sângele ce se răspândea, se întindea încet,

vâscos şi de un roşu magnific…

Fiecare cu cei şase litri de sânge ai săi…

— Le-ar fi de-tijuns nemţilor opt divizii proaspete ca să înşface prada… spunea unul dintre vecinii mei.

M-am gândit la Almaro. Şase litri de sânge, ca oricare altul. Am zâmbit. Ospătarul sosi tocmai în acest moment, cu un platou de napi prăjiţi. Zâmbi şi el:

— Ce vrei I Altceva nu este I

Mi-am imaginat, o clipă, că-l ucisesem pe Almaro, cu o lovitură de cuţit. Îl vedeam la pământ, ghemuit, şi, alături de el, o pată purpurie, vâscoasă, cu reflexe leneşe şi câteva bule ca nişte ochi de peşte. Imaginea mi se păru respingătoare, ca o scenă de abator…

— Vor trece Volga şi-i vor alunga pe ruşi spre Moscova, pe care-o vor ataca din spate… spunea unul dintre bătrâni.

M-am gândit că nu reuşeşti totdeauna să ucizi cu cuţitul. Trebuie să-ţi surprinzi adversarul. Să-l surprinzi în somn, de exemplu. Almaro dormea la primul etaj. Dar mai era nevasta. Să aflu dacă doarmeau în aceeaşi cameră. Dar cine ar putea să-mi spună?

Almaro dormea, singur. În cameră, întuneric. Respiraţie grea. Espadrile. Să-mi cumpăr espadrile noi.

— … şi se vor resimţi după pierderile formidabile din Ucraina: şase sute de mii de morţi, după Radio – Stuttgard, şi dacă…

Va trebui să ridic perdeaua. Să aleg o noapte caldă. Va lăsa fereastra deschisă. Să lovesc în pântece. Dar s-ar putea să am surprize neplăcute cu coastele. Atunci gâtul. Şi dacă se trezeşte…

— Vrei şi desert? mă întrebă ospătarul.

— Da. Dar repede.

Răspunsesem cu ciudă. Dobitocul îmi rupsese firuî gândurilor. Nu mai reuşeam să-l leg. Tâmplele îmi zvâc-neau. O durere ascuţită mi se întinse sub tâmple, ajun-

gând până la ceafă, în timp ce făceam eforturi pentru a regăsi camera întunecoasă şi patul în care dormea Almaro. Am băut un pahar cu apă. Parcă aş fi înghiţit tot tumultul restaurantului.

— Bună seara, domnule Lakhdar, se auzi o voce răguşită. Pot să mă aşez la masa dumneavoastră?

Am răspuns maşinal:

— Vă rog.

Era Michel Sauriat, un fost contabil de la Moretti. Aş fi preferat să rămân singur. Să nu vorbesc cu nimeni.

Se aşezase deja în faţa mea. Simţeam aceeaşi indispoziţie ca întotdeauna când îi vedeam arsurile oribile.

Terminasem de mâncat, dar nu îndrăzneam să plec, de teamă să nu înţeleagă greşit plecarea mea. Era, de altfel, un om foarte bun şi n-aş fi vrut să-l fac să sufere, în ’37, în timpul unui incendiu, se aruncase într-un cuptor pentru a salva o bătrâna paralitică. Nu scosese decât un cadavru. Rezultatul: opt luni de spital şi faţa aceasta hidoasă, peste care parcă trecuseră nişte gheare de fier.

Şi totuşi simţeam nevoia să plec.

Eram grăbit să ajunq pe Telemly. M-am hotărât să mai aştept câteva minute. Mai ales ochii lui Sauriat mă impresionau. Nu mai aveau pleoape. Erau acoperite de o piele uscată şi cenuşie de batracian. Prin aceste găuri rotunde se vedeau irişii albaştri şi lucioşi. Era tot ceea ce putuseră face chirurgii!

M-am gândit:

— Nu pare să-i fie uşor cu femeile.

Ce femeie ar privi cu afecţiune acest obraz monstruos? Ce femeie ar săruta fără repulsie aceste buze cârpite, groase şi alburii?

— Păreţi preocupat, domnule Lakhdar! Tonul era cordial. Am răspuns moale:

— Nu e nimic.

Părea zidit în dosul acestei cărni pe jumătate moarte şi mă măsura, parcă, prin crăpăturile unei măşti groase de

carton roşiatic.

— Tot la Moretti lucraţi? mă întrebă.

— Nu.

Mă plictisea. Mi-era frică, mai ales, să nu-mi pună şi el întrebări despre ochiul meu învineţit.

îmi ceru permisiunea de a-şi scoate ochelari. Ei nu-i foloseau doar la a-şi apăra ochii de lumina crudă. Am acceptat fără tragere de inimă. Sub carapacele de piele moartă, ochii străluceau intens. Mă făceau să mă gândesc la două jivine pitite în fundul vizuinei. Două jivine care mă pândeau.

Fără îndoială, Sauriat îmi simţi încurcătura, căci începu să vorbească, dar rar, cu vocea sa dogită, de

robot. Îmi dădu citeva informaţii despre războiul din Libia. Era, şi el, indignat de traficul pe care-l făceau unii europeni cu serviciile de intendenţă ale lui Rommel. Numele lui Almaro îi veni pe buze. L-am întrerupt:

— Vă mai întâlniţi?

Protestă. Nu, toate relaţiile erau rupte intre ei, de când Almaro începuse să lucreze pentru comisia italo-germană.

— E mereu în saloanele hotelului Aletti, cu ofiţerii lor.

— Să se îmbogăţească prin orice mijloc, asta contează pentru el...

Tonul sarcastic pe care-l luasem păru să-l facă mai atent. Ca să nu-i intre fumul în ochi, folosea un ţigaret lung de fildeş, împodobit cu un şarpe ce cobora înspre gură.

— Să devină bogat, să devină puternic... Doreşte bogăţia, fiindcă ea i-ar da autoritate, forţă, putere.

— Pentru a o folosi asupra cui? A arabilor, desigur.

— Şi a administraţiei franceze. Oameni ca el, aroganţi, îndrăzneţi, duri şi fără scrupule îi fac să tremure până şi pe guvernatorii generali. Nimeni nu îndrăzneşte să le atace privilegiile.

— Şi-a cumpărat o nouă proprietate în ultima vreme.

— Aproape de Atlan. Mare...

Urmă o tăcere, timp în care am aruncat o privire spre Monique. Îşi desfăcuse cocul şi părul îi cădea, acum, pe spate, imi plăcea să-mi lipesc faţa de părul ei, să-i simt parfumul de floare proaspătă. Mă iubea, oare şi ea? Ah! îi puneam deseori întrebarea, în orele noastre cele mai intense, când mă eliberam de o anumită pudoare şi-i puteam vorbi, în cuvinte stângace, despre sentimentele mele. Şi-mi răspundea mereu cS mă iubea, desigur, cu o tandreţe amestecată cu uşoară ironie şi, în delirul meu, declaraţiile ei mă satisfăceau întotdeauna! Cum să fii sigur de sentimentele altora? Eram atât de puţin sigur de ale mele, ştiam atât de puţine despre mine. M-am întors brusc către Sauriat:

— Un individ ca Almaro, care aşază interesul lui personal mai presus de orice, mai presus chiar de interesul propriei sale ţări, mai presus chiar de viaţa oamenilor, nu credeţi că ar trebui exterminat ca o fiară periculoasă?.

Trase din ţigară, în timp ce, în spatele măştii de carton, ochii mă măsurau, nemişcaţi. Apoi se mişcară de două sau trei ori, de la stingă la dreapta şi de la dreapta la stingă, ca nişte bile de sticlă într-o glisieră bine unsă. Era semn de emoţie, ştiam. Îl cunoşteam de destul timp, ca să-mi dau seama ce înseamnă schimbările feţei sale răvăşite.

— Fiind creştin, domnule Lakhdar, sânt împotriva violenţei.

Ajunsesem şi aici I îmi vorbi acum despre Gandhi, pe care-l admira. Sau despre virtuţiile fraternităţii evanghelice. Predicaţi nonviolenţa ţăranilor din Ucraina invadată! Sau englezilor care aşteaptă pe ţărmurile lor mareea hitleristă! Am replicat:

— În ceea ce mă priveşte, l-aş aproba fără rezerve pe omul care-ar avea curajul să-l ucidă pe Almaro.

Răspunse cu blândeţe:

— Aţi putea, deci, să fiţi omul acela?

M-am ridicat, sprijinindu-mă cu amândouă mâinile de masă, l-am salutat pe Sauriat, care răspunse simplu: „la revedere, domnule Lakhdar”, îndepărtând puţin ţiga-retul de buze, pentru a-l duce imediat înapoi. I-am dat lui Monique tichetele de masă şi am descoperit în ochii ei aceeaşi nelinişte pe care o observasem când am sosit. Cu neputinţă să-i pun întrebări aici. Toată clientela restaurantului ar remarca prezenţa mea prea îndelunqată lânqă Monique.

— Pe curând. Nu întârzia.

— Da.

Schimbaserăm aceste câteva cuvinte cu vocea scăzută şi, într-adevăr, am perceput în rugămintea ei un fel de desperare. Poate vroia să-mi spună că tatăl ei, acest om gras şi veşnic nemulţumit, aflase de legătura noastră. La dracu’ I

Afară, apusul se târa peste casele din Leasbah, încă împodobite cu cearşafuri. M-am îndepărtat spre Piaţa Guvernului. În spatele marii moschei Djemma el Djed; d începea pustiul negru al mării. Nu ştiam ce să fac. Mai

aveam trei ore pină a o intilni pe Monique. M-am hotarât să hoinăresc de-a lungul portului. Îmi răsunau în minte cuvintele lui Sauriat: „Aţi putea, deci, să fiţi omul acela?”… Un pachebot ieşea maiestuos din port. Atâta timp cit a fost vizibil, am privit masa neagră, presărată de lumini, şi-mi lăsam gândurile să rătăcească în dâra sa argintie.

Am urcat apoi pe locul unde copiii se jucau în jurul statuii ecvestre a ducelui d’Orleans. Într-o zi, trecând prin faţa soclului împreună cu Idir, unchiul meu spusese fără zâmbet, cu acel umor rece pe care-l apreciam: „Pentru a respecta sfânta justiţie, ar fi trebuit aşezat aici Abd el-Kader. Dar o adevărat, şi francezii ştiu asta, că religia noastră ar interzice să reprezentăm figura umană”.

Copiii se jucau cu zgomot. Lustragii tineri, veseli şi

dezgheţaţi, cu cutia atârnată de umăr. Erau zdrenţăroşi şi slabi, dar de o extraordinară vitalitate. Fusesem şi eu un astfel de ştrengar, mai puţin nenorocit, mărturisesc, mai puţin abandonat...

Am plecat la întâmplare. O enormă lumină roşie urca în zare şi se umfla ea acei peşti japonezi care se umflă la mânie. „Nu întârzia”, îmi spusese Monique Ştiam că deja eram în întârziere, că aveam de recuperat o întârziere lungă şi teribilă.

VII

Când am ajuns în faţa vilei lui Almaro, nicio lumină nu se vedea la ferestre. Sufrageria dădea, probabil, spre partea casei întoarsă către mare. Totul era liniştit, o linişte în care nu aveam încredere. Almaro putea să-şi fi postat un om în grădină. Luna nu răsărise încă şi întunericul umfla coroanele copacilor. Mi-am adus aminte de visul pe care-l avusesem, de amforele care prindeau viaţă. Imposibil de văzut dacă cineva se găsea la pândă sub ramurile copacilor. Eu, în schimb, eram foarte vizibil, încadrat de peretele de care mă sprijineam, luminat slab, dar suficient de bine de un lampadar. Aceasta mă alarma. Mă gândeam ce ar trebui să fac dacă aş fi atacat. Să fug înspre oraş ar fi fost greşit. Era prea multă lume. Mai bine să urc înspre colină, la adăpostul pinilor de sub la Fort-l’Empereur (eram foarte sprinten şi purtam espadrile). Toată zona aceasta era puţin frecventată, prost luminată şi o cunoşteam bine. Mi-am deschis cuţitul. Trebuia să mă aştept la ce era mai rău.

Riscul de a aştepta acolo mă exaspera. Ţineam mâinile înfundate în buzunare şi picioarele sprijinite de marginea trotuarului. Dacă acum ar apărea Almaro, m-ar vedea astfel, nemişcat şi întunecat.

Vila rămânea tăcută. Un frison îmi trecu încet de-a lungul şirei spinării, ca o şuviţă de apă rece.

Nu mai puteam sta acolo, ca o ţintă vie. Trebuia mai

mult curaj pentru a fi o siluetă de tir în faţa acestor ferestre oarbe, decât pentru a înfrunta o primejdie reală.

Trecu o maşină. Cauciucurile făceau un zgomot de hirtie sfâşiată. Luminiţa roşie dansă, un moment, în întuneric şi dispăru după un colţ.

Nu era nimeni în casă? Poate Almaro, împreună cu soţia, mânca în oraş. Ideea aceasta îmi dădu un fior neaşteptat.

Era ora noua. Strada pustie.

M-am hotărât şi am trecut strada. Am aruncat o privire la dreapta şi la stânga. Mă simţeam uşor şi agil. Grilajul porţii era întredeschis. M-am oprit. În dosul gratiilor se întindea un domeniu misterios, înecat în întuneric. Totul era nemişcat. Îmi simţeam inima bătâncl cu putere. O amforă se distingea la marginea aleii. În fund, între copaci, faţada, înaltă şi albastră. Totul nu era, poate, decât o capcană. Dacă înaintam, cei ce stăteau la pinclă se vor ivi dintre tufişuri, mă vor înconjura… Îmi imaginam scena cu o asemenea claritate, încât o nerăbdare bruscă mă împinse înainte.

Poarta scoase un lung geamăt ascuţit în momentul în care am impins-o. M-am oprit să ascult. Ţineam Dicioarele puţin îndoite, cu muşchii încordaţi, mâinile la piept, gata să fug. Nu s-a întâmplat nimic.

De aici puteam vedea balconul lui Almaro, uşa biroului. Mă gândeam la lampa verde. Nimeni nu părea să fi auzit scârţâitul balamalelor. Am înaintat până la ficuşi. Sub picioare, pietrişul aleii scârţâia uşor. Eram sigur că mă voi căţăra fără greutate pe balcon. Acolo n-aş mai avea decât să mă ascund.

M-am oprit brusc.

La jumătatea distanţei între grilaj şi peron, am rămas împietrit, cu răsuflarea tăiată şi obrajii în flăcări. La una din ferestre se aprinsese lumina. Am făcut un efort pentru a mă smulge dintr-un fel de amorţeală. Încet, mă

retrăgeam spre stradă. Aveam o dorinţă frenetică de a alerga, de a mă ascunde sub copaci, dar am reuşit să mă stăpânesc. Cineva deschidea deja obloanele, şi parcă mi-ar fi deschis pieptul. M-am oprit iar, aplecat înainte, cu braţele lipite de trup. Nu voiam să fug. În ciuda tuturor nervilor mei răzvrătiţi, mi-am impus să rămân pe loc. Strângeam minerul cuţitului în mâna care

tremura. În fişia luminoasa pe care fereastra deschisă o arunca în grădină, apăru silueta soţiei lui Almaro. Nu-i puteam distinge faţa. Mă descoperise, oare? Grădina, văzută de sus, arăta, pesemne, ca un bazin întunecos. Nu mă mişcăm. Mi se părea că bătăile inimii mi se auzeau până departe. Nu îndrăzneam să fac niciun gest. Surprinzător de lucid (aceeaşi teamă de a fi atacat din spate), îmi puneam o mulţime de întrebări, ce se succedau cu repeziciune prin minte: de ce ieşise în balcon? Ca să ia aer? O alarmase scârţâitul porţii? Mă vodca? Era singură? De ce nu se mişca?

Aveam impresia absurdă că sânt în adâncul mării şi privesc o călătoare aplecată peste balustrada unui vas.

Deodată, se aruncă înapoi şi dispăru. M-am repezit spre poartă. În momentul în care eram în dreptul ci, mi-am întors privirile. Erau, amândoi, aplecaţi înspre grădină. Negri, încordaţi în lumina puternică. Almaro strigă: ’

— Aşteaptă! Canalie!

Glasul suna răguşit şi mânios.

M-am oprit, tocmai în momentul în care voiam să mă năpustesc în afara grădinii. Vroiam să-l sfidez. Strada, atât de aproape, mă liniştea. Dar iată că întinde mâna. S-a sfârşit. Împuşcătura răsună în clipa în care mă aruncam la pământ. M-am rostogolit pe trotuar, lipindu-mă de zidul de incintă, târându-mă apoi, până ce m-am simţit în afară de primejdie. Gâfâiam un pic. Îmi frecam mâinile. Am început să cobor, grăbit, spre oraş. Mi-era foarte sete şi toate cafenelele erau închise. Eram de o furie violentă, întocmai ca o moară înghiţită de flăcări în bătaia vântului.

Trăsese asupra mea. Nu ezitase să tragă. Mânia îmi

aducea în gură un gust de sânge. Împuşcat în grădină! Un borfaş. Achitare asigurată!... Pungaşul! Dacă aş fi avut un revolver, aş fi tras şi eu! Regretam atât de intens că nu-l avusesem, încât am încetinit pasul. Gâtul mi-era uscat, plin, parcă, de sare. Un revolver! Trebuia să-mi procur cu orice preţ un revolver!

Greşise ţinta cu puţin. Mercenarii lui ar fi depus mărturie că eram adversar al regimului şi rupeam afişele propagandei germane 1 Şi Almaro ar fi primit felicitări 1 Vedeam ziarele cu titluri enorme! Oare unde m-ar fi atins? Glontul se lovise de unul dintre stâlpii porţii, în spatele meu. La înălţimea capului, desigur, sau a pieptului. Încercase să mă omoare! Era clar! Dar va veni şi rândul meu I Nu mă nimerise. Dar eram sigur că eu îl voi nimeri. Sigur ca de aceste bătăi furioase ale inimii, de sângele care-mi ardea în tot corpul!

VIII

Miercuri, la miezul nopţii

Am hoinărit îndelung pe străzi, pentru a mă linişti, înainte de a merge la Monique. În sfârşit, am urcat la ea, m-am oprit o clipă în fata uşii, ca să-mi alcătuiesc o faţă cât mai calmă cu putinţă şi am intrat în vârful picioarelor. Dar nu se culcase încă. Citea, aşezată în faţa ferestrei, aproape de lampă, îmbrăcată într-o pijama albastră. În timp ce se ridica să mă întâmpine, i-am spus:

— Nu te mişca. O să fac un duş. Durează două minute.

Am sărutat-o în grabă. Sărutul ei mirosea a pastă de dinţi. Oboseala grea ca o armură îmi apăsa capul şi umerii. M-am dezbrăcat în baie. Îmi vedeam imaginea în oglindă: slab, cu bustul îngust, cu coastele proeminente. Mă gândeam că glonţul lui Almaro m-ar fi putut atinge în piept. Îmi imaginam rana, clasica rană rotundă cu margini

vinete... Şi sângele care ţâşneşte din plămânii străpunşi! Amănuntele acestea le luam, fără îndoială, din vreun film poliţist prost, dar ele aţâţau focul ce mă ardea. Sub duş, m-am mai liniştit. În timp ce mă şter-geam, un avion traversă pătratul de cer încadrat de lucarna băii. Se auzea zumzăitul lui susţinut, rlar nu se vedea decât una din luminile de poziţie. Mi-ar fi plăcut să rătăcesc în noapte, să mă plimb în această lume rece şi pură. Dar arabii nu erau recrutaţi printre piloţi. Niciodată nu voi avea bucuria suverană rl° a conduce o maşină de fier printre nori. Încă de când eram copil, ştiam că povestirile în imagini despre aventurile aviatorilor nu trebuiau să-mi fie exemple de urmat. Am aruncat prosopul, am ieşit şi am găsit-o pe Monique aşezată pe marginea patului. Lampa cu abajur de dantelă de pe noptieră o lumina dintr-o parte, dindu-i o înfăţişare delicată şi fragilă de fetiţă. Câteva secunde am admirat-o nemişcat. Citea sau recitea o scrisoare, îmi plăcea chipul acesta îmbufnat, pe care-l avea câtc-odată. Îmi plăcea, de asemenea, această talie subţire ce se continua cu şoldurile pline şi rotunde.

Deodată, Monique îşi dădu seama de prezenţa mea, împături scrisoarea, o aruncă într-un sertar, cu prea multă grabă parcă, şi întoarse către- mine o faţă lipsită de expresie. Cum aş fi putut să acord importanţă acestei atitudini? M-am aşezat lângă ea, am atras-o către mine şi am început să-i dau jos pijamaua, fără a rosti un cuvânt, cu o dexteritate de caro eram mândru. Po măsură ce făceam să-i apară bustul, sânii albi cu sfârc mic şi roz, eram cuprins de o frenezie pe caro o cunoşteam bine. Monique deja mă prinsese de umori şi m-am rostogolit cu ea pe pat.

N-a fost una dintre acele sărbători amoroase pe care le prelungeam, uneori până la delir, ci o îmbrăţişare scurtă şi fulgurantă din care m-am desprins nesatisfăcut, nepotolit. Şi, imediat ce Monigue se închise în "baie, fără ezitare, am luat scrisoarea, am citit un fragment de cuvânt: „Kriegsgefan..." şi m-am lungit pe pat. Cearşaful

imi ardea pielea. Ghiceam de la cine era scrisoarea. Am aşteptat ca Monigue să se întoarcă. Înainta cu paşi mici şi repezi, începu să-şi îmbrace pijamaua şi-i admiram mişcările graţioase.

— Ai primit o scrisoare? am întrebat-o cu un glas ce se voia indiferent.

Cu o oarecare bruscheţe, fără să mă privească, răspunse:

— E o scrisoare de la Andre.

îşi îmbrăcă bluza. Îi lipsea un nasture şi gâtul ii rămînea liber, delicat şi alb. Andre o mângâiasc şi ol, şi gândul acesta mă umplu de ciudă.

— Pariez că-ţi cere pachete I

De data aceasta se întoarse către mine, işi netezi părul care prinsese, parcă, întreaga lumină a lămpii, strălucind ca şi cum ar fi fost prins într-o plasă de aur.

— Ei, ce vrea de la tine?

Tăcerea ei mă deranja şi mâ irita, în acelaşi timp. Nu din cauza acestei scrisori se arătase atât de tristă şi distrată la restaurant?

O luasem prea repede, anticipându-i confidenţele:

— Mi-ai cerut să vin ca să-mi vorbeşti despre asta? Aşa e? am întrebat cu glas schimbat.

Făcu un semn de încuviinţare din pat. În picioare, lânqă fereastră, îmi pândea reacţiile. Tot timpul o crezusem puţin „animal”, cucerită de neprevăzut şi cu simţurile uşor de impresionat. Dar dacă se gândise imediat să-mi vorbească despre această scrisoare, trebuia să-mi păstreze neşterbită încrederea, să-mi domin instinctul ce mă împingea la o anumită agresivitate.

Tăcerea între noi dura prea mult. Fiecare răminea cufundat în gândurile sale. Îmi spuneam că, în timp ce făceam dragoste, imaginea lui Andre îi persista în minte, vie ca o prezenţă, până la a o anula pe a mea. Nu era aceasta gelozie? Un spin ce se strecura, căutân-du-mi

inima? Femeia aceasta îşi deschisese sufletul în faţa mea, mi se abandonase! O striveam sub trupul meu, o dusesem la acea bucurie, acea nebunie născută şi din pasiunea mea, clar o parte esenţială din ea îmi scăpase, eram sigur.

M-am ridicat nervos, am îmbrăcat un halat de baie şi am început să păşesc cu neastâmpăr în lungul peretu-lui, în partea opusă lui. Eram ridicol, desigur, dar nu mă gândeam la asta. Deoadată, ’ alte gânduri începură să mă preocupe. Soţia lui Almaro, îndată ce mă descoperise şi mă recunoscuse, se grăbise să-şi cheme soţul. Poate el pierduse câteva secunde ca să-şi ia revolverul din sertar şi asta-mi dăduse timp să ajung în dreptul porţii! Nu. Nu, se despărţea, probabil, niciodată de arma sa…

Am auzit-o pe Monigue spunând cu un ton de tristeţe:

— Nu ştiu ce trebuie să fac…

Am ajuns îndată lângă ea, cu mâinile agăţate de cordonul halatului.

— Scrie-i să te lase în pace!

Iritarea mea păru s-o înfricoşeze. Se aşează pe pat, copleşită parcă. Mă enervase. N-ar trebui să se bucure

de nefericirea acestui dobitoc? Să fie fericită ştiindu-l în fundul Germaniei, îngropat de viu într-un lagăr unde putrezea?

Mi-am reluat mersul în lungul camerei. Îmi spuneam că avusesem norocul să fug la timp înspre grilaj. Almaro fusese foarte aproape de a mă nimeri. Dacă aş fi rămas în mijlocul grădinii, aş fi fost atins cu siguranţă. Dar făcuse foarte bine trăgând asupra mea! îmi repetam că făcuse foarte bine şi că aş fi făcut acelaşi lucru în locul lui, cu singura diferenţă că m-aş fi străduit să-mi stăpânesc nervii ca să nu-mi scape. Sau poate trăsese în prea mare grabă, fiindcă ajunsesem deja lângă poartă? Nu avusese timp să ochească… Şi este adevătat că revolverul nu permite un tir precis la o anumită distanţă…

— Îmi spune că e foarte nenorocit, că regretă, ca a fost prost sfătuit, adăugă Monique.

O auzeam cu greutate, ca şi cum lumina ar fi amortizat sunetele. M-am stăpânit să nu-i răspund sarcastic, îmi dădeam seama că o parte din furia născută din ne-amintirea aventurii mele cu Almaro contamina atitudinea pe care o aveam faţă de Monique. E nenorocit 1 Regretă! Dragul de el! Ştie că prietena lui e însărcinată şi n-are niciun scrupul s-o abandoneze! Să se descurce! Nicio responsabilitate! Să nu aibă probleme I Şi acum, în lagăr, reflectează I Reflectează şi scrie cu lacrimi în ochi 1 La dracu! A fost prost sfătuit I E simplu! Nici măcar nu-şi închipuie că fata si-a refăcut, poate, viaţa, cu un altul 1 Altă idee care nu are loc în acest creier neajutorat! Geme şi încearcă să înduioşeze…

Dar am început să mă neliniştesc. Acest Andre nu şi-a pus întrebarea dacă Monigue trăieşte cu altul. Era, deci, sigur de dragostea ei, de puterea sentimentelor ce o legau de el I Şi tulburarea lui Monigue… Ah! Mereu această înţepătură cumplită, pe care o simţeam cu o precizie infernală. M-am oprit sub lumina lămpii şi am întrebat-o:

— Îl mai iubeşti?

Monique se îndreptă, privindu-mă cu un aer ofensat:

— Eşti nebun! Cum iţi poţi închipui?

Rămase citeva clipe cu sprâncenole ridicate şi ochii larg deschişi. Culoarea lor era mai închisă decât de obicei, un cenuşiu de plumb, un cenuşiu strălucitor, de spărtură proaspătă. Răspunsul nu mă liniştea. Dar cc-răspuns, ce cuvinte m-ar fi putut linişti?

Această indignare „Eşti nebun!” nu era atât de sinceră… Descoperisem secretul ci? Intuiţia mea se dovedise justificată? Monique nu încetase, oare, să-I iubească pe Andre?… Mă îndoiam de mine însumi. Ştiam că trec printr-o perioadă de criză intensă, ce putea să-mi deformeze orice gând.

Monique nu făcuse nicio mişcare. Părea istovită, iar

fruntea îi lucea în lumină. Soţia lui Almaro avea aceeaşi frunte netedă şi bombată, albă şi fermă. Mi-o aminteam aşa cum o văzusem prima oară, în capătul scării, atunci când Almaro mă azvârlise afară, lovindu-mă cu picioarele I Reacţionase normal chemându-şi soţul şi mi-am repetat că Almaro făcuse bine trăgând asupra mea. Asta-mi dădea o satisfacţie plină de ură. Ura aceasta, ştiam, mă izola de Monique, mă despărţea de ea ca o perdea de flăcări. Ce conta Andre! Ce importanţă avea lumea întreagă, dacă un Almaro putea să se plimbe nestingherit în oraşul acesta! Paşii lui îmi răsunau în cap 1 N-ar fi avut de ce să se teamă din partea justiţiei, dacă m-ar fi omorât. În buzunarul meu s-ar fi găsit cuţitul deschis! De ce deschis? ar fi întrebat şiret comisarul. Şi ar fi clipit din ochi ca şi cum totul ar fi fost în ordine. Şi oamenii lui Almaro puteau depune mărturie că mă prinseseră rupând afişe oficiale – sau aproape – şi că dacă nu mă predaseră atunci poliţiei, o făcuseră din pură mărinimie... Din pură mărinimie!... Am zâmbit şi Monique, neghicindu-mî qândurile, îmi spuse cu un glas schimbat:

— Încerci să te convingi că-l mai iubesc încă? E absurd I

— Nu-mi închipui nimic... Constat că eşti exagerat de emoţionată după ce ai primit scrisoarea.

Ar fi fost de ajuns să se ridice, să mi se arunce în braţe ca s-o cred. Vroiam s-o cred, simţeam nevoia de a avea încredere cel puţin în ea! Am făcut câţiva paşi

înspre capătul celălalt al camerei şi am privit, în trecere, cerul întunecat, linia mai închisă a colinelor presărate cu lumină. Mintea îmi alerga istovitor, neputându-se opri asupra unui singur lucru. I-am spus cu bruscheţe:

— Ei bine, dacă nu sânt decât banalităţi în scrisoarea asta, uit-o!

Am revenit, conştient de durerea ce-mi măcina inima.

— Nu ţi-a scris decât ca să-ţi spună că regretă? Greşeam insistând. Eram sigur că înaintez pe un teren presărat de capcane, ce mă vor răni şi mai dureros.

— A aflat de moartea copilului, îmi răspunse. Vrea să ştie dacă-l voi revedea după război, când se va întoarce…

Era emoţionată de fiecare dată când îşi amintea de copil. Am tăcut. Emoţia aceasta nu putea calma o pasiune mai puternică ce punea stăpânire pe mine.

— Cel mai bine ar fi să nu-i răspunzi. Va înţelege 1 Am mai făcut câţiva paşi şi, întorcându-mă, am văzut

că plângea. Lacrimile îi coborau pe obraji în dâre strălucitoare, bine marcate. Trupul îi era scuturat de spasme scurte.

Suferinţa aceasta nu mă înduioşa. Dimpotrivă, îmi dădea dovada exactă că Andre continuase să existe în gândurile ei. Înaintea conflictului cu Almaro, această idee m-ar fi făcut să turbez. Acum, mă întrista fără a mă duce la desperare. Ura mea pentru Almaro, descopeream nu fără surpriză, umbrea orice alt sentiment. Am auzit-o pe Monigue, întinsă pe pat, spunând:

— La urma urmei, ai dreptate. N-am să-i scriu… Am repetat, maşinal:

— E mai bine.

Ştiam că, dacă Almaro ar fi tras mai multe gloanţe, m-ar fi atins i De ce nu-şi descărcase arma asupra mea? De ce n-o făcuse? îmi trebuiseră cel puţin cinci sau şase secunde pentru a mă pune la adăpostul zidului de incintă! Şi noaptea nu era atât de neagră I Eram o ţintă uşoară! De ce?

Monique îmi apucă braţul, mă atrase încet, mă obligă să mă aşez lângă ea. Părul i se răspândise pe

pernă ca o stofă aurită. Îmi zimbea, un zâmbet trist, ce-i scotea şi mai mult în evidenţă pomeţii proeminenţi şi-i încercăna ochii. Nu mai avea figura de adolescentă obişnuită. Acest surâs o îmbătrânea, dar dădea, în acelaşi timp, privirii ei o profunzime şi maturitate nemai-întâlnite.

— Nu te frăminta atât, îmi spuse. Vezi că nu-ţi ascund nimic. Eram hotărâtă să-ţi vorbesc despre scrisoarea

asta. Am făcut-o… Ai încredere, dragul meu…

Această „frământare” părea s-o impresioneze şi s-o-flateze, în acelaşi timp. M-am întins în pat, şi s-a cuibărit la pieptul meu într-un elan ce mi se păru afectat. Mă îndoiam de fapt şi de mine însumi, şi îrt sufletul meu umbrele nopţii se agitau fără încetare.

IX

Trezindu-mă, a doua zi, am văzut că Monique plecase deja. Scena pe care o trăisem împreună lăsase în mintea mea o urmă nealterată de somn. Am întins braţul, am privit în oglindă şi n-am văzut decât obiecte fără importanţă, un colier de sticlă, o foarfecă de unghii, un tub de aspirină… Monique distrusese, probabil, scrisoarea.

M-am ridicat în picioare, m-am aşezat, gol, în faţa ferestrei şi am privit înălţimile Algerului, colinele în a căror verdeaţă construiau frumoasele vile ale stă-pânilor. Din cerul fierbinte cădea o pulbere leneşă de cretă asupra teraselor clădirilor Poştei Mari, frunzişul din *Jardin d" Essai*, ce se întindea în apropierea mării fără nicio cută.

„Aş fi de acord cu omul care l-ar ucide pe Almaro”. Această frază o pronunţasem în faţa unui străin, o pronunţasem cu adevărat. M-am aranjat şi m-am îmbrăcat în grabă. Înainte de a pleca, am aruncat o privire spre pat. Un şuvoi luminos ce pătrundea prin fereastră dădea cearşafului o albeaţă orbitoare, chiar în locul pe care-l marcase trupul lui Monique.

Am luat, în drum spre casă, unul dintre acele tramvaie cu uşi automate, care împiedicau urcarea şi cobo-rârea din mers, ceea ce le făcea odioase. Aveam mereu senzaţia apăsătoare de a fi prins în capcană, mai ales atunci când nu reuşeam să qăsesc un loc lângă fereastră.

De îndată ce simţi că m-am întors, Flavia apăru în camera mea. Borcanul pe care mi-l dăduse era încă pe masă şi din el se degaja un miros acru.

— Ei, n-ai dormit acasă I

— E prima oară?

— Vreau să spun că n-ai dat cu unguent în noaptea asta.

— Nu. Dealtfel, îmi e mai bine…

Şi mi-am întins uşor obrazul, pipăind carnea cu degetele.

— Nu-ţi mai reiei lucrul?

— Nu vă faceţi griji.

Stătea lângă mine şi mă privea cu insistenţă. Ochii ei obosiţi mă examinau din fundul orbitelor uscate şi negre, în aşa fel încât am avut siguranţa că-mi ghicise proiectul. Ştia c-o să-l ucid pe Almaro. Câteva clipe ne-am privit fix. Mi-am spus apoi că începusem să mă prostesc şi că Flavia căpătase, cu vârsta, nişte maniere ciudate.

în timp ce-mi scoteam haina, plecă, păstrând acelaşi aer de a şti multe şi expresia răutăcioasă ce mă scotea totdeauna din sărite. M-am întins pe pat. Capul îmi era în flăcări. Soarele intra pe fereastră şi câteva muşte bâzâiau cu desperare, izbindu-se de geam.

Se auziră ciocănituri la uşă. Crezând că e vorba de Fernandez, m-am ridicat să deschid fără grabă.

Era o femeie.

Mă întrebă dacă eu eram Smail ben Lakhdar, fiul fostului droghist din strada Trolard. Am invitat-o să intre. Eram intrigat. Mi se părea că o cunosc. Dar unde o întâlniscm, oare? Şi de ce venise la mine?

Se aşeză şi începu să-şi scoată mănuşile. Părea că nu mai sfârşeşte. Examina camera cu curiozitate, fără jenă. Era o femeie de patruzeci de ani, destul de frumoasă, îmbrăcată într-un costum închis, o bluză cu guler de dantelă prelungit cu un jabou, deasupra căruia strălucea o broşa ce bănuiam a fi de aur. Avea o faţă osoasă, sub o pălărie rotondă şi îngustă, nasul uşor încovoiat, ochi negri frumoşi, savant fardaţi.

Mă oprisem în picioare în faţa ei. Aşteptam sa binevoiască a-mi spune ce dorea. Eram destul de nerăbdător, dar m-am silit să rămân calm. L-am privit mâinile. Foarte albe, cu unghiile vopsite într-un roz viu.

— Am aflat adresa dumneavoastră telefonind la garajul Moretti, îmi spuse înrrucişându-şi picioarele şi privindu-mă fără zâmbet.

îmi plăcea vocea ei sonoră.

Căutam cu încăpăţânare în minte locul unde intâlnisem această femeie. În acest moment, mi-am adus aminte că eram ciufulit şi cu pieptul dezgolit. Mi-am încheiat în grabă nasturii de la cămaşă şi mi-am aranjat şuviţele de păr care-mi atârnau pe obraji.

Ce vroia? Era, poate, o infirmieră în vizită sau o doamnă din vreo societate de binefacere. Asemenea prezente erau frecvente în casele sărace. Dar nu aveam nimic de cerut. Nu vroiam pomană I Nimic. Niciodată. Vorbise despre garajul Moretti. Poate avea nevoie de un şofer?

— Sânt doamna Almaro, îmi spuse-încet, privindu-mă în ochi.

Se aştepta, desigur, să mă arăt surprins. Trebuie să fi făcut o mutră caraghioasă, căci clătină din cap, ca pentru a spune: „Ai auzit bine. Ai auzit foarte bine! „Dorind să scap de privirile ei, m-am aşezat în dreptul ferestrei şi, cu mâinile înfundate în buzunare, cu ochii răniţi de lumina orbitoare a unui cer în flăcări, am încercat să-mi vin în fire. Îmi spuneam: „E1 a trimis-o I Ce şiretlic se ascunde aici?”. Uimirii îi urmă enervarea. Trebuie s-o dau afară! dar nu voiam să plece înainte de a-mi spune pentru ce venise.

începu să vorbească în spatele meu. O ascultam cu atenţie, fără să mă întorc:

— După cele ce s-au întâmplat ieri, m-am gândit că e bine să vin să te pun în gardă pentru viitor... Am venit să-ţi dau un sfat.

Mă tutuia. Era cât pe ce să izbucnesc în râs. Ce

însemna amenințarea asta? Continuă:

— O stimam mult pe mama ta. Erai mic, nu-ți aduci aminte… Te vedeam deseori împreună cu ea în drogheria tatălui tău…

N-am răspuns nimic. Evocarea mamei mele nu mă emoționa. Murise când eu aveam patru ani și se putea spune că n-o cunoscusem.

Așteptam, de fapt, sfatul pe care doamna Almaro venise să mi-l aducă la domiciliu. Spuse, în sfârșit:

— Soțul meu a fost foarte indulgent cu tine atunci < inel ai fost suprins rupându-i afișele. A ținut seama de tinerețea ta! Știi ce-ai fi riscat dacă ai fi fost predat poliției? Câteva luni de închisoare sau un lagăr de concentrare în Sud, dizenteria, setea…

Avea o voce mai animată, insistentă. Dar ceva mă impinqea să mă întorc și s-o înjur. Indulqența lui Almaro? Ah, căței! Și povestea cu laqărul…

— M-am stăpânit, trebuia să fie și o urmare. O urmare interesantă. Mi-am încleștat dinții. Asta mă ajuta să nu-mi pierd calmul. Mi-am impus, de asemenea, pentru a-mi frâna mânia, să-mi fixez atenția asupra spectacolului străzii. Vedeam un bătrân plimbându-și câinele. Acesta întindea lesa, mirosea un perete, un felinar… Bătrânul se oprea, aștepta, înainta în ziq-zaq în urma animalului.

Aș fi vrut să știu ce fiqură făcea, dar nu voiam să mă întorc. Almaro, indulgent? Satrapul ăsta? Și ea, care profita de averea atât de murdar dobândită! Complice! Era complicea lui!

Câțiva puști jucau șotron pe trotuar. Un tânăr urmărea o fată brunetă. O studentă, poate. Purta sub braț un pachet de caiete și cărți și se știa urmărită.

Doamna Almaro reîncepu să vorbească, cu un glas agresiv:

— De ce vii în fiecare seară în fața vilei mele? Și de ce ai intrat în grădină? A fost o nebunie. Ar fi putut să te

ucidă. Răspunde, de ce faci toate astea?

Tânărul ajunsese în dreptul brunetei. Ea îi zâmbea. Mergeau unul lângă celălalt, acum. Se îndepărtau împreună.

— Nu vrei să-mi spui nimic? Te asigur că am venit din proprie iniţiativă. Soţul meu nu e la curent cu vizita aceasta. Ar fi furios dacă ar afla... Dar eu te-am văzut alaltăieri seară. Şi ieri... (scurtă tăcere). Soţul meu nu e rău în fond. Dar e violent. E impulsiv. Ai văzut aseară. (Scurtă pauză, ca şi cum ar fi aşteptat un

răspuns). Mă tem să nu-l scoţi din sărite şi să se întâmple o nenorocire...

Se temea I... Se temea I... Bună glumă. Am ridicat din umeri. Dar nu m-am întors. Am rămas în faţa ferestrei, cu mâinile în buzunare, străduindu-mă să-mi păstrez calmul.

— Da. Eşti tânăr, nu-ţi dai seama de primejdie. Acţionezi. Fără să reflectezi...

Pe cer se zăreau câteva rândunele. Urmăream cu interes prefăcut zborul lor. Apoi am întrebat, calm, înalinând puţin capul:

— Ieri seară m-aţi recunoscut?

— Da.

— Zgomotul porţii v-a alarmat?

— Da.

— Vă aşteptaţi la vizita mea?

— Soţul meu îmi vorbise de tine. Ştiam că te surprinsese deja dând târcoale casei.

Răspundea fără ezitare, fără a părea în încurcătură, cu o voce clară.

— L-aţi prevenit că eram în grădină?

— Da.

— Era deja în birou?

— Da. Intra.

Am tăcut, iar ea începu să explice cu însufleţire:

— Nu mă aşteptam la ceea ce a făcut. Şi-a scos revolverul, a alergat spre balcon... Erai deja lângă grilaj...

Am lăsat să mai treacă puţin timp. Ezitam să-i pun

întrebări, dar în cele din urmă am spus, dând capul înapoi, ca să mă audă mai bine:

— Aţi făcut ceva ca să-l împiedicaţi să tragă? Exclamă:

— Nu ştiam că va trage, bănuiam.

— M-am întors şi am privit-o în faţă:

— Cum! Ştiaţi că soţul dumneavoastră e violent, impulsiv. Îl vedeţi năpustindu-se cu revolverul în mână şi pretindeţi că nu bănuiaţi că va trage?

Rămase puţin tulburată, cu trupul drept şi pleoapele bătând cu repeziciune. Apoi se însufleţi:

— Dar era legitim! Am văzut o umbră în grădină.

Apoi te-am recunoscut. După cele ce-mi spusese soţul meu, eram convinsă că erai acolo cu qânduri necurate, Sânt şi acum convinsă…

Am început să merg de la un capăt la altul al camerei. De fiecare dată când mă apropiam de ea, ii simţeam parfumul: garoafe I îmi plac garoafele. Am întrebat-o fără s-o privesc şi fără să mă opresc din mers;

— De ce n-a tras decât o dată?

— Nu ştiu.

— S-a blocat revolverul, nu?

— Nu cred. Eram dezamăgit.

— Ce v-a spus după asta?

Ezită. M-am oprit în faţa ei şi am privit-o cu curiozitate. Ţineam, în continuare, mâinile în buzunare, îşi căuta răspunsul. Un răspuns care să nu fie prea compromiţător. În sfârşit, se hotărî:

— A spus… că o să facă să încetezi cu copilăriile… vreau să spun… în fine, înţelegi…

Ridică din umeri. Bine găsit: „copilăriile”. Mă făcea să zâmbesc.

Eram în faţa oglinzii. Mi-am netezit părul. O vedeam muşeându-şi buzele. Am întrebat-o cu un surâs:

— N-a spus că o să-mi găurească pielea, nu?

— Oh 1

S-ar fi zis că fusesem necuviincios. Am întrebat din nou, exagerând tonul politicos:

— Se pare, totuşi, că are intenţia să facă să înceteze aceste „copilării”, cum spuneţi, cu ajutorul revolverului?

Făcu o mişcare scurtă de dispreţ, din cap, ca şi cum ar fi găsit întrebarea mea lipsită de judecată.

Simţeam nevoia să fumez. Bănuiam că vizitatoarea mea va pleca şi că esenţialuil nu fusese, încă, spus. Nu-i nimic. Îmi veni o idee care-mi dădu o satisfacţie puternică şi spumoasă: certitudinea că lui Almaro îi este frică de mine, că-l nelinişteam, că se temea de răzbunare, îşi trimisese soţia după informaţii, pentru a încerca să-mi cunoască intenţiile? Sau era sinceră şi făcea demersul acesta fără ştirea soţului ei? Asta avea

putină importanţă, la urma urmoi. Mi-am spus că Almaro n-ar ezita, ştiindu-se ameninţat, să se descotorosească de mine. Pentru el n-ar fi complicat.

Totuşi am spus, de data aceasta fără să zâmbesc, aplecându-mă uşor peste ea:

— Nu soţul dumneavoastră vă trimite, nu-i aşa? Nu se tulbură şi-mi răspunse pe un ton istovit:

— Desigur. Eşti nebun? Nu-l cunoşti. Şi pentru ce să mă fi trimis? Când va dori, te va expedia într-un lagăr, ştii bine. Nu va dura mult, crede-mă.

— Vă cred, vă cred, am spus, grăbit, cu o ironie răuvoitoare.

Se temea pentru soţul ei, biata femeie. Venise să mă intimideze.

Dar tonul meu o înţepase. Se aplecă în faţă, cu trăsăturile înăsprite, înfuriată:

— Am venit aici fiindcă nu eşti decât un puşti. Şi din cauza amintirii mamei tale! Şi fiindcă vreau să te previn. Încearcă să stai liniştit! Cei ce te plătesc te fac să rişti mult.

Se lăsă o linişte ce se întinse în cameră, caldă şi vâscoasă.

(Ceva îmi atrăgea privirile asupra ei. Broşa de aur.

Strălucea).

Nu trebuia să las să se prelungească tăcerea a-ceasta. Am răspuns cu efort, pentru a vorbi calm:

— Nu sânt plătit de nimeni.

— Şi totuşi, strigă cu însufleţire (şi pieptul frumos i se umflă), ai fost prins rupând afişele soţului meu!

— Nu vreau ca lucrătorii de aici să muncească pentru nemţi I

— Mi-am amintit, brusc, că această frază îl enervase atât de mult pe Almaro. Şi am repetat scandând silabele, ca pentru a-l provoca, dacă ar fi fost prezent:

— Nu vreau. Se indignă.

— Dar nu e vorba de asta 1 Lucrătorii sânt folosiţi chiar în Franţa! Nu merg în Germania... O ştii prea bine! Cei care au plecat scriu cu toţii că se simt bine I Nu sânt nefericiţi 1

Toate astea, spuse cu o convingere şi o violenţă ce-o făceau să se schimonosească, îi scoteau în evidenţă ridurile din jurul gurii, din colţurile ochilor.

M-am dus din nou la fereastră. Femeia asta mă exaspera. Am scuturat din cap ca pentru a spune: „E nebună!” Am aruncat o privire spre acoperişuri, spre marea ce se vedea în depărtare...

Apoi m-am întors. Am fost surprins văzând-o în picioare. Începuse să-şi tragă mănuşile, ţinându-şi poşeta sub braţul stâng.

— Eşti un copil, spuse ea plictisită, îşi trăsese deja o mănuşă.

O voce se auzi în stradă. Am ascultat-o cu atenţie, ca şi cum m-ar fi chemat pe mine. I-am spus. Deodată, cu vehemenţă:

— Nu sânt un copil. Şi nu sânt nicio fiinţă inferioară. Sânt un om!

Resniră cu greutate, punându-şi şi cealaltă mănuşă:

— Eşti un orgolios, dragul meu! I-am replicat.

— Nu vă plac orgolioşii. Vă plac cei ce-şi pleacă fruntea în faţa unei canalii de felul lui Almaro.

Scoase o exclamaţie ca şi cum i-aş fi propus să se culce cu mine.

Se înroşise de indignare şi mototolea cu nervozitate reverul costumului.

Păru să se potolească:

— Ascultă: am să plec. Mi-am pierdut timpul. Dar venisem spre binele tău. (Vorbea însoţindu-şi cuvintele de o mişcare a mâinii drepte, cu degetul mare şi arătătorul în O, ca pentru a arăta că era vorba de ultima lămurire). Îţi repet pentru ultima oară că, dacă vei continua să-l superi pe soţul meu, o vei plăti scump. E foarte pornit împotriva ta. Ai să regreţi.

Ajunsese la uşă. Stăteam în mijlocul camerei, despărţit de ea de o duncră luminoasă. Îi vedeam ochii negri (frumoşi, într-adevăr), sprâncenele depilate, fruntea fermă sub borul pălăriei şi ridurile ce-i urâţeau gura.

Se va întoarce la Almaro. Peste câteva ore va fi lângă el. Poate îi va vorbi despre mine. Poate-i va

spune să mă lase în pace, fiindcă era convinsă că m-a înspăimântat. Sau dimpotrivă…

Am înaintat doi paşi. Picioarele îmi erau, parcă, de plumb. Soarele mă orbi. Doamna Almaro se desprindea cenuşie şi albă pe fondul întunecat al uşii. Vroiam să nu mă creadă înfricoşat. Mai ales, vroiam să cunoască puterea, întinderea urii mele. I-am spus, cu ura aceasta deodată mai prezentă, grea până la a mă sufoca:

— Almaro îmi va plăti… foarte scump… insultele şi loviturile din seara aceea…

Sunetul vocii mele mă uimi, răguşit şi aspru de parcă aş fi fost atins de laringită.

Se sprijinea cu umărul de uşă. Îşi tinea poşeta în dreptul pieptului. Respiram mai uşor.

— Eşti nebun! Dacă faci ceva împotriva lui, vei fi prins. Vei fi condamnat. Foarte aspru.

Nu mă mişcasem. Aş fi vrut să plece. Să dispară!

Vorbea precipitat:

— Eşti un copil! O iei razna… E o prostie. Ce idee I Ar fi mai bine pentru tine să părăseşti Algerul! Să pleci departe 1 Ascultă-mi sfatul…

Nu mai puteam spune nimic. Nu mai aveam nimic de spus. Am auzit uşa trântindu-se violent. Urmă o tăcere apăsătoare. Mi se părea cald în cameră. Aveam poftă să fumez o ţigară, iar gâtul îmi era plin, parcă, de nisip. Am aprins o ţigară, dar am aruncat-o după două sau trei fumuri şi am strivit-o sub călcâi.

X

Odată cu primele umbre ale serii am ieşit, îndrep-tându-mă spre restaurant. Era ora la care retrăiam cu intensitate sfâşietoare primul sărut al lui Monique. Nu, n-am nimic dintr-un sentimental de mahala, dar aventura aceasta conta mult pentru mine.

Ajunsesem în noaptea aceea într-o stradă pustie. Vorbeam cu veselie despre maniile unor clienţi ai restaurantului şi între noi creştea o complicitate stranie, ca şi cum fiecare cuvânt, sub banalitatea lui, ar fi accentuat aşteptarea şi dorinţa. Monique purta un palton uşor, strâns în talie, şi pantofi plaţi ce-i dădeau un mers mlădios şi sportiv. Am prins-o de braţ. Se opri, fără a înceta să surâdă, fără a arăta surprinsă, îmi amintesc că pe stradă treceau neîncetat automobile, că farul Amiralităţii strălucea în întuneric şi că mă simţeam împăcat cu viaţa. Îmi aduc aminte, de asemenea, că o europeană bătrâna trecuse pe lângă noi şi că nu-mi pasase de privirea ei reprobatoare. Gândiţivă: o franţuzoaică şi un arab! Nu, nici măcar această privire nu afecta noua fericire ce-mi apărea atunci puternică şi sclipitoare ca un cristal.

Dar în seara asta simţeam din nou mii de înţepături. Mi

se părea că nu existam în ochii nimănui 1 Felul în în care fusesem şters din personalul de la Moretti îmi întărea ciuda. E adevărat că puteam oricând să plec să lucrez la fortificaţii pe coasta Atlanticului I Almaro m-ar angaja I Ah! Nu fusesem destul de obraznic faţă de nevastă-sa I Oare îi va spune? Şi ce importanţă avea ce-i va povesti I Nu mă hotărâsem să-l ucid? Această hotărâre se clătina câteodată în mine, ca bătaia unei pendule. Da, îl voi ucide! Da I... Am aruncat ţigara.

îmi aminteam de felul în care doamna Almaro îmi spusese: „Când va dori, te va trimite într-un lagăr".

Păşeam nervos prin mulţime. Mă izbeam de trecători 1 Ah 1 îi dispreţuiam pe toţi! Eu voi ucide un om! Eram deasupra lor! îi dispreţuiam şi-i detestam. Îi detestam fiindcă-i simţeam în jurul meu, fiindcă se frecau de mine. Oameni care aşteptau răbdător moartea, Zi după zi, care-şi iroseau orele de viaţă, în lucruri inutile, cu griji mărunte, cenuşii şi iritante, asemenea unor păduchi. Aceşti oameni resemnaţi în faţa tuturor constrângerilor! în faţa tuturor umilinţelor! în acest val leneş al trecătorilor, mergeam cu paşi mari, fără a cere scuze celor pe care îi îmbrânceam.

Un necunoscut pe care l-am lovit astfel m-a prins de braţ, frângându-mi elanul, şi am văzut, în dreptul feţei mele, ochii săi furibunzi, gura schimonosită şi umedă. Mă insulta. Îmi cerea să-i spun de ce nu fusesem atent. Era un arab de vreo patruzeci de ani. Era indignat. Turbanul i se mişca în jurul frunţii. L-am respins cu dispreţ. Vocifera în continuare. Câţiva trecători se opriră să ne privească. Am plecat fără a spune un cuvânt.

Simţeam în mine un şarpe lung şi orb unduindu-şi inelele.

Trebuia să-mi procur un revolver. Nu voi încerca să fug. N-aveau decât să mă prindă. O să strig în faţa tuturor că-i dispreţuiam, că făcusem ceea ce trebuia să fac, că eram nebun de fericire pentru că l-am ucis pe acest ticălos, că erau toţi nişte laşi şi doar eu aveam curaj!...

Am încetinit pasul. Ardeam. Eram singur, pe o străduţă liniştită. Un câine trecu pe lângă mine şi se îndepărtă.

Când am intrat în restaurant, erau puţini consumatori. M-am îndreptat spre Monique. Mă întâmpină fără zâmbet, cu un aer trist.

— Bună seara, Monique!

— Bună seara…

îmi răspunsese cu o voce slabă, supusă. Din cauza accesului ei de milă pentru Andre, o simţeam cumva vinovată faţă de mine.

Am întrebat-o cu o ironie muşcătoare:

— Nu l-ai regretat prea mult pe Andre, nu?

— Oh! făcu ea cu blândeţe. Era gata să plângă.

M-am întors să privesc prin sală. Nicio persoană cunoscută, multe mese libere. L-am căutat pe Marcel, din ochi. (Poate-mi va împrumuta fără dificultate un revolver?). Monigue ţinea capul aplecat, părul blond îi cădea în valuri luminoase pe ceafă şi mi-ar fi plăcut să-l mângâi. Îi vedeam, prin răscroitura rochiei, pielea trandafirie şi începutul sinilor.

— Nu găseşti că eşti prea decoltată? în curând ai să arăţi tot.

Păru mai mult uimită decât ruşinată, apoi îşi încheie rochia până la gât, cu un aer resemnat.

Mă gândeam la Andre, care mângâiase gâtul acesta, care posedase trupul acesta, muşcase din carnea tare şi dulce.

— l-ai răspuns, nu?

— Cui? Eu? Ce-ţi trece prin minte?

Avea deja ochii umezi. Nu puteam, totuşi, s-o fac să plângă în faţa clienţilor ei. Poate nu-i scrisese lui Andre? Şi ce importanţă mai avea, dealtfel? I

Am căutat din ochi o masă la care să mă aşez. Monique îmi spunea, cu un glas chinuit:

— Scrisoarea asta m-a răvăşit… Dar greşeşti dacă-ţi

închipui… N-ar trebui…

Gâfâia uşor.

Mirosea a verbină. M-am gândit la parfumul de garoafe al soţiei lui Almaro, parfum pe care-l preferam: mai puţin fad. Mai îmbătător.

I-am pus o mână pe braţ. Crezu, poate, că e un gest de afecţiune… Vroiam s-o întreb:

— Marcel are un revolver? Crezi că mi l-ar împrumuta?

Doi clienţi intrară, întârziară lângă mine. Dacă Marcel ar fi de acord să-mi împrumute un revolver, aş acţiona

chiar în noaptea asta. Monique îmi spuse, tărăgănând puţin cuvintele:

— Îl urăsc mai mult decât crezi.

— Pe cine?

îmi scăpase. Mă gândeam la Almaro. Monique mă privi cu seriozitate. Am spus: „desigur” şi am aprobat din cap. Nu eram sigur că-l ura pe Andre. Se gândise vreodată să se răzbune pentru răul pe care i-l făcuse? O femeie. Nu era decât o femeie. Am simţit dintr-o dată un dispreţ indulgent pentru toate femeile. Spuse:

— Are să vină Fernandez. Vrea să-ţi vorbească I Era, fără îndoială, satisfăcută de a fi schimbat subiectul discuţiei. Am răspuns:

— Ei bine, să vină I

Vroia, desigur, să-mi vorbească despre individul pe care unchiul meu trebuia să-l treacă în Maroc.

Alţi clienţi soseau vorbind cu voce tare. Monique le adresa un surâs distrat, ca răspuns la salut. Apoi întrebă:

— Ai să vii în seara asta?

îmi aştepta răspunsul cu sprâncenele ridicate. I-am admirat ochii. Un cenuşiu de mare presărat cu cafeniu, ceea ce-i dădea o privire apăsătoare, fals candidă.

— Da, bineînţeles.

M-am simţit deodată tandru. Ghiceam că vroia s-o ajut să lupte cu umbrele.

Sala se umplea. Marcel apăru la uşa bucătăriei. Îmi făcu de departe un semn prietenesc. Am părăsit-o pe

Monique şi m-am aşezat la masă. Mă simţeam obosit, ca şi cum aş fi făcut, în cursul zilei, un efort excesiv.

În timp ce mâncam, mă qândeam că, la ora aceasta, Almaro şi soţia lui făceau acelaşi lucru. Mi-i închipuim la masă, unul în faţa altuia. Almaro – cu botul aplecat asupra farfuriei, trosnind din fălci. Ea – dreaptă şi puţin afectată. Îi auzeam vocea clară: „Acest Smail e primejdios. Tânăr şi exaltat. Te urăşte. În cele din urmă, are să-ţi facă vreun rău. De ce nu-ţi iei măsuri de precauţie? Cu ce motiv intrase în grădină? Obiceiul ăsta de a da târcoale casei.... Asta dovedeşte că încearcă să se răzbune pentru a fi fost bătut şi umilit.

E orgolios I Trebuie să te fereşti de tinerii care au prea mult orgoliu. Păzeşte-te. Ai face mai bine, chiar de pe-acum, să-l împiedici să facă pozne, să-l trimiţi într-un lagăr, de exemplu. Asta are să-l calmeze. O să-l facă să reflecteze. Pentru tine, e uşor. Dar nu trebuie să-l laşi liber. Ai să vezi că are să facă ceva... Mi-e teamă pentru tine..."

Îi vedeam figura neliniştită, pieptul frumos agitân-du-se. Poate-şi ducea mina la gât, ca pentru a localiza frica!

O nevastă de treabă, care se temea pentru viaţa soţului...! Cum a putut-o asculta până la capăt? Chiar şi povestioara despre muncitorii care mergeau să lucreze în Franţa I Despre scrisorile în care-şi descriau fericirea de a fi acolo 1

Chiar în momentul acesta, Fernandez apăru în faţa mea.

— Salut!

Se aşează la masa mea, surâzător, iar surâsul acesta îi brăzda pe faţă două riduri adinei, în paranteze.

— Ce mai faci?

I-am răspuns fără chef:

— Merge.

— Faţa arăta mai bine. Ochiul mai poartă nişte urme.

Dar vor dispărea repede…

Era prietenos, iar ochii lui galbeni şi lucioşi mă priveau cu o bunăvoinţă uşor ironică.

— Ai noutăţi de la agresorii tăi?

Aveam chef să-i răspund că patronul lor, în ultimul timp, trăsese asupra mea. Dar m-am mulţumit să clatin din cap, zâmbind.

— L-ai văzut pe unchiul tău?

— N-am avut timp.

— O să mergem împreună, acum, să-l căutăm. De acord?

— De acord.

Fernandez se aplecă asupra farfuriei mele şi examina cu un aer dezgustat tocana cu care fusese servit.

— Nu e teribilă, nu?

— Putin îmi pasă.

— Nu se mai găseşte nimic. Totul merge la Rommel: cartofii, carnea, roşiile… Camioane întregi. Trec prin Tebessa şi Gabes. Iar legumele proaspete sânt transportate cu avionul: Junkere… trimotoare, din acelea cu tabla ondulată…

Am dat din cap. Vorbea cu însufleţire. Era indignat.

— Şi curmalele? Nu mai găsim curmale aici… Totul merge la tipii din Afrika Korps şi la ai lui Mussolini…

îl lăsam să vorbească. Ceea ce-mi spunea, ştiam la fel de bine ca şi el. Desigur, nu vroia să abordeze în restaurant subiectul foarte precis pentru care venise.

într-o oglindă din faţa mea, o puteam vedea pe Monique doar ridicând ochii. Mi se părea şi mai tristă decât de obicei, dar nu m-am mirat. Aş fi vrut s-o sfătuiesc să se fardeze puţin: ruj pe buze şi puţină pudră pe obraz. Să nu mai arate lumii figura asta palidă, de om bolnav…

Fernandez vorbea în continuare. Înaintarea lui Rommel îl neliniştea.

— Dacă pun mâna pe Alexandria, canalul e pierdut. Şi după asta, bătrâne…

Făcu un gest ca pentru a arăta întinderea catastrofei.

Am privit-o din nou pe Monigue. Am greşit, poate, că nu am răspuns încrederii ei, că nu am ajutat-o. Dar cum descoperise Andre adresa ei din Alger? întrebarea aceasta se ridică deodată în mine, ca un şarpe cu ochi reci, cu limba înspicată.

— Dacă ai terminat, spuse Fernandez, să mergem. Se sculase deja în picioare şi strivea cu nerăbdare ceea ce-i mai rămăsese din ţigară, într-o farfurie. I-am spus, ca să-l liniştesc:

— Unchiul meu rămâne până târziu în dugheana lui. Înainte de a pleca, i-am dat bonul de masă lui

Monigue.

— Pe deseară, îmi spuse ea.

— Da, desigur.

L-am ajuns pe Fernandez, care tropăia pe trotuar. Mă simţeam încă obosit, ca şi cum oasele mi-ar fi fost de plumb. I-am spus încă o dată, ca să-l calmez:

— Idir închide totdeauna pe la zece sau unsprezece. O să-l qăsim, fii fără grijă.

— Crezi că va accepta?

— Nu ştiu.

Am adăugat, brusc:

— Aş vrea să accepte. Fernandez îmi aruncă o privire.

Dar doream cu adevărat ca Idir să accepte. Îmi aduceam aminte că mă propusesem ca ghid, dacă unchiul meu ar fi refuzat. Şi îmi părea rău. Nu mai vroiam să părăsesc Algerul, să mă îndepărtez de Alger, să mă îndepărtez de Almaro…

XI

joi, orele 21

Unchiul meu îmi reproşa adesea că sânt un prost

musulman, că nu am religie. El era un foarte pios şi făcuse Pelerinajul în 1935.

Intrând în prăvălie, l-am găsit, Fernandez şi cu mine, şezând pe tejghea. Îşi pregătea un ceai pe o maşină de gătit minusculă, al cărei foc strălucea ca un ochi injectat.

Foarte slab, brun, cu fata brăzdată, cu nasul puternic coroiat şi ochi pătrunzători, purta o barbă în colier, după obiceiul marocan.

Nu vorbea franţuzeşte, şi Fernandez cunoştea foarte puţin araba: trebuia, deci, să fac pe interpretul.

Nu-l mai văzusem pe unchiul meu de câteva săptămâni. Îmi păru îmbătrânit, cu tâmplele şi obrajii scobiţi; tuşea des şi agitat. Cred că avea tuberculoză. Îmi amintesc că în timpul ultimei noastre expediţii la frontieră, ne obligase să ne oprim de multe ori. I se tăia uşor respiraţia şi rezistenţa sa era din ce în ce mai scăzută.

începu să înşire ceştile de ceai albe şi albastre pe o tavă de aramă. Fernandez fuma. Eu examinam mica dugheană. Îmi plăcea, cu rafturile încărcate de cutii şi cupoane de stofă ce înăbuşeau sunetele. Nenumărate fulare (*vlnzare liberă*, scria pe o placă) în culori vii spânzurau de fire legate de grinzile acoperişului asemenea unor drapele: roşu închis, verde indian, galben mandarin... Această bogăţie de culori mă liniştea. Nu mai aveam poftă să mă mişc, nici să vorbesc...

În lumina lămpii cu petrol, aşezată pe o etajeră, străluceau şters mătăsurile, paietele rochiilor de mireasă...,

Fernandez trăgea din ţigară. Idir mă privi chiar în acest moment şi surâsul său mi se păru uşor ironic. Spuse, aţâţând focul cu un burduf-jucărie.

— Cu ce vă pot servi?

Mă agasa totdeauna politeţea aceasta ieftină, de negustor de stofă.

— Prietenul meu vrea să-ţi vorbească despre o afacere, un serviciu pe care te roagă să i-l faci.

Idir aştepta. Fraza aceasta nu-i spunea nimic. Poate-şi închipuia că e vorba de vreo tranzacţie interesantă, cu stofă englezească. Lampa sfârâia din când în când.

— Ar vrea să ştie dacă ai accepta să conduci la Oudja pe unul dintre prietenii lui…

Unchiul meu păru surprins de această propunere. Se încorda, ţinându-şi pleoapele plecate. Reflecta. M-am gândit, deodată, că trebuie să precizez cine era acest prieten, astfel încât să poată evalua exact importanţa şi primejdiile misiunii.

— E vorba de un francez care a ucis un ofiţer german la Marsilia şi e urmărit…

Idir aţinti asupra mea o privire strălucitoare, insuportabilă. Apoi surise, întoreându-se către maşina de gătit:

— Puţin ceai?

— Vrei ceai? l-am întrebat pe Fernandez.

— Da… I-ai explicat?

— Bineînţeles.

— Pare să ezite.

— Reflectează.

Idir ne întinse fiecăruia câte o ceaşcă fumegândă. Afară, un trecător se opri în faţa magazinului, pipăi unul dintre fularele expuse lângă uşă, un fular verde aprins cu desene galbene, care mă făcea să mă gândesc la drapelul Braziliei. Idir, măreţ, aruncă un preţ. Celălalt clătină din cap şi dispăru.

Fernandez îşi bea ceaiul cu zgomot. Roţile unei şarete trosniră pe pavajul străzii.

Unchiul meu închise din nou ochii şi luă aerul senin şi grav al unui orb. Reflecta, oare? Suferea? Mi se părea că-şi încleştează dinţii. În sfârşit, se întoarse către mine:

— Nu, îmi spuse cu blândeţe.

— Nu vrei?

— Chair dac-aş fi sănătos – şi sânt foarte obosit în

momentul acesta – n-aş merge.

— Ce spune? întrebă Fernandez cu aviditate.

— Aşteaptă.

Idir adăugă cu o voce lentă, puţin înăbuşită, ce mă obliga să ciulesc urechea::

— Frontiera este bine păzită, nu numai din cauza contrabandei, ci şi a francezilor care fug şi, de asemenea, a epidemiei de tifos dintre Tlemcen şi Marnia. Riscurile sânt mari. Un arab care ar ajuta un francez să treacă în Maroc ar fi mai sever pedepsit decât fugarul…

Bău o înghiţitură de ceai.

— Ce spune? întrebă nerăbdător Fernandez.

Am vrut, la început, să-i spun că unchiul meu se simţea bătrân şi bolnav şi nu putea accepta.

— Refuză, i-am răspuns, fiindcă dacă ar fi prins ar fi aspru pedepsit.

— Exagerează…

Am exclamat cu însufleţire:

— Nu. Nu exagerează!

în tăcerea care se lăsa, un fonograf îngâna un refren Mahieddine.

Fernandez vorbi din nou:

— Spune-i că este vorba de viaţa unui om.. Că e ceva chiar mai important decât asta.

— N-are rost.

Păru surprins şi contrariat în acelaşi timp.

— Nu crezi că clacă i-aş oferi o sumă…

— Nu.

— Atunci?

Era nemulţumit, nervos. Aruncă ţigara şi o strivi cu prea multă grijă sub călcâi. Aşezat pe scaunul său, aplecat în fată, începu să-şi frământe mâinile şi să-şi trosnească degetele…

Mă aşteptam să-mi reamintească propunerea mea de a pleca în locul unchiului meu, dacă acesta ar fi refuzat. Aventura mă atrăgea din nou. Îmi spuneam că nu voi lipsi prea mult timp. Şi ceea ce era interesant în această

plecare: doamna Almaro va crede că mă înfricoşase 1 îşi va închipui că i-am urmat sfatul şi că am fugit…

— Mi-ai spus, începu Fernandez, că-l vei înlocui pe unchiul tău…

— Da, ştiu.

— Prietenul meu nu poate rămâne aici. Plecarea e prevăzută pentru mâine seară. Luni trebuie să fie negreşit în Casablanca.

— Ce spune? întrebă unchiul meu.

— I-am promis să te înlocuiesc dacă n-ai să accepţi… Idir aşează ceaşca de ceai pe tavă, îşi şterse buzele cu dosul mâinii şi-l privi îndelung pe Fernandez:

— Acum câteva săptămâni, spuse el, unul dintre prietenii mei a vrut să ademenească pe câţiva lucrători care se găseau în port, gata să se îmbarce pentru a pleca în Franţa. A fost prins. Alaltăieri am aflat că a fost condamnat la cincisprezece ani de muncă silnică. Se numea Hassan. Avea cinci copii…

Mă prevenea, desigur, dar spusele lui declanşară în mine o violentă indignare. Cincisprezece ani! Cincisprezece ani de ocnă pentru o asemenea vină! Am simţit cum mă străbate un fior. M-am ridicat dintr-o dată.

— Ce este? Ce este? se nelinişti Fernandez. Nu i-am răspuns. L-am întrebat pe Idir:

— Almaro? El e? Spune… El este?

Unchiul meu îşi aranja turbanul (degetele sale negricioase şi slabe se agitau pe fâşiile de stofă) şi-şi drese glasul.

îşi plecă apoi ochii, luând din nou o figură de orb: o mască închisă, scăldată în sudoare.

Zgomotul lămpii cădea în tăcerea care se lăsa ca o piatră în apa unei fântâni.

— Almaro – spuse în sfârşit unchiul meu, cu voce înecată, pe un ton de dispreţ şi dezgust – e un om cu sufletul murdar…

Aşteptă, păstrând aceeaşi figură de nepătruns. Fernandez, intrigat, ne privea pe rând.

Încetasem să respir. Ascultam această voce, care se umfla puţin câte puţin, încărcându-se de ură ca un vânt care, aţâţând un incendiu, se încarcă de scântei.

— Acest om nesăbuit a îndrăznit să spună că războiul pe care-l fac germanii este adevăratul război sfânt.

Idir se înflăcăra.

— A îndrăznit să spună că Dumnezeu porunceşte arabilor să se alăture nemţilor şi să-i ajute, muncind pentru ei... a îndrăzni să vorbească astfel despre Dumnezeu, să-i folosească numele în felul acesta...

Stătea în continuare aşezat pe tejghea: spatele drept, ochii închişi, iar ura îi dădea o expresie ascuţită şi crudă, de bătrân tâlhar mauritan. Simţeam că ura aceasta era mai feroce, mai înrădăcinată decât a mea. O ură fanatică, de neabătut... îl admiram! îl iubeam! Eram cuprins de o exaltare neobişnuită...

Deschise ochii şi mă privi. Văzându-i pupilele strălucitoare, mi-am spus că, dacă-l voi ucide vreodată pe Almaro, Idir m-ar aproba şi ar fi mulţumit de mine. O bucurie sălbatică îmi umflă pieptul.

Fernandez mă trăgea de haină, grăbit să afle cele ce-mi spusese unchiul meu. I-am spus:

— Refuză. Dar eu accept cu două condiţii.

— Care?

— Vreau să fiu inarmat. Am nevoie de un revolver.

— Uşor de găsit

— Un revolver bun.

— Desigur.

L-am privit îndelung pe Fernandez.

— Şi a doua? – întrebă el cu teamă.

— Clare a doua?

— Mi-ai vorbit despre două condiţii. Revolverul e un fleac.

Care era cea de o doua? Avea, oare, vreo importanţă? Nu-mi mai aminteam. Pusesem două condiţii dintr-o

teamă obscură, instinctivă, de-a nu scoate prea mult în evidenţă dorniţa mea de a avea un revolver. I-am spus:

— Da. Călătoria să-mi fie plătită.

— Bineînţeles.

— Şi la întoarcere.

— O iei razna. Asta numeşti tu condiţii?

— Despre ce e vorba? întrebă Idir.

— Am acceptat! i-am răspuns, întoreându-mă către el.

Mă privi clipind din ochi.

— Nu eşti de acord cu mine?

îmi răspunse, cu insuportabilul său surâs ironic:

— Orice destin e scris…

Am ridicat, zâmbind, din umeri. Nu credeam în fatalitate. Pentru mine era vorba doar de a duce la bun sfârşit această misiune în timpul cel mai scurt; eram încrezător.

Idir îşi mai turnă o ceaşcă de ceai. Când întinse braţul, pe peretele din spatele lui apăru o umbră asemănătoare cu a unei păsări. Bău o înghiţitură, apoi îmi spuse:

— Fii prudent.

I-am răspuns înfuriat:

—Am să-mi aduc aminte.

Fernandez păru surprins de asprimea tonului meu. Ne privi pe amândoi cu curiozitate şi spuse:

— În legătură cu Almaro… Mâine organizează o întâlnire pentru a recruta muncitori.

Am făcut un pas înspre el.

— Unde?

— În piaţa de peşte.

— La ce oră?

— La patru, mi se pare.

Parcă-i părea rău că mi-a vorbit despre această întâlnire. Se grăbi să adauge, cu o veselie silită:

— Deci plecarea are loc mâine. Ai grijă să nu fii prins înainte…

Idir, străin de dialogul nostru, începu să-şi răsucească o ţigară.

Mă sfătui încă o dată să fiu prudent, fără a insista de data aceasta, cu un ton aproape indiferent…

PARTEA A DOUA

I

De câteva săptămâni aşteptam ocazia să asist la o reuniune a lui Almaro. Am coborât după-amiază spre Hala de Peşte, în ciuda sfatului lui Fernandez. Puţin îmi pasă de temerile lui.

Aerul era fierbinte. Portul, vasele, bulevardele, totul era mâncat de acest praf de cretă ce cobora, des şi învolburat, din cerul incandescent. Această frenezie de lumină mă copleşea, îmi răpea nu numai ochii, ci şi creierul, mă făcea trist, de o tristeţe profundă, aridă, neagră… Neagră ca şi cercurile pe care lumina orbitoare le întingea în ochii mei…

Petrecusem noaptea cu Monique. Mergând, îmi

aduceam aminte de trupul ei proaspăt şi tare, de rotunjimea fragedă a pântecului, de conturul tulburător al sinilor… îi revedeam obrazul întins şi deformat de plăcere, buzele umflate… Fericirea acestei nopţi.

Mi-am spus, deodată, că dacă-l ucideam pe Almaro, va trebui să renunţ la Monique. Dacă-l voi ucide pe Almaro, voi fi prins sau, dacă nu, va trebui să fug din Alger, să mă ascund. Oricum, o voi pierde pe Monique… Am fost surprins şi chiar ruşinat descoperind că mă gândeam cu calm la toate acestea.

O prevenisem că voi lipsi din Alger câteva zile.

Insistase să mă întorc cât mai curând posibil. Mă întrebam, acum, dacă era o dovadă a dragostei pentru mine sau se temea să rămână singură, pradă fantomelor.

Mi-am spus cu amărăciune că, dacă-l voi ucide pe Almaro şi voi dispărea, Monique va fi o pradă uşoară pentru Andre. De mai multe ori, chiar în această noapte, umbra lui Andre se strecurase între ea şi mine.

Dar ce importanta avea ca Monique imi scăpa, că viata imi curgea printre degete fără ca eu să mă pot agăţa de ea? Imi răminea ceva sigur, veritabil, de care să mă ataşez. Îmi rămâneam Almaro, ura mea pentru Almaro. Acest Almaro, providenţial!

Ajuns aproape de Hale, zimbeam încă. Mă intrebam dacă militanţii partidelor muncitoreşti dizolvate nu vor fi acolo pentru a sabota reuniunea sau cel puţin pentru a-l împiedica pe Almaro să convingă şi să seducă… Ştiam că eu însumi trebuie să mă feresc. Puteam să fiu recunoscut de către mercenarii care mă capturaseră. M-am hotărât deci să rămân, din prudenţă, aproape de uşă, pentru a fugi în caz de pericol.

Intrând, am văzut deja mai multe grupuri de persoane ce aşteptau. Coloane de lumină se strecurau prin ferestrele plafonului. Alţi muncitori soseau şi se aşezau pe băncile de ciment. Apa strălucea în rigole.

Am privit cu atenţie toate aceste figuri, încereând să-l reperez pe cel suspect. Nimeni nu-mi dădea nicio atenţie. Eram hotărât să-mi stăpânesc nervii. Pentru moment, mă simţeam foarte calm. Nu putea să fie vorba de a fi arestat prosteşte. Doamna Almaro mă prevenise cu amabilitate: riscam să fiu trimis într-un lagăr pentru un timp îndelungat. În acest moment, mai mulţi docheri intrară în sală.

Sprijinită de peretele din fund, era instalată o estradă înaltă. M-am oprit în cealaltă parte a sălii.

Aş fi vrut să mă amestec printre muncitori, dar mă temeam de provocatori, şi din locul pe care-l alesesem îmi era mai uşor să mă strecor repede afară, în caz de urgenţă.

Un autobuz sosi cu un sunet strident, tixit de agenţi în uniformă. Un zid de spinări negre şi albastre se afla în faţa mea. Erau, cred, aproape două sute de docheri.

Pereţii spoiţi cu var reflectau lumina. Un zumzăit pornea din mulţime, ureând spre tavan.

Se făcu, deodată, linişte. Toate capetele se întoarseră în aceeaşi direcţie. Un automobil negru, impunător, tocmai se oprise în faţa unei uşi: am remarcat prezenţa gărzilor mobile înarmate.

Un personaj gras şi chel coborî din maşină, ştergin-du-şi fruntea de sudoare. Purta nişte ochelari verzi, enormi, şi o haină de pânză pătată de transpiraţie.

M-am ridicat în vârful picioarelor, pentru a vedea mai bine.

Almaro coborî şi el. La intrare, agenţii îl salutară. Era mai scund decât cel care-l însoţea şi nu-l vedeam decit în parte.

Docherii aşteptau. Câţiva dintre ei fumau, tuşind din când în când. Individul cu ochelari verzi urca cu greutate pe estradă. Îşi începu discursul.

— Camarazi!...

Nu reuşeam să înţeleg ce spunea. Vorbea franţuzeşte, dar repede, cu un accent ciudat, li vedeam din profil pe

unii dintre muncitori. Nu păreau să înţeleagă mai mult decât mine. Oratorul se opri în sfârşit, răsuflă, îşi umflă obrajii, ceea ce-l făcu să semene cu o uriaşă broască râioasă. Părăsi estrada şi zumzăitul mulţimii, ca o bătaie îndepărtată de tobe, se auzi din nou în sală. Almaro rămase. Era o atmosferă apăsătoare şi-mi era foarte sete. Studiam pe primul dintre docheri: mi se păru foarte tânăr, în ciuda ochilor şi a feţei înnegrite de cărbune, pe care doar buzele erau de un roşu aprins. Se sprijinea de o bancă. Un băiat de vârsta mea. M-am hotărât să-i pândesc reacţiile în timpul discursului ce va urma. În momentul în care Almaro apăru deasupra capetelor, am avut impresia foarte clară că mă văzuse, mă recunoscuse. M-am simţit cuprins de o nelinişte bruscă i de îndată ce am fost conştient de ea, mă scoase din sărite. Dar Almaro îşi plimba deja privirea deasupra auditoriului. Se ţinea drept, cu mâinile în buzunarele hainei, descheiate, cu picioarele îndepărtate, cu o expresie dură şi bănuitoare pe faţă. Aştepta să se lase linişte. Se încruntă, luând un aer autoritar.

— Mi-am închipuit, o clipă, că aveam la mine revolverul lui Fernandez. Aş trage, oare? Tentaţia ar fi, într-adevăr, foarte puternică. Mi-am spus, totuşi, că revolverul este o armă fără precizie de la o anumită distanţă, că aş risca să nu-l ating pe Almaro, să rănesc alţi auditori şi să fiu prins prosteşte.

Almaro vorbea în arabă. Avea acea voce slinoasă, pe care deja o cunoşteam... Vorbea fără a gesticula. Am revăzut scena: mutrele dispreţuitoare, petele de umbră pe care lampa i le lipea pe figură... îl ascultam cu o vie curiozitate.

Vorbea despre raţiunile ce vor face ca traficul portului să scadă şi mai mult. Docherii înscrişi nu mai obţineau decât două zile de lucru pe săptămână. Două zile...

— Două I insistă el şi de această dată scoase mâna din

buzunar, arătând două degete.

„Numai două zile! Exact cât să nu crapi de foame!”

Am privit cu atenţie această mână enormă, gândindu-mă la palmele primite, imaginându-mi, apoi, această labă mângâind sânii frumoşi ai doamnei Almaro.

„... doar două zile pe săptămână! Şi cine ştie? Tot portul ar putea fi paralizat. Totul depinde de întorsătura pe care o va lua războiul. Dar dacă englezii vor ataca coastele Franţei...”

„Inteligent! spusese Fernandez. Deci primejdios!”

„... Deci primejdios!” Aceste cuvinte îmi sunară în minte ca nişte clopote.

Ascultam cu aviditate.

„... prea multă mână de lucru pentru acest port aproape -gol. Prea puţină, pe coasta Atlantică, în timp ce, acolo, numeroase şant; ere ar primi mii de muncitori pentru construcţia fortificaţiilor. Aici: mizerie! Acolo: un salariu asigurat.

Citi în continuare o scrisoare pe care un muncitor algerian o scrisese, din Franţa, familiei sale. Nu ştiu de ce (poate nu urmărisem cu atenţie lectura scrisorii) un murmur se ridică din mijlocul mulţimii (inima începu să-mi bată cu repeziciune), dând naştere, sub imensa „boltă, un” i zgomot profund, ameninţător, de tobe invizibile. (Mi se păru că în această scrisoare se vorbise desrire dificultatea de a putea respecta riturile religioase. Nu ştiu exact).

Almaro trebui să-şi întrerupă discursul. Aşteptă încruntat, observând sala cu ochi duri şi uimitor de strălucitori.

Am simţit furnicături străbătându-mi tot corpul...

Agenţii se mişcară uşor, nehotărâţi. Tânărul docher pe care-l remarcasem avea un aer revoltat sub masca sa de cărbune.

Aceasta nu dură decât patru sau cinci secunde. Liniştea se lăsă încet, ca un praf ce se depune. Almaro începu din nou să vorbească, de data aceasta cu o voce mai

puternică şi mai aspră, făcând mişcări scurte cu braţele. *"

Dezminţi faptul că şantierele ar fi des atacate de aviaţia engleză şi insistă mult asupra acestui punct.

Almaro vorbi despre englezi. Afirmă că aceştia erau cu toţii vânduţi evreilor şi declară că va da o dovadă, una singură, şi că desfida pe oricine să o combată. Clătină din cap, cu aerul de a şti multe. În sfârşit, înşira avantajele scandaloase, sprijinul revoltător pe care englezii îl acordau evreilor în Palestina, împotriva intereselor profunde, legitime, ale arabilor. Era ascultat într-o linişte apăsătoare, netulburată nici măcar de obişnuitele accese de tuse. S-ar fi spus că oratorul vorbea unor manechine de lemn, ţepene şi îngrămădite, umăr lângă umăr. Docherul cel tânăr uită să mai tragă din ţigară.

„Acest om nesăbuit a îndrăznit să spună…”

Se adresa, în limba lor, unor oameni simpli pe care îi dispreţuia şi nu avea, bineînţeles, niciun scrupul să folosească argumentele cele mai grosolane, dacă acestea puteau să-i tulbure.

încerca mai ales să emoţioneze, să trezească în mintea lor instinctele cele mai primitive dar şi cele mai puternice, prejudecăţile cele mai profund înrădăcinate… joc facil.

„Acest om nesăbuit a îndrăznit să spună…”

Ce n-ar îndrăzni să spună? Cine l-ar dezminţi? Cine ar putea să urce această estradă, dincolo de cordonul de poliţie, pentru a-l contrazice?

li dispreţuia. Eu însumi simţeam greutatea neobişnuită a acestui dispreţ. (O simţeam şi acum, cu un

dezgust amestecat cu descurajare). Da, Almaro mă captiva, mă atrăgea, obligându-mă să rămân acolo.

Spunea că nemţii trebuie ajutaţi. Credeam că murmurele vor începe. Dar el a continuat în linişte şi mi-am muşcat buzele de dezamăgire.

Era, deci, vorba de a-i ajuta pe nemţi „, de a le oferi

braţele noastre, lor, care-şi ofereau piepturile…” (Propagandă Goebbles. Am recunoscut şlagărul pe care-l auzisem, într-o zi, la radio). Ajunse astfel la războiul împotriva ruşilor…

Îl urmăream cu o atenţie ce făcea să-mi zvâcnească tâmplele. Am aruncat o privire înspre docherul cel tî-năr. Părea fascinat. „… Dacă ruşii vor câştiga războiul în Europa, toate ţările Islamului ar fi, la rândul lor, copleşite, încovoiate sub nişte legi monstruoase, ce ar constrânge femeile să abandoneze vălul şi ar amesteca, în şcolile cu frecvenţă obigatoric, pe băieţi cu tinerele fete…”

Păstrase aceasta pentru sfârşit!

Pe estrada pe care se afla simţea probabil că partida era câştigată – aşa cum eu însumi simţeam aceasta –, după tăcerea apăsătoare, după atenţia cu care era ascultat, după privirile ascuţite…

Câştigase. Continua să vorbească, dar nu-l mai ascultam.

„Acest om nesăbuit a îndrăznit să spună…”

Inutil de a mai vorbi despre Dumnezeu, de a evoca războiul sfânt… Câştigase?

As fi vrut să scuip I Saliva avea un gust acid, de vomă.

Agenţii vegheau în apropierea uşilor. Afară, gărzile, cu puşca pe umăr, căutau umbra zidurilor.

Mă simţeam înţepenit şi a trebuit să închid ochii. Cineva strigă:

— Transmiteţi foile 1 Cei ce nu ştiu să scrie să vină la masa asta 1

În momentul în care am deschis ochii, coloanele de lumină începeau să dispară. Tânărul docher era în şirul

celor ce aşteptau. Era mai bine să nu mă mişc. Mi-era teamă că cel mai neînsemnat gest îmi va dezlănţui mânia, aşa cum un rănit se teme de a nu redeştepta durerea…

Să nu fac nicio mişcare.

Almaro coborâse de pe estradă.

Il vedeam în fundul sălii, mai mic acum, vulnerabil.

Pleca.

Celălalt, tipul cu cap de broască, îl urma. Îmi spuneam că ar fi trebuit să am revolverul lui Fernandez. Regretul îmi aşează un nod în gât, sufocându-mă.

Ar fi trebuit să port acest revolver la mine.

Am ieşit în lumina orbitoare de afară. Raze de soare îmi pătrunseseră în ochi asemenea unor cioburi de sticlă, până în fundul orbitelor, făcând să-mi ţâşnească lacrimile…

Almaro se aşezase deja în maşină, pe bancheta din spate.

însoţitorul lui, cu piciorul pe scară, era întors către un inspector arab pe care îl cunoşteam: Brahim Ra-mani Sidi Cheik…

Am rămas nemişcat, ţinându-mi răsuflarea, simţin-du-mi inima strivită de desperare…

Se trânti portiera şi automobilul demară încet, cu un zgomot uşor, strălucitor, îndepărtând parcă fâşiile de lumină ca pe nişte cortine…

Pe jumătate încovoiat, aveam o senzaţie atroce de înfrângere, singurătate şi mizerie, cu ochii arşi de soare şi cu regretul de a nu avea un revolver pentru a trage asupra omului căruia îi vedeam profilul albastru şi unsuros, zâmbetul dispreţuitor şi satisfăcut…

Automobilul trecu prin faţa mea, mergând încet, cu motorul gâfâind. Roţile scrâşneau pe pietriş.

Mă sprijineam de perete. Aproape de mine câţiva agenţi râdeau. În acest moment, Almaro mă văzu şi surâsul îi dispăru de pe buze.

— Almaro mă văzuse! O secundă, privirile noastre se agătară una de cealaltă. Avea un aer neliniştit şi furios…

Dar maşina deja mă depăşise. Accelera. Am auzit zgomotul pe care îl făcea schimbătorul de viteză. Fă-când doi paşi înspre şosea, am zărit figura lui Almaro încadrată de geamul din spate al maşinii, hidoasă ca un cap

retezat.

II

După ce am hoinărit prin oraş timp îndelungat, m-am întors acasă.

Eram deprimat. Mă întrebam ce gândise Almaro, zărindu-mă. Îi fusese frică? Se temuse de un atentat?... Am traversat scuarul Bresson şi m-am oprit brusc, fascinat de această idee care-mi venise în minte. Oare lui Almaro îi fusese vreodată frică de mine? Poate-şi închipuia că sânt un tinerel puţin nebun, unul dintre acei tineri abrutizaţi de kif[1].

Mi-am reluat mersul, în timp ce foşnetul enervant al frunzelor îmi umplea urechile. În cele din urmă, mi-am spus că Almaro nu se temea de mine şi am simţit un fel de umilinţă. Credea, des; gur, că dacă aş fi vrut, într-adevăr, să mă răzbun, aş fi făcut-o până acum. În după-amiaza aceasta, de exemplu, avusesem un frumos prilej. Mi-am amintit cu ciudă că nici măcar nu schiţase un gest de apărare. Îl auzeam parcă povestindu-i soţiei sale, în acest moment chiar, că din în-tâmplare: „L-am văzut pe acest mic imbecil de Smail! Aveai dreptate. Va trebui să-l trimit să spargă pietre la Tebessa. Mă agasează l” Nu. Nu-i era frică de mine l

Am intrat în cameră pentru a-mi lua trusa de toaletă şi puţinele haine pe care trebuia să le iau cu mine.

De îndată ce am deschis uşa, mi se păru că înfăţişarea camerei se schimbase. La început n-am avut decât o impresie vagă, care se impuse încetul cu încetul, neliniştindu-mă.

Am rămas îngheţat, cu toate simţurile încordate. Cădea seara şi pete de umbră sudau mobilele între

ele. În cameră nu era nimeni. Şi totuşi simţeam o prezentă. Mi-am scos cuţitul din buzunar. În momentul în

---

1

care l-am deschis, scoase un sunet clar şi ascuşit.

Mirosul. Se fumase, aici, cu puţin timp în urmă.

Eu nu mai trecusem pe acasă din ajun. Picăturile de apă din jurul lavoarului mă sfidau, rotunde şi strălucitoare, ca nişte ochi de şoarece. Flavia, poate. Dar cine fumase, oare?

O singură ascunzătoare posibilă. Spaţiul intre dulap şi perete. Făcând doi paşi, am văzut aproape de noptieră un rest de ţigară strivită.

Mi se părea că, dacă voi face o mişcare, de undeva se va declanşa o capcană.

Cineva intrase la mine. Nu încăpea nicio îndoială. Eram neliniştit şi intrigat în acelaşi timp. M-am gândit, deodată, la dulap. L-am deschis: fusese scotocit. Toate hainele şi cărţile erau răvăşite. Nu lipsea nimic. Percheziţie, deci.

Am închis dulapul, am pus cuţitul înapoi în buzunar şi am răsuflat zgomotos.

Percheziţie? Ştiam de la cine mi se trage. Eram uimit de acest act de ostilitate al lui Almaro şi am simţit, în acelaşi timp, o satisfacţie subită.

Am strigat din răsputeri:

— Flavia!

Ea are să-mi explice ceea ce se întâmplase.

— Flavia 1

îi auzeam mersul târât, bombănea, înjurându-şi pisicile.

în sfârşit intră, încovoiată, gemând şi clipind din ochi:

— Ce e?

îşi ridică fruntea pentru a mă privi şi mi se păru că are aceeaşi expresie ironică.

— Ce e? repetă.

Am întrebat cu bruscheţe:

— Cine a fost aici?

Deschise gura, îşi desfăcu mâinile şi le împreună din nou…

Făcea pe proasta!

— Haide 1 Cine mi-a scotocit camera?

Am făcut câţiva paşi înspre ea. Încetase să se schimonosească şi-mi spuse cu un ton dulceag:

— Păi… doi bărbaţi.

— Poliţia, desigur

— Da.

— Sigur? Le-ai văzut legitimaţiile?

— … Da

— Ţi le-au arătat?

N-am aşteptat nici măcar să-mi răspundă. Era puţin important dacă cei doi bărbaţi fuseseră inspectori veritabili sau mercenari ai lui Almaro. M-am îndepărtat de Flavia. Mă urmărea în tăcere, cu înfăţişarea sa de pasăre bătrâna şi jumulită. Ochii săi mici, uscaţi şi lucioşi, privirea lor răutăcioasă mă deranjau mai mult decât oricând.

— Ce voiau?

— Eh! Să te vadă!

— Pentru ce? Ridică din umeri.

— De unde vrei să ştiu? Gândeşte-te!

Mirosea a haine murdare; am privit fără voie la degetele ei noduroase, cu unghii lungi şi murdare.

I-am întors spatele. M-am gândit la soţia lui Almaro, care nu minţise afirmând: „Când va dori, va face să fii arestat”…

— La ce oră au venit?

— Azi-dimineaţă.

— Devreme?

— Pe la şapte…

Pesemne erau hotărâţi să mă culeagă din pat. Din fericire, bătrâna nu cunoştea adresa lui Monigue. S-ar fi simţit datoare să mi-i trimită acolo.

— Ai stat cu ei? Ce-au făcut?

Fiindcă nu răspundea destul de repede, am început să-mi pierd răbdarea.

— Ei, i-ai văzut?

— Da. S-au uitat în dulap şi apoi au aşteptat. Au

scotocit şi în saltea. Mi-era teamă să n-o strice. O saltea de lână costă o avere astăzi!

— Nu te-au întrebat nimic? Ezită:

— Ba da. Dacă ştiam unde U-ai petrecut noaptea. Dacă te vei întoarce. Cu ce te ocupi... Nu mai ştiu... O mulţime de întrebări.

O priveam neîncrezător. Îmi ascundea, poate, ceva.

— Au rămas aici tot timpul?

— Da. Te pândeau pe fereastră. Abia au plecat... Am început cu febrilitate să-mi îndes lucrurile într-o raniţă. Se vor întoarce, poate, să mă surprindă. Ori poate mă văzuseră intrând şi mă aşteaptă jos. La gândul acesta am privit-o cu atenţie pe Flavia. Nu făcuse nicio mişcare. Stătea în continuare lângă uşă, cu mâinile încrucişate pe pântece, cu o expresie de curiozitate aridă.

— Unde pleci? mă întrebă.

în loc să-i răspund, am întrebat-o la rindul meu:

— Ai vreo idee unde au plecat?

— La restaurantul Fontainas, cred.

Stupefiat, am aruncat raniţa pe pat şi m-am apropiat de ea.

— De ce la restaurantul Fontainas?

— Fiindcă m-au întrebat dacă te întorci în noaptea asta. Le-am spus că ţi se întâmplă des să dormi în altă parte. Au vrut atunci să ştie unde mănânci. Şi le-am spus: „La Fontainas I”

Debitase toate acestea ca şi cum ar fi fost ceva normal.

Adăugă, cu o oarecare asprime:

— Nu vreau să am necazuri 1 înţelegi?

Am ridicat din umeri. Erau la restaurantul Fontainas, pe unde aveam de gând să trec să o revăd pe Monique... Eram norocos! Am privit înspre bătrâna:

— Nu pot să-ţi reproşez nimic.

— Ce să-mi reproşezi? Eu nu vreau să am necazuri.

— Desigur.

Insistă cu încăpăţânare:

— Le-am spus ceea ce ştiam.

— Bineînţeles.

Şi apoi nu voim să-i mai văd aici.

Mi-am pus în raniţă maşina de bărbierit şi săpunul.

— Unde pleci?

— Dacă cei doi tipi te întreabă…

— Nu pentru asta. Ce-ai de gind să faci cu camera?

— Am plătit până la sfârşitul lunii, nu-i aşa?

— Da.

— Ei bine, vom mai vorbi la sfârşitul lunii.

— Te întorci, deci.

Vocea ei cenuşie, insitentă, mă exaspera:

— Bineînţeles. Şi poţi să spui asta celor doi prieteni ai dumitale.

Plescăi din buze a nemulţumire.

Mă gândeam că Almaro fusese pe punctul de a pune mâna pe mine. Şi nu-i scăpasem încă. Dacă cei doi inspectori mă aşteptau jos? Am privit-o pe bătrâna cu mânie. Ştia, probabil, mai multe decât spunea. Eram agitat.

— Eşti sigură că sânt la Fontainas?

— Da. Le-am spus că te vor găsi acolo.

— Încântător!

Părea să-mi urmărească, cu mult interes, cele mai neînsemnate gesturi.

Mi-am luat raniţa pe umăr. Înainte de a ieşi, am întrebat-o:

— Ţi-ar fi făcut plăcere să mă vezi arestat, nu? Mă privi cu coada ochiului şi această privire mă tulbură puţin:

— Dacă ai să faci mereu pe prostul, îmi răspunse sarcastic, ai să ajungi să câştigi într-o zi.

De la fereastră, am privit în stradă. Nimic suspect în aparenţă. Un cerşetor stătea în faţa vitrinei măcelarului. Câţiva copii se bălăceau cu picioarele goale în pârâu.

în momentul în care am deschis uşa, bătrâna mă întrebă încă o dată:

— Ai să te întorci?

M-am oprit pe prima treaptă şi i-am răspuns ironic:

— Cine ştie?

Şi am coborât în goană scările... O auzeam bombănind şi apoi trântind uşa. Ajuns afară, m-am auzit strigat de o fetiţă slabă, negricioasă, cu ochi negri foarte frumoşi. Era fiica

portăresei. Îmi dădu două scrisori, spunându-mi cu un surâs ambiguu:

— Smail I Cel puţin una e de la gagica ta! Lasă-mă s-o citesc.

I-am răspuns că eram grăbit şi să-mi dea pace.

În primul plic am găsit avizul concedierii mele, bătut la maşină şi semnat de directorul personalului Moretti. În al doilea, un bilet de la Michel Sauriat 1

Dragă domnule Lakhdar,

Aştept încă să mă vizitaţi.

Mi-e teamă să nu vă credeţi singur şi iară prieteni... Am renunţat să citesc mai departe şi am aruncat foaia în pârâu, după ce o făcusem ghemotoc în mână.

Fetiţa era în continuare lângă mine. Se trase înapoi când am mângâiat-o, în glumă, pe ceafă.

— Nu mă atinge! strigă ea.

Ochii îi aruncau scântei. Nu aveam niciun chef să o necăjesc, aşa cum mi se întâmpla câteodată. Eram prea neliniştit. Totuşi, înainte de a o părăsi, i-am spus fără să zâmbesc:

— Eşti răutăcioasă, dar drăguţă. Când ai să te faci mare, o să ne căsătorim I

începu de îndată să mă înjure, dar se făcuse mai palidă.

Am cumpărat apoi un ziar, care mă ajuta să-mi ascund faţa. Din întâmplare, în josul unei pagini, am găsit această informaţie:

„*Djebel Chenoua*, vas pentru transportul oilor,

aparţinând S.N.A., va pleca peste două zile înspre Marsilia, cu opt sute de muncitori algerieni”.

II

Eram, într-adevăr, neliniştit. Mi-era frică să nu mi se întindă o capcană. Oamenii lui Almaro aveau semnalmentele mele şi-ar fi putut sta la pândă în apropierea casei. Păşeam grăbit. La această oră, trecătorii erau numeroşi. Din când în când, întorceam capul, să văd dacă nu sânt urmărit.

Era cu neputinţă, evident, să o revăd pe Monique. Mă implorase, totuşi, să nu părăsesc Algerul înainte de a o revedea. Dar riscurile erau prea mari pentru a mă hazarda, deoarece eram sigur că Flavia nu mă minţise.

Pentru a depista un eventual urmăritor, am străbătut mai multe străduţe la întâmplare.

Mai era destul timp până la ora întâlnirii mele cu Fernandez. Când am ajuns, în sfârşit, în faţa casei lui, nu era decât şapte şi jumătate, dar nu voiam să aştept în stradă şi am urcat cele trei etaje. Îmi deschise Luise, soţia prietenului meu; o brunetă micuţă, plină şi surî-zătoare:

— Ah! Dumneata eşti, Smail, spuse ea.

— Am sosit prea devreme?

— Deloc…

Din capătul culoarului l-am văzut pe Fernandez. Stătea la masă în faţa unui individ cu ochelari, blond şi slab.

Nu ştiu de ce m-am simţit dintr-o dată liber, rupt de tot acest trecut apropiat… Tipul cu ochelari era, probabil, Fournier, ce-l ce îl asasinase pe ofiţerul neamţ. Niciodată nu simţisem o asemenea curiozitate pentru un om. Niciodată un necunoscut nu mă atrăsese cu atâta putere ca acest tânăr.

Când am intrat în cameră, Fernandez mă întâmpină cu exclamaţii cordiale. Mă prezentă apoi lui Fournier şi am citit în ochii acestuia o curiozitatea la fel de vie ca a mea.

— Ai mâncat? mă întrebă Fernandez.

Am răspuns; da, fără să-l privesc.

Fournier începuse din nou să mănânce. Purta un costum de culoare închisă şi o cămaşă deschisă la piept.

Mă simţeam puţin stingher, fără să-mi pot da seama pentru ce.

Louise veni din bucătărie, aducind farfuriile. Râdea (râdea întotdeauna). Am întrebat-o despre copil. Simţeam, în acest timp, ochii limpezi ai lui Fournier aţintiţi asupra mea. Louise îmi spuse că fetiţa dormea, că o duruse stomacul în ultimele zile şi că se făcea din ce în ce mai drăgălaşă. Şterse farfuriile, le aşează pe masă pe deasupra capului soţului ei. Braţele ci goale păreau a fi prezente peste tot, ca nişte aripi albe. Îi ghiceam sub corsaj sânii mari, plini de lapte, de mamă care alăptează, şi m-am gândit la Monique, la laptele ce o inunda după moartea copilului ei. La această oră, probabil, începuse să-şi piardă răbdarea, văzând că nu mai vin.

Louise vorbea mereu, îl întreba pe Fournier dacă aprovizionarea era la fel de dificilă şi în Franţa.

îl priveam pe Fournier. Avea o faţă lungă, osoasă. Spuse cu o voce ştearsă, aproape cu timiditate, că alimentele erau rare în Franţa şi că nemţii luau tot. Avea între douăzeci şi cinci şi douăzeci şi opt de ani. Încheieturile mâinii îi erau subţiri, iar degetele marcate, umflate la articulaţii. Purta verighetă.

Lumina becului, foarte puternică, dădea strălucire obiectelor de pe bufet. Părea, de asemenea, să descompună trăsăturile feţei lui Fournier, scoţând în evidenţă, dincolo de ele, o tristeţe profundă. Mă întrebam cum era posibil ca acest tânăr să aibă în trecutul său uciderea unui om. „L-a strangulat”, îmi spuse Fernandez.

I-am privit din nou mâinile fine şi palide, acoperite de un puf roşcat.

Aflând de isprava sa, mi-l imaginasem cu totul altfel. Nu mă aşteptam să întâlnesc un intelectual subţire, cu ochi obosiţi. Mi-am spus apoi, necăjit, că voi risca

mult pentru el şi, din nou, mi-a părut rău că m-am angajat în această poveste.

— Poţi să te încrezi în Smail, spuse deodată Fer-nadez, adrcsându-se lui Fournier. Cunoaşte bine drumul şi are nervii tari…

Am rămas oarecum tulburat. Cu atât mai mult, cu cât Fournier se întorsese spre mine, şi-mi zâmbi.

— At, i trecut des…

— Puteţi să vă tutuiţi, ce naiba! îl întrerupse Fernandez. Sântem cu toţii camarazi aici.

Fournier mă întrebă cu acelaşi zâmbet obosit:

— Sântoti de acord? I-am răspuns sec:

— De acord.

Reluă, pe un ton liniştit şi prietenos:

— Ai făcut des drumul ăsta, cred?

— Des, nu. De trei ori.

Păru satisfăcut şi începu să-şi întoarcă cu un gest nervos verigheta în jurul degetului.

— Supravegherea este atât de strictă pe cât se spune?

I-am răspuns că existau patrule de vameşi şi gărzi mobile şi că poliţiştii mişunau, dar că, luând anumite măsuri de precauţie, se putea trece în Maroc cu maximum de şanse.

— Perfect, perfect, spuse el cu blândeţe şi-şi turnă un pahar de vin.

îndată după ce-l liniştisem, mi-a părut rău. Mă gândeam că ar fi trebuit, dimpotrivă, să exagerez riscul, pentru a vedea ce mutră face.

N-am putut să rezist tentaţiei şi am adăugat:

— Dar dacă vom cădea în mâinile gărzilor, vom petrece un sfert de oră infernal…

M-am gândit imediat ce ar însemnat această

eventualitate pentru el. Dar era prea târziu. Vorbisem şi aveam sentimentul absurd, iritant, al neputinţei de a-mi retrage cuvintele.

Fournier mă privi cu atenţie. La ce se gândea, oare?

— N-aş vrea să te atrag într-o afacere primejdioasă, îmi spuse, în sfârşit.

Din capătul mesei, Fernandez ne privea pe rând.

M-am simţit umilit şi i-am răspuns cu o falsă nepăsare:

— Mie îmi este indiferent.

Tăcu, având aceeaşi oboseală stranie în priviri. Fernandez văzu că face bine, spunând pe un ton jovial:

— Poţi să contezi pe el. Doar cu câteva zile în urmă a avut o dispută cu nişte ticăloşi pentru nişte afişe Todt. E un dur. Uite, poartă încă urmele pe figură…

Râse, lăsându-se pe spate.

Acest elogiu grosolan mă puse în încurcătură. Mi-am plecat ochii. Am putut totuşi să văd expresia serioasă a lui Fornicr şi am simţit o ciudă intensă împotriva lui Fernandez. De ce se amesteca? Vorbele lui aduceau cu: „Ştiţi, e un şcolar silitor” al manierelor cumsecade. A vorbi în felul acesta despre aventura mea, în faţa acestui individ ce omorâse un om, mi se păru deplasat şi umilitor pentru mine. Mă rănea mai ales acest „e un dur” şi-mi păru rău că nu protestam imediat. Tăcerea mea semăna cu tăcerea de falsă modestie a unui idiot pe care tămâierea îl îneânta peste măsură. Ce nenoroc că nu am replica promptă şi spiritul iute!

— Fiindcă veni vorba, continuă Fernandez, ai fost la reuniunea lui Almaro?

Am răspuns enervat:

— Da.

Mă temeam că va face încă o remarcă absurdă.

— Nu s-a întâmplat nimic?

De data aceasta nu i-am mai răspuns. Nici măcar n-am ridicat privirile. Aveam în faţa ochilor picioarele şi una din

mâinile lui Fournier. Mâna stângă, aşezată pe coapsă, surprinzător de slabă.

— N-are nicio importanţă, spuse Fernandez, începeam să mă simt înţepenit. Era, oare, din cauza căldurii? Sau a foamei? Sau a luminii crude a becului ce-mi rănea ochii? Mi se părea că creierul mi se tulbură.

— Acest Almaro, continuă Fernandez, lucrează pentru comisia de armistiţiu. Câştigă atât cât îi doreşte inima şi nu-şi refuză nimic. În momentul acesta se ocupă de aprovizionarea pentru Afrika Korps şi recrutează, de asemenea, lucrători pentru şantierele Todt.

Tăcu, lovind în pahar cu lama cuţitului. Fournier nu spuse nimic. Reflecta. Eu, însă eram puţin stupefiat aflând în ce fel Fernandez îl vedea pe duşmanul meu. Mi se părea că nu e vorba de acelaşi personaj. Fernandez vorbise despre Almaro cu prea mult calm, cu prea mult sânge rece...

în acest moment, Fournier vorbi:

— Ar trebui omorât, spuse cu vocea sa lipsită de culoare, ca şi cum ar fi fost vorba despre un lucru simplu şi evident.

Mi se păru că o pasăre enormă îmi prindea capul în gheare, frământându-l şi sfâşiindu-l.

Auzeam de departe vocea lui Fernandez:

— E ceea ce cred şi eu.

Tâmplele îmi zvâcneau. Mi-am frecut uşor fruntea.

— Ţi-e cald? întrebă Louise. Vrei să deschid fereastra?

Am făcut o mişcare de refuz, încercând să surind. Fernandez şi Fournier mă priveau. Îi vedeam cu greutate prin perdeaua de lumină albă şi păreau la fel de albi şi ei, ca nişte figuri de porţelan.

— Vrei să bei? mă întrebă Fernandez.

Am refuzat din nou. Îmi era ruşine. Deci neliniştea mea era vizibilă. Dar cum putem să trec peste ea? în jurul meu, bulgări mari de vată se rostogoleau, se apropiau, se contopeau. Îmi spuneam că făcusem rău refuzând să mănânc. Faţa lui Fournie se pierdea ca într-un văl de fum.

Îi auzeam pe Louise şi Fernandez vorbind despre alimente, despre cumpărături. Mă simţeam fără vlagă. Nu, Fernandez nu spusese totul. Nu putea să ştie totul. Iar Fournier nu vedea în Almaro decât un intermediar vulgar în solda nemţilor. Niciunul, nici celălalt, nu ştiau cu adevărat cine era Almaro, ce duşman preţios reprezenta el, ce ură extraordinară şi prodigioasă putea să deştepte. Era Almaro, şi mai mult decât Almaro.

Vocea lui Fernandez se auzi din nou.

— Spune, Smail. Şi Monigue?

— Ce-i cu ea?

— Nu i-ai spus nimic?

— Mă crezi atât de prost? I-am spus că plec în Kabilia.

Dădu aprobator din cap. În timpul acesta mă gândeam la poliţiştii care, probabil, mă aşteptau în restaurant. La Monique, care de asemenea mă aştepta I Ce căutam aici? Simţeam mii de înţepături în tot corpul. Să plec… Aveam poftă să mă ridic, să-i las pe ceilalţi în plata domnului.

în acelaşi moment, un automobil se opri sub fereastra noastră. Zgomotul pe care-l făcu fu auzit de toată lumea.

— E Roger, spuse Louise. Tânăra femeie se alarmă:

— A venit la timp. Ce-am făcut cu sandvişurile? Găsi pachetul cu provizii şi mi-l întinse, urându-ne noroc cu o voce în care se simţea emoţia. Fernandez era deja pe palier, chemându-ne nerăbdător.

Maşina trăsese în lungul trotuarului, cu farurile aruncând o lumină palidă.

— Tu eşti, Roger?

— Da.

Roger lucra şi el la garajul Moretti. Am urcat primul, după ce i-am strâns mâna. Fournier se aşează lângă mine, iar Fernandez în fată, în dreapta şoferului.

Străzile erau pustii. Am luat-o înspre Maison-Caree, ca să prindem expresul de Oran. În faţa mea, cadranele maşinii aruncau o lumină plăcută, minerala. Mă gândeam

mereu la revolver. În faţa farurilor, insectele apăreau şi dispăreau ca nişte scântei. Monique nu mă mai aştepta la această oră şi, probabil, nici inspectorii. Le jucasem o festă. Erau, oare, într-adevăr inspectori? îmi imaginam figura lui Almaro, ascultându-le raportul: „Smail – dispărut! Nu ştim încotro a plecaţi” De n-ar fi uitat Fernandez revolverul I Câmpia alerga spre noi, neagră, presărată cu stele. Ar trebui omorât 1 Asta o să se întâmple într-o zi! Monigue plângea în acest moment. Sau, poate, nu. De ce ar plânge, dacă trebuia să mă întorc într-o săptămână? Şi mă iubea, oare, destul ca să plângă?

— Îl iei, nu-i aşa? Fernandez îmi întindea ceva.

îmi amintesc şi acum de tresărirea pe care am avut-o. Am scos un fel le horcăit, înăbuşit, din fericire, de zgomotul motorului. Metalul era cald în mâinile mele. Eram profund recunoscător lui Fernandez. Aş fi dorit să-i spun că putea conta pe mine, cu orice prilej. Dar am rămas nemişcat în coltul meu, cu ochii deschişi asupra nopţii.

Maşina gonea în continuare. Fournier părea să doarmă, cu capul răsturnat pe pernă, cu mărul lui Adam proeminent. Felinarele din lungul drumului îi luminau din când în când obrazul.

— Ştii să te foloseşti de el, cel puţin? întrebă Fernandez.

— Bineînţeles.

Vocea îmi suna înăbuşit.

— Şase gloanţe. Nu uita.

Nu voi uita. Nu voi uita niciodată nimic. Mă gândeam: *într-o săptămână, Almaro*... Nu eram nerăbdător. Simţeam o fericire calmă, potrivită acestei nopţi liniştite şi pâlpâirii miilor de stele.

IV

Figura palidă a lui Fernandez şi cea trandafirie a lui

Roger se pierduseră în noapte, împreună cu norii de aburi ai locomotivei, iar trenul gonea deja, cosind, parcă, cu lamele sale de lumină, iarba şi pilonii de pe taluz. Gara cu ceasul ei rotund şi alb, cu gărzile ei înarmate, cu toaletele ei: „WC-bărbaţi”, toate acestea răsturnate subit, ca un decor dispărut, ascuns, spulberat. Iar acum, noaptea, doar noaptea, lipită convoiului şi astupând ferestrele. *Blida: 20 kilometri* /... într-o oră, vom fi, fără îndoială, la Orleansville. Nu puteam înăbuşi în mine un fel de deznădejde care îmi umplu pieptul. Era o nesăbuinţă: n-ar fi trebuit să părăsesc Algerul. N-ar fi trebuit să-l accept să-l conduc pe Fournier. *N-ar ii trebuit, n-ar ii trebuit*... Trenul îmi ştergea regretele, cu fiecare metru parcurs.

Fournier, cu braţele încrucişate, moţăia în faţa mea. L-am privit fără prietenie. Cineva cânta în compartimentul meu, cu o voce obosită, acoperită de zgomotul sacadat al boghiurilor. În lumina crudă a lămpii, feţele călătorilor aduceau cu cele ale unor înecaţi. N-ar fi trebuit să plec. Puteam fi prins la trecerea frontierei. Cu un gest maşinal, am pipăit revolverul.

Almaro va ridica mâinile. Am să-i spun... Nu! N-am să-i spun nimic! Am să-i descarc revolverul în pântece. Şase gloanţe... Ceilalţi călători moţăiau şi ei. Trei comercianţi, graşi şi ghiftuiţi, o bătrâna îmbrăcată în negru, respectabilă, şi doi europeni, unul uscat şi ridat, cu un lanţ de aur ieşindu-i din buzunarul vestei, celălalt mai tânăr, pletos, cu barba proaspăt rasă. O pată vânătă pictată pe obraji. Am închis ochii. Înfăţişarea tuturor acestor oameni mă irita într-un fel nelămurit. Nişte oameni cumsecade, liniştiţi. O parte din această mulţime, docilă, îndobitocită, impresionabilă, care s-ar indigna, cu toţii la fel, citind ziarele: *O crimă atroce. Unui dintre cei mai stimaţi concetăţeni ai noştri, asasinat*... Almaro, concetăţean stimat! Tot vacarmul trenului îmi răsuna în cap. Am încercat să adorm. Mă aştepta o noapte grea.

Sub pleoape îmi intra o dâră subţire de lumină. Cântăreţul din compartimentul vecin tăcu. Auzeam exclamaţii, râsete. Almaro se ridica. Să-i spun... Nu, să nu-i spun nimic. Să trag. Trag. Din ţeava revolverului ies cu încetineală dungi de foc, ce se îndreaptă, unduind, înspre Almaro, îl ating, iar acesta începe să se topească, să se topească...

— La Sainte-Barbe-du-Tlelat trebuia să coborâm din trenul de Oran, pentru a-l lua pe cel de Oudja. O oprire de douăzeci de minute. Gara mică, invadată de soare şi de muşte, ieşi din amorţeală odată cu sosirea convoiului nostru, cu agitaţia şi vacarmul călătorilor care trebuiau să schimbe trenul.

Am rămas pe peron împreună cu Fournier.

Părea foarte calm. Clipea din ochi în spatele lentilelor ochelarilor, din cauza luminii puternice a dimineţii. Căldura nu era încă înăbuşitoare, dar deja rodea pământul galben, strecurându-se printre măslini. Un vânt uşor străbătu frunzişul eucalipţilor, care se clătinau asemenea unei bărci cu pânze.

Mă gândeam că poliţiştii l-ar putea captura cu uşurinţă pe însoţitorul meu, în cazul în care s-ar da alarma. Această idee mă enervă.

În acest moment, Fournier se întoarse pe jumătate către mine şi murmură surâzând:

— E plăcut să fii liber, în lumina soarelui!

Ştiu, nu era decât o reflecţie banală. Dar ea se alătura propriei mele nelinişti, iar această coincidenţă mă uimi, ca şi cum ar fi fost un semn, un avertisment.

Dacă Fournier va fi prins, voi fi, fără îndoială, arestat şi eu, dacă s-ar fi bănuit că-l însoţesc. Din instinct, am aruncat o privire în jurul nostru. Călătorii se îmbulzeau în jurul tejghelei, cerând cafea sau limonadă. Nimic suspect. Păstram totuşi o nelinişte în adâncul fiinţei mele.

în sfirşit, sosi expresul pentru Oudja.

Norocoşi, am găsit un compartiment qol. M-am aşezat alături de Fournier.

Trenul porni, intră într-o curbă, soarele işi schimbă poziţia. Umbra ferestrei acoperi figura camaradului meu, o făcu să pară albastră, li vedeam ochii în spatele ochelarilor ce nu mai străluceau. Părea absorbit de priveliştea ce ni se oferea. Avea acelaşi aer, indiferent şi blând. M-am gândit la ofiţerul neamţ. Cum reuşise, oare, să-l ucidă cu aceste mâini de femeie? Linia neagră a unui şir de chiparos ameninţa cerul cu vârf-furile ei. Şiruri de viţă de vie începură să se rotească, asemenea spiţelor unei roţi imense. Acceptasem, poate, să-l însoţesc, doar pentru a afla ce fel de om era şi cum reuşise să se pătrundă de ură înainte de a-şi executa duşmanul.

Fournier, în acest moment, păru să-mi simtă privirile. Se întoarse spre mine şi-mi zâmbi. L-am întrebat îndată, cu o aviditate greu mascată:

— Cum s-a petrecut întâmplarea de la Marsilia? întrebarea nu-l miră. Ridică ochii înspre tavan, aşa cum faci când nu ştii cum să începi:

— A trebuit să aştept o săptămână. Cel mai qroaznic a fost să aştept, să mi-l închipui, de pildă, bărbierindu-se dimineaţa... Imaqini omeneşti, atât de banale, şi care totuşi te fac câteodată...

Făcu o mişcare vaaă, pe care nu ştiam cum să o interpretez. Care te fac să te îndoieşti? Să eziţi?... Nimic în el nu exprimă satisfacţia unei victorii.

— Îl urai?

— Ca pe toţi naziştii. A fost nevoie de secole pen-rru a face din oameni altceva decât nişte animale superioare, pentru a da existenţei umane o demnitate de neînlocuit. Şi aceşti indivizi...

încă o mişcare fără semnificaţie precisă. Am insitat:

— Voiam să-ţi spun: cunoşteai personal pe acel ofiţer?

Exclamă:

— Nu. Executam un ordin. La fel de bine mi s-ar fi putut da ca obiectiv să arunc în aer un pod. Sau o locomotivă...

Trase visător din ţigară. Zâmbi apoi, ca şi cum mi-ar fi descoperit tertipul:

— Nu era vorba de o răzbunare personală, dacă la asta te gândeşti. Adeseori, cel ce se răzbună vrea să omoare în duşmanul său imaginea pe care acesta şi-o face despre el şi care i se pare falsă, insuportabilă. Ce diferenţă e între el şi un asasin?

— Tu eşti un justiţiar?

Pronunţasem deja cuvintele şi-mi părea rău. Four-nier îmi aruncă o privire rapidă, ca pentru a vedea dacă avusesem intenţia de a-l ironiza sau jigni.

— Nu, nu... un luptător. Doar un luptător... Ceea ce a trebuit să fac era mai greu decât... Nu din cauza riscurilor, ci pentru ceea ce a trebuit să înving în mine şi care era cu totul altceva decât frică.

Aş fi vrut să-l aud discutând cu Sauriat. Începeam să descopăr că nu voiam să-l ucid pe Almaro doar pentru că mă dispreţuia, ci fiindcă dispreţuia mii de oameni cu care mă simţeam solidar. Să smulg răul... Da, da l Prea mult orgoliu, ar fi replicat Sauriat. Four-nier continuă:

— Nu am nimic dintr-un ucigaş. Din ceea ce se înţelege prin acest cuvânt. Dar acest război ne-a fost impus. Să distrugem sau să fim distruşi... Iar eu ţin foarte mult la ţara mea.

Zâmbi ironic, ca pentru a tempera gravitatea acestei afirmaţii.

— În ochii mei, Franţa nu este doar un vast hexagon de locuri frumoase şi de mulţimi de indivizi cu care mă simt legat la bine şi la rău. Este o civilizaţie.

îşi ridică ochelarii pe frunte şi-şi masă pleoapele.

— O civilizaţie în care mă simt în largul meu, în care mă pot dezvolta liber, găsindu-mi adevăratele dimensiuni. N-aş fi ucis fără certitudinea că salvarea acestor valori făcea sacrificiul necesar. Sau, dacă vrei, asasinatul.

Spuse, lăsându-şi capul pe spate:

— Ucizi, aşa cum mori pentru patrie...

I-am răspuns oarecum în bătaie de joc:

— Poate eu sânt impermeabil la această civilizaţie pe care o lauzi. Nu reuşesc, ca tine, să mă dezvolt în ea.

— Pentru că în ţara aceasta ea este desfigurată. Este desfigurată până şi civilizaţia arabă, care aparţine acestui pământ.

Am continuat, pe acelaşi ton amuzat:

— Bun. Dar în ceea ce mă priveşte, care ar putea fi patria mea?

— Aceea în care vrei să trăieşti fără a suporta sau provoca umilinţe.

La aceste cuvinte, m-am întors încet către fereastră. Trenul intra într-o regiune muntoasă, iar îngrămădirile de stânci păreau nişte fortăreţe mândro. Sus, pe cerul scânteietor, o pasăre de pradă plana, iar aripile ei nemişcate erau tivite cu roşu.

V

Coborâsem din tren în gara Turenne. Fournier blestemă aceste nume franţuzeşti date unor sate arabe. I-am spus că mama mea se născuse în Sour-el-Ghouz-lane, adică „Zidul Gazelelor”, care se transformase în Aumale, în cinstea învingătorului de la Smalah d’Abd el-Kader. Cu o falsă indulgenţă, am adăugat că toţi conducătorii care se remarcaseră în timpul cuceririi fuseseră răsplătiţi fie printr-o statuie de bronz, ca Bugeaud sau ducele d’Orleans, fie cu un oraş, un sat sau o stradă botezată cu numele lor.

— Încântătoare intenţie pentru cei „cuceriţi”, mormăi Fournier, declarând apoi că preferă „Zidul gazelelor” sau „Fântâna măslinilor” tuturor acestor nume de generali şi victorii imperiale.

De câtva timp înaintam pe o vastă întindere cenuşie, mărginită de coline de culoarea sulfului. Deoarece Fournier părea să sufere, i-am spus că vom ajunge în

curând la un izvor. Într-adevăr, căldura devenea copleşitoare. Ne îndepărtasem de calea ferată şi, bineînţeles, de şosea. I-am arătat cu degetul, la baza unei denivelări, o casă galbenă. Post de vameşi. Fournier îşi pierdu aerul taciturn şi privi împrejurimile cu un singur ochi, ţinându-l pe celălalt închis din cauza luminii puternice. I-am spus că în curând vom ajunge într-o zonă bântuită de tifos, foarte strict supravegheată, din care se interzicea ieşirea oricărui locuitor fără o autorizaţie specială a serviciilor sanitare.

Soarele se zdrobea de pământul uscat şi fărâmicios, de pietre, ţâşnind înapoi, ca într-un praf orbitor. Fournier mergea acum înaintea mea. Pe spatele hainei avea o pată mare de sudoare în formă de inimă. În această

căldură te simţeai ca în mijlocul unui clopot imens, ale cărui vibraţii asurzeau şi înăbuşeau creierul. Din fericire, pădurea era aproape. Am coborât o pantă. Coloane de aer fierbinte şerpuiau deasupra pământului şi întregul peisaj părea gata să se topească.

Am privit împrejurimile cu şi mai multă atenţie. Ah! Să nu fiu prins „înainte”. Era Fournier, pe care trebuia să-l salvez. Era, de asemenea, Almaro... Din când în când, imaginea lui mi se impunea, iritantă, şi aceasta era de ajuns pentru a-mi întări voinţa. Îmi imaginam întoarcerea. Nicio întâlnire de dragoste nu m-ar atrage cu atâta pasiune spre Alger.

în sfârşit, izvorul.

După ce a epuizat ultimele provizii primite de la Louise, Fournier se întinse pe iarbă, în timp ce eu mă jucam cu firicelul de apă ce se pierdea printre pietrele albe şi netede ca nişte oseminte. Se vedea o singură umbră, aceea a unui măslin sălbatic, cu frunzele ca nişte lame de pumnal. Lăcuste minuscule săreau în jurul nostru, în salturi mecanice. Greieri... O pasăre solitară aruncă deodată înspre cerul în flăcări o suită de note ascuţite, ca un jet de apă proaspătă.

Fournier vorbea despre victoriile hitleriste, despre

ocupaţie.

— Vor să transforme toate ţările invadate în naţiuni agricole. Gândeşte-te la sloganul lor: „întoar-ceţi-vă la pământ”. Am fi cu toţii coloniile lor. Am furniza, la preţuri scăzute, materii prime unei ţări puternic industrializate, care ne-ar vinde apoi aceste produse transformate. Pentru ei, prosperitatea. Pentru noi, robia…

— E atât de uşor să obţii ca toate popoarele să muncească în aceste condiţii?

— Nu. Dar se străduiesc să-i facă să creadă că sânt învinşi, definitiv învinşi. Învinşi pentru că au degenerat. Astfel încât să respecte un învingător care, cu atâta dezinteresare, încearcă să-i scoată din decăderea, din „barbaria” lor. Respect şi, mai ales, supunere. Dar tu cunoşti toate astea de mai mult timp decit mine.

— Da, bineînţeles.

— În Algeria, o sută clin aceşti Almaro, nu mai mult de o sută, practică metodele de care ţi-am vorbit. Menţin structurile feudale şi obiceiurile arhaice pentru a domina cu mai multă uşurinţă. Îşi oferă chiar luxul de a pretinde că, în felul acesta, vor să respecte tradiţiile şi religia celor colonizaţi.

Nu i-am spus nimic. Aluzia lui Almaro mă făcuse să fiu circumspect. (Monique spunea că arabii aveau deseori rezerve bruşte şi de neînţeles). Ştiam că Fournier m-ar aproba dacă l-aş fi omorât pe Almaro, dar pentru nimic în lume nu m-aş fi destăinuit lui. Trăiam în mijlocul secretului meu şi doar ideea că ar fi putut să-l ghicească, să-l întrevadă, îmi era insuportabilă.

Greieri.

Fournier mă privea, înmuindu-şi mâinile în izvor. Mă întrebă ce credeam despre raporturile între algerieni şi europeni. M-am mulţumit să-i răspund:

— Când o mamă europeană îşi ceartă copilul, îi spune: „Dacă nu eşti cuminte, chem Arabul”. O mamă arabă i-ar

spune: „Dacă nu eşti cuminte, îl chem pe Bouchou”.

— Cine este Bouchou?

— Bugeaud.

Zâmbi şi se ridică, grăbit, să o luăm din loc. Tufişurile spinoase ne zgâriau pantalonii. Am mers în tăcere până la apusul soarelui. Trunchiurile cenuşii sau trandafirii ale copacilor luau o culoare închisă, vânătă. În calmul pădurii se auzea, din când în când, lătratul unui şacal sau s’; dgătul funebru al vreunei cucuvele. Căldura adunase, sub copaci, un miros îmbătător de de răşină şi frunze uscate. Dacă vom fi surprinşi, va trebui să ne culcăm la pământ şi să ne pregătim revolverele. Ştiam că nici vameşii, nici gărzile mobile nu aveau câini dresaţi pentru urmărirea oamenilor. Îmi încordam auzul, căutând să identific fiecare zgomot.

Deodată, în fundul unui culoar de ramuri întunecate, am zărit nişte lumini roşii şi nemişcate. Ajunsesem aproape de satul pe care îl căutam.

Fournier mi se alătură. I-am spus, încet, să fie prudent: era mai bine să nu fim văzuţi. Continuam să înaintăm cu grijă. Copacii se răreau. Pădurea se sfârşea

acolo. Mai departe, se întindea un teren frământat, presărat cu pietre. Va trebui apoi să traversăm calea ferată, ceea ce era primejdios, şi să mergem de-a lungul unei coline. Şi vom fi în Maroc.

Dar satul acesta, cu luminile lui, mă reţinea. Miro-seam ceva neobişnuit.

Un câine începu să latre. Ne simţise.

Alţi câini îi răspunseră. Urlau cu toţii. Făceau un vacarm care urca până la cer, pierzându-se în înălţimi.

Câteva focuri străluceau încă printre gardurile de spini.

în spatele cactuşilor se ridica un cort cu marginile înălţate, pentru a lăsa aerul să treacă. Sub el, cinci forme erau lungite pe pământ, înfăşurate în cearşafuri, cinci cadavre întinse paralel.

Nu se vedea nimeni. Câinii scânceau. M-am aplecat către Fournier:

— Tifos…

îşi ţinea umărul lipit de al meu. Pata albăstruie pe care o forma obrazul său era întinsă în faţă. Privea, îndepărtând buruienile cu mâinile. Câinii îşi reluară vacarmul.

— Să ne grăbim.

Odată ieşiţi din pădure, trebuia să ne abatem înspre calea ferată.

Am intrat sub lumina lunii. Umbrele se întinseră deasupra pietrelor, iar în spatele nostru lătrăturile continuară încă mult timp. Traversarea şinelor va fi, poate, delicată. Patrulele erau frecvente. Priveam în jur cu atenţie şi, de fiecare dată, când mă întorceam, Fournier se uita şi el, maşinal, în spate.

Departe, copacii, nemişcaţi sub această lumină moartă, erau asemenea unor enormi monoliţi, plantaţi în mijlocul întinderii de pământ. Domnea o pace adâncă, minerală, apăsătoare, ca aceea care se abate asupra popasurilor de noapte în deşert.

îmi căutam reperele, stâlpi de electricitate, care ar fi trebuit acum să se ivească deasupra colinelor. I-am descoperit în cele din urmă. Aveau o înfăţişare masivă, complicată, sălbatică, de animale preistorice.

Fournier mă urma şi nu-şi făcea griji despre primejdia prin care treceam. Dacă vameşii erau la pândă pe creastă, probabil ne vedeau, înaintând ca două furnici, şi se pregăteau să ne culeagă, în momentul în care vom trece peste calea ferată.

Aceasta apăru curând, în fundul unei tranşee.

încă un punct primejdios.

L-am sfătuit pe Fournier să ne despărţim şi să trecem rambleul în două puncte diferite, unul în urma celuilalt. Vom evita astfel, cu puţin noroc, să fim prinşi împreună şi, la nevoie, ne vom putea da ajutor.

Totul era nemişcat. Peste tot, aceleaşi câmpuri,

luminate de lună. Am ascultat. Nu se auzea nimic, în afara zgomotului surd şi vast al nopţii. Un cocoş, înşelat de lumină, începu să cânte în depărtare.

Am aruncat o privire înspre Fournier, care se îndepărta deja pe jumătate încovoiat şi am început, la rândul meu, să înaintez cu prudenţă.

Şinele străluceau dedesubtul nostru. M-am lăsat mai întâi să alunec, apoi am sărit. Am simţit imediat un fel de muşcătură în talpă. O durere arzătoare, care urca în lungul piciorului, ca şi cum un animal ar fi pătruns în carnea mea şi s-ar fi zbătut furios: căzusem pe un ciob de sticlă. Rămăsese înfipt în talpa espadrilei. M-am descălţat. Rana începea încet să sângereze. Am traversat şinele şchiopătând. Fournier mă aştepta de cealaltă parte a talazului, luminat şi vizibil. Ce noroc că tran-şeea nu era păzită!

L-am blestemat pe dobitocul care aruncase sticla pe fereastra trenului.

— Co-ai păţit?

— O tăietură...

— Gravă?

— Ai să vezi.

Nu aveam nici alcool, nici pansamente. Jivina muşca în continuare. M-am aşezat pe o piatră, iar Fournier îmi bandajă piciorul cu batista sa.

— Urât, murmură el.

— M-am hotărât să continui să merg cu piciorul gol. Răsăritul soarelui ne găsi la cinci sau şa^e kilometri de Oudja, pe câmpia jupuită, într-un calm suveran, sub

un cer întins, care începea să trosnească înainte de a lua foc.

A trebuit să mă aşez. Nu ştiu ce figură făceam, dar Fournier avea o faţă mototolită, acoperită de praf, buzele uscate. Ne era sete. Eram furios, bineînţeles. Mi-am privit rana pe care se formase un cheag ca o şopârlă.

— Asta o să te ţină aici, îmi spuse Fournier, ghemuit în faţa mea.

— Cum? Să mă reţină…

Eram nervos şi neliniştit în acelaşi timp.

— Există pericolul să se infecteze, spuse din nou.

— Nu mi-ar lipsi decât asta! Trebuie să mă întorc la Alger cât mai curând cu putinţă!

Mă privea cu atenţie şi calmul lui îmi călca pe nervi. Întrebă, înlocuind bandajul din jurul piciorului:

— E important ceea ce trebuie să faci la Alger?

— Da.

Soarele apăruse pe cer şi căldura deja începea să se facă simţită. Bâzâitul supărător al insectelor se auzea din nou şi nota lui continuă susţinea trilurile unor păsări invizibile, îmbătate de lumină…

Fournier se ridicase încet şi, stând în faţa mea cu picioarele îndepărtate, cu un aer îngrijorat, îmi spuse:

— Va dura cel puţin trei săptămâni.

Eram lungit pe spate, sprijinindu-mă în coate. Îl vedeam, de jos în sus, enorm, şi aveam poftă să-l înjur.

— Nu se poate l

— Linişteşte-te…

Părea să înţeleagă de unde venea nerăbdarea mea. Poate Fernandez îi vorbise prea mult despre mine, poate Fournier ghicea, într-adevăr, că eram grăbit să-i cer socoteală lui Almaro! Am tăcut cu încăpăţânare, refuzând să-mi dezvălui intenţiile. Şi această schimbare bruscă păru să-l surprindă şi să-l descumpănească pe Fournier.

VI

Rană infectată.

Mă va reţine mai multe săptămâni acasă la Atar.

Fournier mă părăsi chiar în seara sosirii noastre la Oudja şi luă trenul de Casablanca. Plecând, îmi strânse cu

putere mâna, până la durere, cu o forţă pe care nu o bănuiam în mâinile sale lungi, de intelectual. Îmi mulţumi pentru ajutor, cu sobrietatea sa obişnuită, şi părea într-adevăr emoţionat. I-am răspuns că, dacă nu mi s-ar fi întâmplat accidentul, totul s-ar fi petrecut mai bine şi că eram mulţumit că i-am putut fi de folos.

Toată noaptea am fost chinuit de febră, iar piciorul deveni enorm. Zile întregi am trăit într-o frică atroce: medicul care mă îngrijea se gândise la amputare.

Unchiul şi verii mei (atunci când nu erau pe drumuri, în expediţii) mă înconjurau cu toată grija şi, pentru a mă amuza, îmi povesteau aventurile lor de contrabandă. Mergeau la Melilla, la Tanger, la Oran, la Fez. Îmi vorbeau despre foametea ce bântuia în jurul Oranului şi de oamenii scheletici care căutau cu aviditate grăunţe de orz în bălegar. Povesteau, de asemenea, lucruri extraordinare despre agenţii germani sau englezi în kasabah-urile[2]) marocane sau la frontiera Rif-ului.

În ultimul timp, începusem să ascult emisiunile postului de radio Londra. Atar se temea însă de a fi surprins şi mă ameninţa că va muta aparatul de radio din camera în care eram imobilizat de piciorul meu bolnav.

Din pricina femeilor din vecini, nu puteam să ies în curtea răcoroasă şi umbroasă, plină de muşcate şi cerceluşi. Politeţea mă obliga să nu complic viaţa acestor oameni izolaţi, pe care-i auzeam, din când în când, strigând în întunecimea camerelor lor cu ferestre camuflate de tufe de trandafiri. Zărisem o tânără fată, în timp ce bătea un covor cu desene verzi şi castanii. Avea talia lui Monique, dar ochii pătrunzători şi tenebroşi, şi buzele pline, ce dădeau gurii ei un aspect voluptuos. O vor mărita cu vreun necunoscut, aşa cum cerea unul dintre acele „obiceiuri arhaice” despre care vorbise Fournier...

Îi scrisesem lui Fernandez. Îmi răspunse că ştia deja, dintr-o scrisoare a lui Fournier, primită din Casablanca,

---

2

despre rezultatele călătoriei noastre. Bineînţeles, îmi vorbea despre toate acestea într-un mod ocolit. Mă sfătuia să rămân la familia mea cât mai mult timp cu putinţă, deoarece „climatul Algerului nu mi-ar fi de niciun folos pentru boala mea”.

Am înţeles. Eram căutat. Almaro era stăruitor. „Boala mea”, scria Fernandez, în stilul lui de conspirator. O cunoşteam bine. Crescuse în mine, mă invadase şi proliferase, înăbuşind orice alt gând, ca un cancer al sufletului.

PARTEA A TREIA

I

O lună mai târziu, într-o noapte, am intrat în casa lui Idir.

Traversasem pe furiş oraşul ce începuse să adoarmă. Idir era singur.

Salutându-l, am remarcat că slăbise şi mai mult, că era şi mai uscat decât înainte. Când i-am atins mânile descărnate, le-am simţit umede şi fierbinţi.

După obiceiul său, era aşezat turceşte pe tejghea, aplecat asupra unor cupoane de stofă, galbene şi verzui. Citea, în momentul în care am intrat, o veche revistă egipteană.

Lampa cu petrol, aşezată pe o etajeră la înălţimea capului, dădea o lumină palidă. Cămăşile atârnate de-a lungul peretului aveau înfăţişarea bizară a unor personaje decapitate.

Idir mă rugă să închid uşa magazinului, pentru a nu fi deranjaţi.

Abia atunci i-am arătat cele o sută cincizeci de perechi de ciorapi pe care i le trimitea fratele lui, Atar. Le pipăi îndelung, surâzând. Acest surâs încreţea şi mai mult faţa sa ridată.

începu să tuşească. I-am spus:

— Nu stai bine cu sănătatea…

— Pieptul…

— Ai consultat un medic?

— Niciun medic nu se poate opune voinţei Domnului.

N-am mai insistat. Lampa făcea să scâr. Teieze uşor firele aurite şi paietele. Idir aranja ciorapii sub tejghea şi l-am rugat apoi să-mi păstreze raniţa. Îmi dădu cinci sute

de

îranci ca acont asupra comisionului ce-mi revenea, îmi puse întrebări despre fratele şi nepoţii săi şi, deoarece aflase de la Fernandez despre accidentul meu, voia să ştie amănunţit ce se întâmplase.

Era ora zece: Almaro nu va întârzia, desigur, să se culce ca un burghez onest.

Am observat atunci că unchiul meu mă privea cu insistenţă deosebită, stând în continuare aşezat pe tejghea. Turbanul verde, de pelerin la locurile sfinte, îi apăsa faţa îngustă şi arsă de soare. Ce vroia, oare, de la mine? Pentru a-l face să se hotărască, i-am spus:

— E târziu. Plec.

Idir tuşi, îşi drese glasul şi, fără a părăsi poza de vechi neguţător înstărit, care tronează în mijlocul mărfurilor sale, mă întrebă:

— S-a aflat în Maroc despre ultima ispravă a lui Almaro?

Deci asta era I

Am clipit din ochi, ca şi cum ar fi trebuit să suport timp îndelungat jetul brutal al unui far de automobil. Veştile se răspândesc repede la noi şi totuşi, atâta timp cât stătusem la Atar, nu auzisem nimic.

Aşteptam cu nerăbdare ca unchiul meu să vorbească. L-am zorit:

— Ce vrei să spui?

Fără a mă slăbi din priviri, faţa lui luă o expresie de ură, care îl făcea să pară frumos, în ciuda slăbiciunii sale, sau poate tocmai din cauza ei. O mască sumbră şi apoasă, cu ochii arzători ai unui hindus fanatic.

— Ah I Nu ştii… Mi-am ieşit din răbdări:

— De unde vrei să ştiu? Abia am sosit.

M-am apropiat şi mai mult de el, sprijinindu-mă de tejghea. Spuse, arătându-şi dinţii lungi şi albi:

— Trebuie să ştii. Acum cincisprezece zile, la Agha, în

momentul îmbarcării spre Franţa, patruzeci şi patru de lucrători arabi au refuzat să plece.

Un acces de tuse îl întrerupse. Tuşea, acoperindu-şi gura cu mâna. L-am strâns nerăbdător de braţ.

— ... au refuzat să plece. Atunci, Almaro i-a închis într-o celulă. O cameră strimtă, cu o singură deschidere. O lucarnă, astupată de o placă do fier, străpunsă de câteva qăuri de mărimea unei unghii... Au fost lăsaţi acolo. Patruzeci şi patru...

Tuşi din nou. Poato-i strânsesom braţul cu prea multă putere, fiindcă mă îndepărtă cu o mişcare a cotului.

— Şi apoi?

— Se asfixiau cu toţii, îngrămădiţi acolo şi nepu-tând să se aşeze. Au strigat ca nişte nebuni. N-a venit nimeni. Se asfixiau. S-au bătut, s-au sfâşiat pentru a putea respira şi a-şi lipi gura de găurile lucarnei sau de crăpăturile uşii. A doua zi...

Ochii săi negri mă fascinau. Vocea sa îmi pătrundea în urechi ca un lichid fierbinte. De la înălţimea tejghelei se aplecă înspre mine şi mă apucă de umăr. Degetele lui mă strângeau cu o putere uimitoare.

— ... Douăzeci şi cinci erau morţi. Cinci înnebuniseră. Ceilalţi... aproape toţi aveau ochii scoşi, smulşi, sau gura sfâşiată, faţa brăzdată de unghii. L-am văzut pe unul dintre supravieţuitori. Mi-a povestit cum a trecut acea noapte.. Mi-a...

— Da. De-ajuns. Îşi restrase mâna.

Liniştea fremăta odată cu noi. Flacăra lămpii începu să pâlpâie. Idir mă privea atent, cu ochii săi de lup, întinzând înspre mine faţa sa aprinsă şi brăzdată.

Moartea era tocmai această linişte şi această lumină derizorie ce făcea umbrele să mişte pe pereţi. Poate şi Idir se gândea la moartea care izolase vila de pe înălţimi şi începuse să o învelească în aceeaşi tăcere neagră I

în stradă, în spatele obloanelor, se auziră nişte paşi. Nişte paşi coborând treptele. O voce spunea în arabă:

— ... nu aveai decât să joci celălalt pion, şacal bătrân,

şi ai fi…

— Ni s-au pus întrebări, bineînţeles.

Idir se îndreptă, tuşi din nou într-un acces violent, ce dădu obrajilor lui o culoare. Cenuşie.

— Nu, e acasă la el.

Am surâs amar, ştiindu-l pe Almaro liber, în ciuda crimei sale, iar Idir, după ce îşi şterse buzele cu batista, mă privi cu un zâmbet uimitor de crud, cu dinţii strălucind.

I-am spus, ca şi când ar fi fost un lucru evident:

— Bineînţeles…

Idir clătină uşor din cap. Respira zgomotos. Vorbi din nou, de data aceasta cu o convingere senină, care mă surprinse:

— Dumnezeu îl va pedepsi. M-am gândit: „E prea simplu”. L-am părăsit în grabă.

Afară, cerul era înstelat, aurit ca un câmp de lămâi, primăvara, la Blida.

II

Telemly era pustiu. Un miros dulceag se revărsa peste zidurile grădinilor. Sus, în aer, între clădirile înalte de pe strada Mulhouse, se încrucişau zgomotele aparatelor de radio. Nemişcat, pe trotuar, vedeam sub frunziş faţada albastră a vilei. O singură cameră era luminată: la parter, în stânga, dând înspre alee, prin-tr-o uşă cu geam. Din cauza căldurii, fără îndoială, uşa fusese lăsată deschisă, iar perdeaua, uşoară, cădea în falduri lungi şi drepte, strălucind de lumină.

Trebuia să uit cele ce-mi spusese Idir. Să uit tot ceea ce m-ar putea tulbura, mi-ar putea răpi calmul de care aveam, acum, atâta nevoie. În câteva clipe, voi distruge pacea acestei nopţi. Împuşcăturile mele vor smulge pe locatarii acestor etaje frumos luminate din blânda şi

iluzoria lor siguranţă…

Poarta nu era zăvorită. Să am grijă să nu scârţâie balamalele.

M-am srtecurat de cealaltă parte. Copacii foşneau în jurul meu. Am înaintat pe gazon, pentru a evita scrâşnitul pietrişului. Nu părăseam fereastra din priviri. Silueta unui palmier îşi balansa evantaiul. Mi-am încărcat revolverul. Almaro era în această cameră. Dacă nu era singur… Aveam şase gloanţe în încărcător, înaintam, cu precauţie, la adăpostul tufelor. Am ajuns în apropierea uşii. Lumina îmi atinse faţa, apoi trupul… Trei paşi de făcut. Mi-am lipit de perete. Cineva era în camera aceasta. Almaro. Am auzit o tuse scurtă. Tot sângele îmi năvăli în inimă. Ora mea sunase. Nicio altă noapte în viaţa mea nu va fi asemenea celei de acum.

Am îndepărtat cu furie perdeaua, ca şi cum a. Fi smuls-o, şi m-am aruncat, gâfâind, în plină lumină. Stupoarea mă ţintui de zid, ca o lovitură de baionetă. Solia lui Almaro, singură, ţeapănă, mă privea cu un aer de nebună, cu gura deschisă, gata să strige, cu mâinile crispate, ridicate în dreptul obrajilor. Poate strigase şi nu auzisem nimic? Maxilarul şi umerii îi tremurau. Era hidoasă, cu ochii imenşi, şi spaima ce i se citea pe figură.

— M-am simţit, deodată, slab şi descurajat. Am spus totuşi, fără a ridica vocea, cu o oarecare brutalitate:

— Nu strigaţi 1

Şi apoi, pe un ton mai scăzut:

— Aşezaţi-vă!

Păru să se destindă puţin.

îşi încrucişa mâinile, ca şi cum i-ar fi fost frig. Îmi ţineam mâinile în buzunare, cu dreapta închisă pe revolver. Să rămân lucid. Important era să rămân lucid. Cu toată repeziciunea, întrebările mi se adunau în minte. Unde era Almaro? Va veni? Se culcase? Cum să scap de această femeie? Să o împiedic să-mi facă rău. Făceam un efort teribil pentru a nu ceda exaltării ce începea să mă cuprindă…

Am ascultat. Liniște. Liniștea uşoară, fremătătoare a grădinii în lumina lunii, în spatele meu, dincolo de perdea. Liniștea casei, surdă, compactă. În cameră, lumina cobora dintr-o mică lustră cu patru becuri.

Totul îmi părea neobişnuit. Am privit înspre femeie. Stătea, în continuare, în picioare. Am repetat cu duritate:

— Aşezaţi-vă!

Se supuse. Nu voiam s-o văd în picioare. Acum îşi pierdu expresia înspăimântată. Era foarte palidă şi părea să sufere mult. Intrând, o surprinsesem scriind. Lăsase tocul din mână, iar acesta se rostogolise pe scrisoare. Mă uitam la petele de pe hârtie. Vedeam toate detaliile acestei camere, tablourile înfăţişând munţi şi bărci cu pânze, fotografia unei tinere fete ce-i semăna doamnei Almaro. Fu cât pe ce s-o întreb:

— Dumneavoastră sânteţi?

Mă dureau stomacul şi tâmplele. Am întrebat:

— Unde e?

Nu răspunse. Poate nu mă auzise. Nu puteam vorbi mai tare.. Şi dacă el era acolo? Dacă ştia că sânt aici? Aveam siguranţa amară că totul se sfârşise. M-am simţit slăbit. O slăbiciune de om înfometat, cu aceeaşi durere în creier, acelaşi gol sub frunte.

— Unde e?

Mă privi din nou cu ochi de om nebun. Stătea jos, cu bustul foarte ţeapăn, cu gâtul chircit, cu braţele încrucişate, ca şi cum i-ar fi fost frică să nu fie sugrumată.

în sfârşit, răspunse:

— E la Cherchell...

— Sânteţi singură?

Aprobă cu o mişcare a capului. Eram neîncrezător. Dar am făcut câţiva paşi până la uşa care dădea înspre culoar, pentru a asculta. Tălpile îmi erau de plumb. Mi se păru, traversând camera, că sfâşiam lumina, ca şi cum aş

fi trecut prin nişte pânze de păianjen. De cealaltă parte era linişte.

îmi veni ideea să urc la primul etaj. Să revăd biroul şi lampa verde.

Se auzi sirena unui vapor, departe, într-un alt univers, şi am simţit o dorinţă bruscă de a pleca, de a coborî către apa întunecată a portului.

M-am întors în apropierea uşii.

Femeia nu se mişcase.

— Când trebuie să se întoarcă?

îşi împreună cu oboseală mâinile deasupra mesei şi îmi răspunse, plecându-şi capul:

— Mâine... Am repetat:

— Mâine?

Dădu din cap şi-mi aruncă o privire înspăimântată. Ochii îi străluceau de lacrimi. Şi coborau în lungul obrajilor, în dâre vizibile. M-am uitat la scrisoare. O lacrimă, ce căzuse pe ea, lăsase o pată în formă de stea. S-o omor pe această femeie. S-o sugrum. Să aştept apoi întoarcerea lui Almaro. S-o sugrum, aşa

cum făcuse Fournier cu ofiţerul neamţ. Ea mă privea fix şi am avut impresia că îmi citea gândurile pe figură. Am dat la o parte toate aceste absurdităţi. Eram, sigur, dealtfel, că nu mă voi putea apropia de ea, că nu o voi putea strangula. Nu voi putea niciodată.

— La ce oră trebuie să se întoarcă?

Va refuza, oare, să-mi răspundă? O priveam cu o furie reţinută.

— Pe la unsprezece.

Mi-am spus încă o dată că totul se sfârşise.

Se liniştea. Părea mai puţin agitată, stătea uşor aplecată în faţă, moale şi obosită.

Mi-am amintit de vizita pe care mi-o făcuse: Eşti un orgolios, dragul meu. Îşi scosese batista nu ştiu de unde şi-şi tampona pleoapele, îşi ştergea nasul. Undeva, în casă, se auzi sunetul unui ceas. (Să aştept până mâine? Cel mai greu este să aştepţi, spusese Fournier). Ultima

bătaie a ceasului căzu cu gravitate în tăcerea din cameră. Va trebui să aştept douăsprezece ore.

M-am simţit descumpănit, ca un om care a ratat o încercare de sinucidere. Am spus cu ciudă:

— Dumneavoastră l-aţi îndemnat pe Almaro să-mi "trimită poliţia?

Protestă, ducându-şi o mână la piept:

— Eu?

Faţa ei, umflată de plâns, îmbătrânise mult de la sosirea mea. (Fotografia de pe peretele din fund era, poate, a fiicei sale).

— Nu mă luaţi drept tâmpit. După vizita pe care mi-aţi făcut-o, l-aţi sfătuit pe soţul dumneavoastră să mă aresteze! Ştiaţi că sânt hotărât să-1... să-l fac să plătească totul.

Vorbisem cu vehemenţă.

îşi plecă fruntea. Eram triumfător.

— Asta e, nu-i aşa?

Mă privi din nou, cu ochii din fotografie.

— Venisem să te sfătuiesc să pleci! Ştiam că vrea să te aresteze.

— Cum? Ce vreţi să spuneţi?

Era uimitor faptul că dorise să mă scoată din ghearele soţului ei. Ea, care părea să-l admire atât de mult!

Care-l credea, poate, infailibil I Mi-am amintit, totuşi, prima mea întâlnire cu ea, după ce Almaro mă azvâr-lise pe scări.

— Era furios că nu te-a nimerit cu o zi înainte. Era hotărât să te trimită într-un lagăr.

— Nu mi-aţi spus asta.

— Te-am făcut să înţelegi.

După o scurtă tăcere, adăugă, parcă scuzându-se:

— La urma urmei, e soţul meu.

— Da şi atunci?

— M-am gândit că-i mai bine să pleci. Când am aflat că

părăseşti Algerul…

— De unde aţi aflat?

— De la gazda ta.

— V-aţi întors acolo?

— Da.

Am privit-o cu mirare. De ce ţinea să mă facă scăpat de ura lui Almaro? Din cauza amintirii mamei mele? Aş fi vrut să-i pun această întrebare, dar ea urmă, încurajată de tăcerea mea:

— Am aflat astfel că ai plecat, că ai renunţat…

— Să mă răzbun?

— Da.

— Şi acum ce credeţi?

Am aruncat aceste cuvinte pe un ton de ironie zdrobitoare. Mă privi cu umilinţă. Ochii îi erau roşii şi se umflaseră. Mă gândeam că această femeie îl iubea pe Almaro, că se temea pentru el, şi că, dacă l-aş omorî pe soţul ei, aş face-o să sufere, deşi încercase să mă salveze. Am întrebat-o:

— Ţineţi la el?

— Fireşte, spuse eu cu uimire.

— Chiar şi după cei douăzeci şi cinci de asfixiaţi de la Agha?

Se înroşi, însufleţindu-se deodată:

— Nu e din cauza lui! Nu trebuie să te gândeşti la asta.

— Cum, adică, nu e din cauza lui? Sânteţi sigură? Cine a ordonat să fie arestaţi muncitorii care refuzau să plece?

— Da, dar…

— Ce mai aveţi de spus?

A început să plângă încet. Mă enerva. Spuse cu o voce alterată:

— Nu ordonase să fie închişi în celula aceea, voia să fie grupaţi într-un doc. Oamenii lui au găsit docul închis… Nu e din cauza lui. Îţi jur. Pentru asta ai venit? Pentru asta?

Mă privea cu un fel de desperare în ochii scăldaţi în lacrimi. Am răspuns obosit:

— Pentru asta şi pentru altele… Părea că înnebuneşte:

— Nu încerci să-l omori pe soţul meu pentru povestea cu afişele, nu-i aşa? Asta aparţine trecutului I Poate fi omorât un om pentru aşa ceva?

— Destul I

De data aceasta strigasem. Volubilitatea ei mă exaspera. Tăcu, stupefiată si puţin înfricoşată.

Aş fi avut atâtea argumente să-i opun. Dar la ce bun? Ce importanţă aveau cuvintele? Ar avea, oare, acelaşi înţeles pentru ea ca şi pentru mine? Trebuia să plec. Am privit afară. Grădina, sub lumina lunii, părea acoperită de zăpadă. Departe, dintr-un aparat de radio, se auzea o muzică de circ, ce-şi bătea parcă joc de eşecul meu.

— Te asigur că n-are nicio vină în nenorocirea aceasta teribilă…

Acei nefericiţi au fost închişi…

Din nou? Nu tace odată? I-am spus sec:

— De ajuns, vă cred…

Mă gândeam că ar fi bine să încep s-o liniştesc pe această femeie, s-o fac să creadă că renunţasem la planurile mele.

— Ce-ai de gând să faci? întrebă ea chiar în acel moment, cu acelaşi ton umil şi rugător.

— Să plec I Am auzit destul…

Mă credea, oare? I-am observat faţa îngrijorată, ochii zbârciţi de femeie bătrână, privirea lor hăituită. Am adăugat:

— Aţi fi fost mult mai liniştită dacă m-ar fi arestat. Regretaţi că m-aţi prevenit?

Făcu „nu” din cap şi-şi tampona obrajii cu mişcări obosite.

— Dacă nu-l omori tu, spuse ea, o va face altul… Are atâţia duşmani…

Vom vedea…

Mi-am muşcat îndată buzele.

Cred, însă, că nu mă auzise. Mă pregăteam să ies.

Fotografia tinerei fete îmi surâdea. Acum o recunoşteam! Era ea, la optsprezece sau douăzeci de ani. Drăguţă. Am privit-o din nou pe doamna Almaro, cu un dispreţ istovit. Părea să facă un efort pentru a vorbi, în sfârşit, murmură:

— Nu vrei... bani., de drum?

M-am oprit cu mâna agăţată de perdea. Eram tot atât de uimit, ca şi când mi-ar fi propus să-i ucid soţul. N-am ştiut ce să-i răspund. I-am întors brusc spatele şi am dispărut printre tufişuri.

Ajuns în dreptul porţii grădinii, am căutat, pe stâlpul din dreapta, urma glontelui tras de Almaro. În Cele din urmă, am găsit o zgârietură proaspătă şi fă-râmicioasă. Glontele fusese tras la înălţimea pieptului. Fusesem inspirat să mă arunc la pământ. Secunde în şir am mângâiat, visător, această rană a pietrei...

III

O jumătate de oră mai tirziu, sunam la Monique. Deschise uşa, scoase un strigăt de bucurie şi mi se aruncă în braţe, spunând:

— Când ai sosit? Am minţit:

— De câteva ore.

în timp ce priveam camera cu o tristeţe amară, patul desfăcut, lampa albă, Monique îmi punea întrebări, voia să afle de ce nu-i scrisesem, de ce nu trecusem să o văd înaintea plecării, ce făcusem, locurile pe unde călătorisem în Kabylia.

Mă uimea. Nu o văzusem niciodată atât de însufleţită, atât de volubilă. Am strâns-o din nou la piept, mângâindu-i părul cu o plăcere pe care aş fi vrut să o prelungesc cât mai mult.

îmi spuse, deodată:

— Am să-ţi pregătesc baia.

— Repede.

Am rămas singur lângă lampă. Aveam o senzaţie de

siguranţă şi de fericire calmă. Doamna Almaro nu continuase, probabil, să ude batistele. Mi-o imaginam lipită de telefon, chemând poliţia. M-am aşezat pe pat şi am început să mă dezbrac. Va trebui, a doua zi, să mă aşez în drumul maşinii înainte de ora douăsprezece. Destul de departe de vila care va fi, desigur, supravegheată. (*Sub lampă, o carte galbenă. Dintre file ieşea colţul unei scrisori...*) Să ţâşnesc. Maşina îşi va încetini mersul. Şase gloanţe. (*O scrisoare de la Crucea Roşie? Apa cădea cu zgomot în cadă. O scrisoare de la Crucea Roşie. La naiba...*) Mi-am oprit respiraţia, aruncând o privire înspre Monique. Stătea cu spatele la mine. Am deschis cartea: o scrisoare de la Andre. *Îmi închipuiam I (Andre şi mai cum? Rameiin. Nu, Hamelin... Să nu las să se vadă nimic. Se auzea în continuare zgomotul apei.)*. La ieşirea din viraj, voi începe să trag. *(„Draga mea, scrisoarea ta m-a făcut fericit...*"). Mi-am îndepărtat mâna... Iată: Scrisoarea ta m-a făcut fericit... (*Ar ii trebuit să mă antrenez la tir*.). Un ticălos. Şi ea spunea: „îti jur că nu e din cauza lui..." Avusesem un coleg de şcoală care se numea Hamelin. Hamelin al meu era acum învăţător. Într-un sat mic din Ka-bylia. Avea copii... (*Şi revolverele se pot înţepeni... Când maşina va ieşi din viraj, va trebui să trag, chiar dacă-mi va trece pestre trup...*).

— E gata, strigă Monique....

...m-a făcut fericit I

M-am ridicat în picioarele goale şi am trecut prin faţa ei, fără a o privi. Nu voiam să mă mai gândesc la nimic. Cu adevărat, la nimic. M-am dezbrăcat fără vlagă de ultimele haine şi am intrat în apă. Monique îmi vorbea prin uşa deschisă:

— Chiar în seara plecării tale, doi bărbaţi au venit la restaurant şi m-au întrebat dacă ştiam unde poţi fi qăsit...

Vocea ei era clară, liniştită. Nu m-ar fi făcut să bănuiesc

nimic, niciodată.

— Am preferat să nu le spun că ai plecat în călătorie, îi cunoşteai?

— N-are importanţă.

Tăcu. Deschideam şi închideam mâna sub apă.

Glontele lui Almaro m-ar fi putut atinge în mijlocul pieptului... Mă voi arunca înaintea maşinii şi voi trage, chiar dacă ar putea să mă strivească.

O auzeam pe Monique mergând încoace şi încolo prin cameră, târându-şi papucii. Fredona…

Poliţiştii erau, desigur, preveniţi deja de doamna Almaro. Vor merge la Flavia. Poate vor veni şi aici. Sânt mereu bine informaţi aceşti nemernici I Vor afla că Monique este amanta mea. „*Scrisoarea ta m-a făcut fericit*”. Era amanta mea şi, totuşi, exista şi Andre. De ce nu? Doamna Almaro îşi iubea soţul, în ciuda

celor douăzeci şi cinci de asfixiaţi de la Agha. Faţa ei, umflată de plâns: e soţul meu. Dacă i-aş pune lui Monique scrisoarea sub nas? Ce mi-ar răspunde?

N-am făcut, însă, niciun efort pentru a încerca să ghicesc ceea ce-mi va răspunde. Şi eram sigur că nu-mi va pune nicio întrebare. La ce bun să stric această noapte? Nu era cea din urmă noapte a noastră? Mâine, după prânz, voi fi un om hăituit. Şi acest „mâine” se deschidea pentru. Mine ca o mare necunoscută. Mai târziu, îmi voi aminti de această noapte, de această cameră, de vocea lui Monique. De trupul ei. Ca şi celălalt, acolo, în Germania, care se qândea, probabil în întuneric, la ea şi se întindea, gemând, pe burtă…

Monique era în pat, aşteptându-mă. Era goală sub cearşaful pe care şi-l trăsese până deasupra sinilor. Un umăr îi era prins în lumina limpede a lămpii… Să uit totul. Să nu mă gândesc la nimic…

Niciodată, cred, nu am făcut dragoste ca în noaptea aceea şi niciodată Monique n-a fost cu mine atât de tandră şi înţelegătoare.

Către ora două dimineaţa, am auzit un zgomot de paşi

pe scări. Am întins mâna către haina pe care o aşezasem în apropierea patului, pe spătarul unui scaun. Monigue era întinsă lângă mine. Mişcarea mea o intrigă:

— Ce cauţi?

— Taci.

Mă gândeam: „Să mă bat gol!”... Ascultam. Respiraţia lui Monique mă împiedica să urmăresc zgomotul paşilor. Se auziră în dreptul uşii şi se pierdură apoi la etajele de deasupra.

Murmură, ca pentru a mă linişti:

— Sânt vecinii de la etajul cinci 1

Am mai aşteptat câtva timp, înainte de a lăsa revolverul din mână. Neliniştea mă făcuse să văd roşu înaintea ochilor. Apoi o făptură fără contur, cu pielea catifelată, se lipi de mine, respirând uşor şi afundân-duse, puţin câte puţin, în somn. Am rămas treaz, cu ochii larg deschişi în întuneric. În câteva ore se va face ziuă. Va fi duminică. O duminică altfel decât celelalte. În câteva ore, maşina lui Almaro va ieşi din Cherchell, pe drumul care înconjoară drumul Chenoua, şi se va năpusti spre Alger, şi ţeava revolverului meu... Mi se părea că nu pe Almaro îl voi ucide înainte de prânz, ci pe mine însumi. M-am simţit, în acel moment, cu dcsăvârşire singur, despărţit de lume, ca un om care s-a retras undeva pentru a-şi trage un glonte în tâmplă.

Am coborât încet din pat şi m-am oprit în faţa ferestrei, Am îndepărtat storurile. Se pregătea o furtună. Am privit Algerul, cu casele sale întunecate. Strada se deschidea sub mine ca o tranşee. Pustie, tristă, sub lumina unui lampadar solitar. Dincolo de acoperişuri se întindea golful, rotund şi verde, cu bara albă a digului, ca o spadă pe un platou. Pe cerul palid, munţii ameninţători ai norilor se frământau.

în acest moment, Monique veni lângă mine. Se înfăşurase într-un cearşaf, pe care îl susţinea cu mâinile

strânse la piept. Avea un umăr gol.

— Ce-i cu tine? mă întrebă.

— Nimic.

— Nu ţi-e somn?

— Nu.

Prezenţa ei mă tulbura.

— Are să plouă. O furtună de vară. O să fie plăcut după-amiază.

Vorbea încet, ca şi cum s-ar fi temut să nu trezească pe cineva din somn.

— I-am răspuns:

— Dormi. Vom vedea mai târziu…

A plecat, iar eu am rămas în continuare lângă fereastră, privind înspre oraş. Un vânt uşor sufla dinspre apus, făcând să urce alţi nori ce se învălmăşeau, ca limbile de foc ale unui incendiu gigantic.

— Şi dacă doamna Almaro anunţase poliţia? Ce făcuse după plecarea mea? Dacă voi fi prins înainte? Ar fi fost mai bine să-mi petrec noaptea la Sauriat. În felul acesta, n-aş fi ştiut niciodată că Monigue îi scrisese lui Andre…

Dâre de fum se ridicau din port, ureând înspre noi. M-am aplecat cu nesaţ, asupra acestei privelişti, asupra aburilor ce se învolburau în noapte. Algerul dormea.

La câteva mii de kilometri, alţi oameni vegheau, atenţi să ucidă sau să nu fie ucişi… Mi se părea că le aud vaietele, ca şi cum ar fi ajuns la mine străbătind liniştea şi imensitatea întinderilor de stele, purtate de rostogolirea norilor de furtună.

Nu. Nu era decât neliniştea propriei mele vieţi, sângele zvâcnind în capul meu înfierbântat. Ce făcea Almaro la această oră? Trebuia să mi-l închipui dor-mitând? Sau, poate, tocmai în profunzimea acestui somn, un semn, un reflex al voinţei de a-l ucide care mă susţinea îl tulburase? Oare existau, într-adevăr, aceste mesaje prevestitoare despre care îmi vorbiseră câţiva prieteni cu luptaseră în ’40? (Să mi-l imaginez pe Almaro scăldat în sudori reci, întins pe pat, în întunecimea camerei sale din

Cherchell 1)

Cel mai cuminte era să mă culc. Mi se părea însă că niciodată, în tot restul vieţii mele, nu voi putea dormi l

Dimineaţa, soarele trimise în cameră rădăcini subţiri de lumină ce se strecurară prin deschizăturile storului şi mă scoaseră din somnul ce mă cuprinsese.

Monique se sculase deja. Pregătea micul dejun. Goală. În obscuritatea brăzdată de lumini, era o pată albă, prelungă, încununată de flacăra aurită a părului.

M-am întors deodată înspre masă, căutând cartea. Scrisoarea nu mai era acolo. Toată oboseala nopţii începu atunci să-mi strivească tâmplele.

Monique observă că nu mai dormeam. Alergă înspre mine, aruneându-mi-se în braţe. Mirosea a piele curată, a săpun. Îmi zâmbea şi priveam cu o plăcere nedefinită ochii ce i se zbăteau şi buzele pline. Cu jumătate de voce, îmi spunea cuvinte tandre pe care nu le ascultam. Am întrebat-o brusc:

— Ce oră poate fi? Mojicia mea păru să-i placă.

— Aproape şapte şi jumătate, răspunse veselă. Ai ceva de făcut în dimineaţa asta?

— Da.

— Ce păcat l…

Mă gândeam la scrisoarea lui Andre. Nu voiam, însă, să-i pun întrebări. Ar fi trebuit, pentru aceasta, să mă smulg din toropeala care-mi cuprinsese muşchii.

Oricum, monique nu ora, oare, pierdută pentru mine? (Aceleaşi gânduri, ale unui om care se sinucide. Şi el se apără, ca şi mine, înaintea orei pe care şi-a fixat-o prin această barieră de indiferenţă, prin aceşti „la ce bun”?, aşezaţi în jurul lui ca un stăvilar).

M-am ridicat.

Maşina va pleca din Cherchell la ora nouă. Îi vor trebui două ore pentru a străbate cei o sută de kilometri ce o despărţeau de Alger. Fără grabă, am intrat în baie să fac

un duş. A trebuit să dau la o parte, de la intrare, lenjeria intimă pusă la uscat. Îmi aminteam că, la începutul legăturii noastre, luasem la mine un chilot şi, tot timpul zilei, îmi făcuse plăcere să-l mângâi.

După ce mi-am terminat baia, m-am întors în cameră, unde Monigue, deja îmbrăcată, mă aştepta. Vru să mă sărute, dar am îndepărtat-o cu hotărâre, ceea ce o amuză. M-am gândit din nou la Andre şi îmi era teamă să nu cedez dorinţei de a-i pune întrebări. În timp ce beam, stând în picioare, o ceaşcă de cafea de proastă calitate, mă străduiam să-mi ascund sentimentele, să par calm, foarte calm, destins... îmi simţeam fericirea murind în mine. În joacă, încet, mi-am împreunat mâinile în jurul gâtului ei. Pielea era catifelată şi proaspătă. Nimic mai uşor decât să string. Simţeam carnea pulsând sub degetele mele. Monique se abandonă miânilor mele, închizând ochii. N-ar mai aparţine nimănui. Nici mie, nici lui Andre. Nimănui. O venă zvâcnea. Această faţă, cu trăsăturile alterate de plăcerea nopţii cu ploapele transparente, uşor încreţite, plecate ca asupra unei măşti mortuare, aş fi vrut să o distrug pentru totdeauna.

— Dragul meu, spuse ea cu duioşie.

Mi-am lăsat braţele să cadă. Îi purtam însă aceeaşi pică.

Monique mă bătu uşor peste obraz şi se ridică. Părea foarte veselă şi începu, fredonând, să strângă lucrurile de pe masă.

Capul îmi ardea.

Când reuşise Monique să ascundă scrisoarea? Şl cum de nu-l dispreţuia pe acest imbecil? Ce putea să însemne purtarea ei?

— Ai să treci pe la restaurant, la prânz? mă întrebă, îndepărtând obloanele.

Soarele năvăli în cameră, pe pat, spărgându-se de oglindă în mii de raze victorioase.

— N-am să pot.

Aveam o dorinţă nebună să fac încă o dată dragoste cu

Monigue, înainte de a pleca.

M-am ridicat şi am luat-o în braţe. Ochii ei cenuşii erau presăraţi de puncte cafenii, strânse în jurul pupilei. Mâinile mele căutau nasturii rochiei, între umerii ei. Râdea.

— Ai să te întorci deseară?

O ţineam lipită de mine şi-şi dădu capul înapoi, pentru a-mi căuta privirile. I-am răspuns:

— Bineînţeles.

Scoase un mic strigăt de triumf. Desfăcusem ultimul nasture şi am tras nerăbdător de rochie, pentru a-i descoperi pieptul şi a-i săruta sinii goi.

IV

Strada. Străzile Algerului, duminică dimineaţa, pustii, sinistre. Nu voiam să aştept acasă la Monique. Aceeaşi nelinişte începea să mă sufoce: doamna Almaro crezuse, oare, povestea plecării mele? Sau chemase de îndată poliţia? Aceeaşi spaimă de a fi prins „înainte” I Mai aveam două ore de pierdut. Mi-ar fi plăcut să hoinăresc prin oraş pentru a-mi destinde nervii, dar calmul bulevardelor mă tulbura. Rarii trecători pe care-i întâl-neam îmi păreau cu toţii suspecţi. Imposibil să rătăcesc în continuare în felul acesta. M-am hotărât să-l caut pe Sauriat. Simţeam, de altfel, nevoia să vorbesc cuiva. Nu lui Monique, totuşi. Indiferent cui. Dar nu ei. N-aş fi putut să mai rămân lânqă ea fără a-i mărturisi totul I Mama lui Sauriat mă întâmpină. Puţin uluită de a mă vedea sosind la această oră. M-am scuzat, invocându-i o informaţie urqentă pe care trebuia să o cer fiului ei. Mă rugă să aştept, introdueându-mă într-un mic salon de stil marocan. Pe o masă de cedru, încrustată cu sidef, era o miniatură de Nohamed Răcim. Mă simţeam uşurat, acum, ca şi cum

scăpasem de o ameninţare concretă. Un vechi orologiu se auzea bătând pe culoar. Îl vedeam din fotoliul în care mă aşezasem. Cu cadranul său de email şi cutia sa lungă putea foarte bine, în întuneric, să treacă drept o fantomă. Opt şi jumătate. Uimitor. Aş fi crezut că e mai mult. Într-o oră voi pleca. Foarte departe, răsunară nişte clopote. Bătrâna apăru din nou, rugându-mă să mai aştept, ca fiul ei să se îmbrace. Deasupra capului ei, orologiul într-adevăr părea să mă privească cu o ironie răuvoitoare. Începeam să mă enervez – semn rău. Rămas singur, am admirat miniatura, dar în spatele meu orologiul mă deranja în continuare. Am înţeles că pacea pe care o simţisem intrând în această cameră începea să se destrame puţin câte puţin. Aş fi făcut mai bine să aştept, sub copacii de lingă Fort-l'Empereur. Aş fi vrut să plec I

Dar Sauriat intra deja, cu mâna întinsă.

— Ce surpriză plăcută I

— Vă deranjez? Deloc. Îmi face plăcere.

Zece minute, cel puţin se vor scurge cu asemenea banalităţi. Sauriat era îmbrăcat într-un halat albastru închis, presărat cu pete roşii de mărimea unei lentile.

— Am aflat că aţi fost plecat în călătorie.

— De la cine?

— De la domnişoara Monigue.

Ca de obicei, priveliştea obrajului său răvăşit provoca în mine, în primele momente, o insuportabilă stânjeneală. I-am spus:

— An sosit aseară. Ara aflat foarte repede de întâmplarearea de la Agha…

îşi încrucişa mâinile. Eram atent la cele mai neînsemnate reacţii ale sale. Prin deschizătura halatuui îi vedeam pieptul alb. Arsurile se opreau în dreptul gâtu-lui.

— Ne e teamă, unchiului meu şi mie, ca una dintre rudele noastre să nu fie printre victime. Trebuia să se îmbarce în ziua aceea! Cine ar putea să mă informeze, după părerea dumneavoastră?

Mă credea, oare? Ochii săi groaznici erau nemişcaţi în

fundul găurilor ce-i adăposteau. Mi-am întors privirile. (*Orologiul, pe culoar, ca un cap de mort – şlefuit şi lucios – aşezat deasupra unui trup lung şi negru. Almaro se pregătea de plecare în camera sa de hotel. Încă o jumătate da oră şi se va sui în maşină*).

— Aţi mâncat, domnule Lakhdar?

Am tresărit:

— Da, fireşte I

— Adevărat?

Ochii lui păreau, mai mult decât oricând, nişte animale ce mă pândeau din fundul vizuinii.

— Am lista cu numele, domnule Lakhdar. Am să o caut. Veţi lua, totuşi, o cafea?

Am făcut un gest nehotărât.

Sauriat ieşi.

Se întoarse curând.

— Această listă este, în realitate, o copie a raportului medicului legist. Mi-e prieten. Aparţine unei mişcări de rezistenţă care ţine la zi un dosar cuprin-zând acţiunile lui Almaro. (*Dacă doamna Almaro anunţase poliţia, totul era pierdut. Iar eu riscam să iiu prins într-o capcană!*). E o tragedie înspăimântătoare.... (*Dar doamna Almaro avusese aerul că mă crede*). Aceşti nenorociţi au avut o agonie atroce. (*Nu i se citea nimic pe figură, bineînţeles. Dar tonul vocii reilecta tristeţe... Almaro îşi lua micul dejun, admirând marea. Chercheli era un loc frumos. Fusesem o dată sau de două ori să mă plimb, împreună cu Monique, în părţile acelea, cu autocarul. Monique purta o rochie albastră...*).

Sauriat se aşezate pe braţul unui fotoliu şi reflecta. Papucul din piciorul drept îi atârna. Raportul era copiat pe foiţă galbenă.

— Vaporul Sidi-Aissa îmbarca muncitorii recrutaţi de Almaro pentru Marsilia. O mie două sute de nenorociţi de la ţară. Nu ştiu dacă a fost vreo acţiune a militanţilor

politici sau a agenţilor aliaţi. Emigranţii aşteptau în plin soare. Cu puţin înainte de sosire, o sută dintre ei au refuzat să plece i (*Almaro se urcase în maşină. Era aşezat pe bancheta din spate. Scuturat de viteza maşinii. Faţa sa, grosolană şi dispreţuitoare, încerc să mi-l închipui, cu ochii sticloşi, cu obrajii căzuţi şi verzui. Să mi-l închipui mort*). A fost chemat Almaro. A venit însoţit de gărzile mobile. I-a ameninţat

pe rebeli. Câţiva au fost impresionaţi de ameninţări şi s-au resemnat. Cei mai mulţi dintre ei nu şi-au schimbat însă hotărârea. Almaro le-a spus că semnaseră un contract. Era război. Nu era de glumit cu aceste lucruri. Anqajarea însemna o angajare în armată etc. Patruzeci şi patru dintre ei au refuzat până la sfârşit să plece.

Au fost închişi... (*Maşina lui Almaro ieşea din Cherchell pe şoseaua de pe coastă. Gonea înspre Tipasa şi Alger. Creştea, mică şi neagră, pe un fond scinteietor de soare, şi-i auzeam bizâitul continuu*). Au fost împinşi cu lovituri de ciomag, în subsolul unui cinematograf. (*Almaro se apropia cu fiecare învirtitură a roţilor. Ceea ce făcea ca inima să-mi bată era siguranţa că un nou Smail se va naşte peste două ore. Peste două ore nu voi mai fi acelaşi Smail. Şi acest „eu" nou venea cu toată repeziciunea în intimpinarea mea, pe şoseaua ce se întindea în largul ţărmului*). Camera avea doar cinci metri pe zece. Era sub nivelul străzii. (*împrejurimile vilei vor fi, poate, păzite. Pentru mai multă siguranţă, să ocolesc prin păduricea de pini de lingă Fort*).

Nu avea decât doi metri înălţime... Răsuflătoarea care se deschidea pe trotuar era astupată cu o placă metalică, străpunsă de câteva găuri. (Asta îmi spusese şi Idir)... Găuri cu diametrul de trei milimetri, puţine la număr, neputând să asigure o aerisire suficientă. (Maşina înainta pe şosea I Slâşia perdele de căldură I Zgomotul motorului izbea deja în urechile mele. Îmi era, poate, frică, de acest nou personaj ce avea să se nască după ce-l voi ucide pe Almaro). Seara, paznicii au plecat la cinema. Dar în pauză

oamenii au auzit strigăte ce urcau din pivniţă. Li s-a spus că era vorba de câţiva vagabonzi şi beţivi, prinşi pe chei şi închişi peste noapte. (Saurial avea aceeaşi mască îngrozitoare, fără expresie. Ascultam, insă, cu pasiune vocea sa răguşită, încărcată de suferinţe. Trebuia să ’ac eforturi pentru a-mi linişti puţin mintea surescitată. Fereastra era închisă. Aveam o greutate pe piept). La miezul nopţii, câţiva trecători

ascultau râzând strigătele prizonierilor. Aceştia chemau în zadar şi vedeau, prin găurile plăcii de fier, defilând aceste umbre indiferente. Odată cu paşii ultimului trecător, orice speranţă pentru ei se sfârşi. Nimeni, domnule Lakhdar, nu-şi închipuia că aceşti nenorociţi se luptau pentru a-şi putea lipi, câteva clipe, buzele de orificiile răsuflătorii sau de crăpăturile uşii. Pentru a putea, odată cu acest firicel de aer, să bea un strop de viaţă I (Din nou senzaţia de suiocare...). Pe la ora unu dimineaţa, totuşi, unul dintre paznici s-a dus să privească prin ferestruică. Tăcerea ce se lăsase dintr-o dată îl intriga. A văzut trupuri întinse, fâşii din haine, bălţi de sânge. Oamenii zăceau la pământ, cu feţele sfâşiate.

Alţii gâfâiau, doborâţi de-a lungul pereţilor. A alergat să-l anunţe pe Almaro, iar acesta i-a răspuns că nu avea decât să-i lase să crape... Da, a spus asta... (Soţul meu n-are nicio vină, spunea doamna Almaro I). În zori, femeie arabă, prevenită nu se ştie pe ce cale, că fiul ei era acolo, s-a aşzat în dreptul ferestruicii. Unul dintre prizonieri i-a spus: „Fiul tău e mort”. Femeia începu să urle, iar docherii care coborau înspre port au spart uşa cu târnacoapele... (Poate noul Smail se născuse deja? Poate după moartea lui Almaro nu va mai ii nimic în mine în alara acestei desperări de nu a îi mai mult decât un om). Primii martori care au coborât în pivniţă (Acelaşi glas ce-mi încorda nervii l) au văzut cadavrele goale. Purtau cu toţii urme de muşcături, zgârieturi adinei. Ciţiva fuseseră

călcaţi în picioare, aveau un ochi smuls sau părţile sexuale zdrobite I Lupta fusese atroce. Nemiloasă I (Aş ii vrut să strig: „De ajuns 1” Dar această voce nu s-ar putea opri niciodată. Această voce va vorbi mereu I Idir îmi descrisese deja toate acestea, dar vocea lui Idir şi vocea lui Sauriat se confundau acum cu mii şi milioane de voci, rămânându-mi în minte I) Li s-au făcut injecţii cu camfor, cu coramină, inhalaţii de carbogen... (Orologiul arăta ora nouă. Părea că-mi zâmbeşte, cu un deget în dreptul buzelor. Apoi bătaia lui, o muzică dulceagă,

veştejită...) Mi-aţi cerut lista victimelor, domnule Lalchdar...

— Da.

— Am luat foile pe care mile întindea Sauriat, evi-tând să-i întâlnesc privirile.

EXAMEN AL CADAVRELOR
EFECTUAT DE MEDICUL LEGIST J. SOUTIER

Primul cadavru: cadavrul lui Brahimi Aii Sliman, recunoscut de băştinaşii de faţă ca fiind originar din Tigzirt, e cel al unui bărbat măsurând un metru şaizeci şi nouă, având o constituţie normală, în vârstă de patruzeci de ani.

Faţa livid㠹 buzele vinete, pumnii închişi, braţele strânse, membrele inferioare în flexiune, prezintă o limbă îngroşată, proiectată între dinţii adânc imprimaţi pe feţele superioară şi inferioară ale acestui organ.

Concluzie: cadavrul recunoscut ca fiind al numitului Brahimi Aii Sliman, originar din Tigzirt, prezintă la examenul extern semnele morţii prin asfixiere...

Al doilea cadavru: cadavrul numitului Boualem Bouzrani este cel al unui adolescent de nouăsprece ani, măsurând un metru şaizeci şi cinci, de constituţie normală.

Faţa livită, buzele vinete, pumnii închişi, braţele strânse, membrele inferioare în flexiune etc...

Al treilea cadavru: cadavrul lui Delhoum Yarned ben Amar este cel al unui adolescent de douăzeci şi doi de

ani.

Faţa lividă, buzele vinete etc…

Al patrulea cadavru: cadavrul unui necunoscut, tip negroid, este cel al unui om măsurând un metru şaizeci şi opt, în vârstă de treizeci de ani etc…

Am parcurs toate aceste file.

Din când în când, maşini ce claxonau în stradă mă făceau să tresar. Important era să nu-mi trădez revolta. Ochii lui Saurias mă pândeau din găurile măştii de carton roşiatic.

— Nu cunoaşteţi pe niciunul dintre aceşti oameni, domnule Lakhdar?

(*Nu era o mască de carton. Era o mască de pământ ars, păstrând urma degetelor care o irământaseră. Şi m-am gândit vreodată, că Sauriat nu putea, probabil, să plângă…*).

Am spus pe tonul cel mai calm:

— Nu… Ce riscă, după părea dumneavoastră? Vreau să spun: Almaro.

— Nimic I

(*Fără îndoială, nu putea să plângă ca un om normat*).

— Ceea ce-l poate face să se teamă, domnule Lakhdar, este răzbunarea unei rude a vreuneia dintre victime…

Am replicat:

— Şi, bineînţeles, l-aţi dezaproba pe cel ce s-ar răzbuna astfel?

îmi părea deja rău că pusesem această întrebare. Sauriat mă privi îndelung. Îşi ţinea buzele întredeschise. Răspunse:

— Desigur I

Chiar în acel moment mama lui intră, adu-când două ceşti şi o cafetieră aburită, pe o tavă. I-am mulţumit.

Plecă, având un aer preocupat. (Asculta, probabil la uşă. Am bătut amândoi, cu înghiţituri mici…)… (îşi închipuia, oare, că aşteptam aici ora morţii lui Almaro, că

în acest moment strângeam în buzunar minerul revolverului care-l va ucide?)

Se lăsă o tăcere lungă. Ceasul arăta acum nouă şi un sfert. De data aceasta, acele sale aduceau cu surâsul răutăcios al unui cap de mort. Hotărât lucru, imaginaţia mea o lua razna. Era timpul să plec. Mai aveam, însă, o întrebare de pus.

— Domnule Sauriat, Almaro a asasinat mai multe persoane. Este o fiinţă abjectă, care dispreţuieşte oamenii şi viaţa lor. Datorită împrejurărilor, scapă justiţiei omeneşti, vreau să spun celei a tribunalelor noastre. Iar aceasta poate să dureze ani în şir, până la victoria

aliaţilor, dacă aliaţii vor ieşi învingători. Şi dacă nu va fi aşa?

Am lăsat să se scurgă câteva clipe.

— Şi fiincă Almaro poate să mai trăiască... să spunem douăzeci şi cinci de ani I

— Da.

— În acest timp va putea spori numărul crimelor sale I

Din nou tăcere. Sauriat mă privea cu o insistenţă stânjenitoare. Voiam, însă, să merg până la capăt:

— Domnule Sauriat, nu credeţi că ar fi drept ca Almaro să fie ucis atât pentru a-l pedepsi pentru crimele făcute, cât şi pentru a le preveni pe cele viitoare?

Vorbisem foarte repede. Mă lăsasem purtat de înflăcărarea mea, iar acum aşteptam un semn pe faţa sa moartă.

Sauriat îşi frecă încet mâinile înmănuşate. Stăteam ţeapăn pe fotoliu, cu pumnii înfundaţi în buzunare.

— Dacă, într-adevăr, vă gândiţi că îl puteţi... asasina pe Almaro după o asemenea logică, atunci sânteţi un om orgolios, domnule Lakhdar... Da, fiindcă asta înseamnă că doriţi, dumneavoastră singur, să înlocuiţi justiţia umană şi pe cea divină!

Ton afectuos, ironic sau sever? De unde să ştiu? Vocea rămăsese neutră, iar figura, ca întotdeauna, nu exprima nimic.

M-am ridicat grăbit, iar el se ridică de asemenea.

— Trebuie să plec…

— Da. Vreau să vă mai spun… domnule Lakhdar, e nevoie de multă umilinţă pentru a-l întâlni pe Dumnezeu…

Un gest de nerăbdare îmi scăpă, iar el păru să-l observe. Nu-mi plăceau aceste aere de predicator. Mi-am spus, deodată, că poate nu-l voi mai vedea. Ochii îi străluceau cu putere, sub pielea uscată. Aveau o strălucire ciudată. Gândindu-mă însă la maşina care se apropia de Alger, i-am susţinut cu uşurinţă privirile.

Fiindcă cele ce-mi spusese să par cât mai detaşat:

— Ce-aţi spune dacă aţi afla, în după-amiaza aceasta, că Almaro a fost ucis?

Greşisem spunându-i aceasta. Mă simţeam descumpănit în faţa acestui obraz atroce, învineţit de o emoţie profundă.

—-M-aş ruga, domnule Lakhadar, ca ucigaşul să nu fiţi dumneavoastră, îmi spuse pe un ton înţepător.

Această frază îmi redeşteptă mânia. Mi-am luat la revedere, păşind înspre uşă. Sauriat mă urmă, dar ajunsesem deja pe scară.

— Domnule Lakhadar 1 strigă el, aplecându-se peste balustradă. Domnule Lakhdar I

Am coborât în continuare, fără să răspund.

V

Lumina cădea în valuri alburii ce-mi înfundau gâtul şi-mi răneau ochii. Bulevardul era pustiu. Singura dugheană din preajmă – o băcănie – era închisă. Am găsit adăpost într-o grădină apropiată de vila lui Almaro. De teamă ca locurile să nu fie supravegheate, pătrunsesem acolo sărind un zid scund, ce dădea într-o străduţă. Un gard de trandafiri, ce se întindea de-a lungul grilajului, mă

ascundea destul de bine vederii trecătorilor. Voi trage asupra maşinii îndată ce se va opri la treizeci de metri depărtare. Voi fugi apoi pe acelaşi drum pe care venisem.

Stăteam ghemuit în umbra albastră şi zimţată a unui smochin enorm. Insectele bâzâiau sub frunziş. Trecuse de ora unsprezece. Poate Almaro plecase cu întârziere sau maşina rămăsese în pană. Aşteptarea aceasta îmi măcina nervii.

La cincizeci de metri în spatele meu, între copaci, se găsea casa căreia îi aparţinea grădina. Îi aruncam priviri dese. Părea nelocuită, dar nu puteam să mă încred în asta. S-ar fi putut ca obloanele să fie ţinute închise din cauza căldurii. Orice zgomot al vreunei maşini mă ţinea încordat, cu inima bătând. Avusesem timpul să învăţ să deosebesc de departe şuieratul troleibuzelor de zgomotul motoarelor.

Erau şi momente de linişte, care mi se păreau interminabile. Picioarele îmi înţepeniseră, iar buzele îmi erau uscate ca o sugativă.

închideam din când în când ochii, hotărându-mă să număr în minte, lăsând astfel timpul să treacă.

Când maşina va apărea, va trebui să fiu sigur de mine. Voi ochi, încercând să ţintesc cât mai bine.

… Căldură.

Furnicile îmi mişunau pe mină. Atingerea lor imi făcea silă.

încă o maşină. Nu era cea pe care o aşteptam.

O fată tânără păşea pe trotuar. Trecu la câţiva centimetri de mine, de cealaltă parte a grilajului şi a trandafirilor, fără a mă vedea. Frumoasă. Picioare lungi…

Era cel puţin unsprezece şi jumătate. Sudoarea mi se prelingea pe frunte.

Am auzit, deodată, paşi în spatele meu. M-am întors.

Un bărbat so îndrepta către mine. Poate proprietarul vilei. Nu mă văzuse încă, din pricina ramurilor joase ale smochinului. Mă va vedea însă… va crede că sânt vreun hot. Va începe să strige… Un bătrân cu barba căruntă.

Păşea încet. Mă va vedea!... Era nevoie de îndrăzneală. M-am îndreptat, mergând în lungul grilajului, pentru a-l aştepta la capătul aleii.

îl blestem pe acest imbecil. Ridică fruntea şi se opri brusc, descoperindu-mă la zece metri de el.

Dacă strigă...

Mă privea cu reavointă, cu un aer furios. Un cap respingător, cu buze mâncate şi ochi cenuşii-albaştri.

— Ce faci aici? Cum ai intrat?

Vocea lui ascuţită, furioasă, îmi călca pe nervi. I-am răspuns:

— Vreau să vă vând ulei.

— Cum? Ulei? Dar pe unde ai intrat?

Am simulat o vie surpriză, în timp ce el păstra aceeaşi expresie bănuitoare şi încruntată.

— Pe poartă, fireşte 1

Mă gândeam: „Dacă poarta era închisă, voi avea de alergat".

însă o poartă zăvorită în plină zi nu se meneşte prea des.

Bătrânul mormăi: __.

— E un sistem electric. Când cineva deschide poarta., se pune în funcţiune soneria....

Stătea nemişcat, cu călcâiele lipite şi o privire rea în ochi.

— Poate a fost, pur şi simplu, o pană. E cu neputinţă?

Mă chinuiam să zâmbesc. Dacă această întrevedere se va prelungi, maşina ar fi putut sosi şi aş fi dat greş încă o dată. Eram atent la toate zgomotele de motor. Dacă voi auzi maşina lui Almaro, îl voi lăsa pe bătrân şi mă voi năpusti înspre grilaj...

— Ce fel de ulei ai?

— Ulei din Kabylia. Bun I îl aduc de la Fort-National.

— Cât?

Cunoşteam preţul de pe piaţa neagră: două sute de

franci litrul. Voiam însă să provoc o târguială, altfel va trebui să plec şi să traversez bulevardul, ceea ce însemna nu numai neputinţa de a întâmpina maşina, ci şi riscul de a cădea în mâinile vreunui inspector. I-am spus:

— Două sute douăzeci şi cinci de franci litrul.

— Eşti nebun I Haide, poţi să pleci. Tâlharule 1 Inutil să mă enervez. La fel de calm, în aparenţă.

i-am replicat:

— E un ulei bun. Vă va părea rău. Nu e ca acea porcărie...

— Dar soţia mea a găsit, acum cincisprezece zile, cu o sută optzeci de franci...

Când vorbea, gura îi era, parcă, plină de păr. Am exclamat, simulând o indignare moderată:

— O sută optzeci! E prea puţin I

— Niciun franc mai mult. Tu îl cumperi doar cu douăzeci de franci în Kabylia. Ştiu asta.

Ah! Maimuţoiul 1 L-aş fi pălmuit.

— Dar eu am riscuri I Şi trebuie să fac drumul pe jos.

— Ei bine, atunci nu e nimic de făcut. Cară-te I

— Două sute zece franci, pentru dumneavoastră...

— Nu! Pleci odată?

îmi arăta poarta cu degetul, iar ochii săi furibunzi îi ieşeau din orbite, brăzdaţi de vinişoare roşii.

Eram obişnuit cu asemenea discuţii. Am răspuns fără a ridica vocea, străduindu-mă în continuare să zâmbesc:

— Două sute de franci. L-am plătit cu optzeci... Cum vreţi să...

Un troleibuz trecu şuierând. Bătrânul reflecta, trăgându-se de barbă. Gloabă I

— Cu o sută nouăzeci...

Am îndepărtat mâinile, în semn că mă predau şi că eram dezolat de acest sacrificiu.

— Unde este uleiul? mă întrebă cu neîncredere.

— Am să vi-l aduc deseară. E atât de strictă supravegherea la această oră! Nu fac decât să iau comenzile.

— Doi litri, atunci.

— Da. Cu o sută nouăzeci.

— Da.

Se auzi pocnetul unui motor. Mi-am vârât la iuţeală mâna în buzunar. Nu se mai auzea nimic. Va trebui să plec. Îl uram din toate puterile pe acest cretin bătrân, care mă privea neîncrezător, sugându-şi obrajii. Ce să fac? I-am spus cu aerul cel mai natural:

— Nu am în ce să-l aduc.

— Ce? Ce înseamnă asta?

— Daţi-mi sticle.

Din nou, expresia sa bănuitoare.

— Asta e, deci. Păstrezi sticlele şi nu le mai vede nimeni. Ştii cât costă acum o sticlă? Cincisprezece franci bucata I Cincisprezece!

Am protestat:

— Nu aveţi încredere în mine?

— Deloc, îmi spuse, aruneându-şi barba înainte, ca pentru a pune mai multă energie în răspuns.

— Ei bine, eu am încredere. Vă dau cincizeci de franci garanţie pentru două sticle.

Păru foarte surprins.

Strada era, în continuare, liniştită.

— Bine, spuse în sfârşit. Speranţa îmi revenea.

îşi ferea privirile de ale mele.

I-am întins hârtia, pe care o vârî de îndată în buzunar, ţuguindu-şi buzele, aşa cum făcea Flavia.

— Bine. Atunci mă duc să iau sticlele.

— Da.

— Dar rămâi aici. Nu intra mai departe.

— Vă aştept lângă gard.

Bunăvoinţa mea îi păru oarecum suspectă. Rămase pe loc, meditând şi scărpinându-şi nasul. Îl simţeam uluit. Sudoarea îmi curgea de-a lungul spinării.

Se hotărî.

— Mă întorc, mormăi el.

O luă înspre casă, cu umbra lipită de călcâie. M-am îndreptat în grabă spre gardul de trandafiri. Ascultam cu nelinişte... Cu desperare 1

Era cel puţin ora douăsprezece. Ratasem încă o dată. Până la urmă voi fi prins. Aplecându-mă, puteam zări aripa stângă a vilei lui Almaro şi un palmier lipit de cerul ca de var. Dacă va fi nevoie să traversez strada, va trebui să alerg pentru a ajunge la scările de pe strada Mulhouse. În cazul în care voi fi urmărit, voi trage asupra celui ce se va anrqpia prea mult.

Bătrânul se întorcea deja. Ţinea cele două sticle în mână. Sclipeau în soare, iar el părea să transporte două becuri enorme, aprinse. Am făcut câţiva pasi înspre el. Chiar în acest moment, am auzit zgomotul unui motor de maşină. De data asta era cea aşteptată. M-am năpustit înspre grilaj.

Bătrânul mă urmă, strigând:

— Ce faci? Ce faci?

Mi-am scos revolverul.

BĂCĂNIE

Literele explodau pe perete. Maşina apăru de după viraj. Ea era. Lungă. Neagră. Renault-ul lui Almaro. Se opri într-un scârţâit de frâne. Almaro. Nu era singur. Un individ alături de el.

— Ce este? urlă bătrânul, excitat, năvălind asupra mea.

Almaro deschidea portiera. Am strâns din dinţi până la a-mi sfărâma maxilarele. Să aştept să iasă.

Asupra acestei ţinte negre, distinctă pe fondul orbitor al zidului, am tras două gloanţe. Almaro se dădu înapoi cu un pas, trăgând aer în piept. Apoi se lăsă în genunchi. Am tras din nou. Lumina păru să se învol-bureze în jurul lui, asemenea unui nor de pene albe. Căzu, ca într-un ralenti de cinema. Bătrânul mă ţinea

strâns. Am fost cuprins de o furie frenetică. I-am dat o violentă lovitură de genunchi în pântece. Căzu pe spate, gemând. O clipă nesfârşită am mai rămas acolo, incapabil

să fug. Toate gândurile mi se coagulau în minte şi îmi plimbam privirile de la trupul lui Almaro, ghemuit într-un fel ciudat peste aripa maşinii, cu braţul stâng răsucit, aproape dislocat, cu faţa în pietriş, la trupul bătrânului care zăcea lângă mine, aproape la picioarele mele, cu mâinile pe pântece, cu un crac al pantalonului ridicat, lăsând să i se vadă pulpa slăbă-noagă. În maşină, însoţitorul lui Almaro rămase împietrit, cu privirea fixă şi gura deschisă. Iar maşina, enormă şi funebră, mergând cu mortul în continuare, scoţând un zgomot uşor. Toate acestea, absurde până la nebunie I Nu ştiu cum se rupse această toropeală care mă paraliza. Am aruncat revolverul şi am luat-o la fugă. Am auzit zgomotul unor obloane. M-am întors şi l-am văzut pe bătrân ridicându-se, sau încercând să se ridice.

Dintr-o singură mişcare, am sărit peste zid în strada pustie, alergând apoi printre grădini, înspre păduricea de pini de sub *Fort-l'Empereur*. N-am întâlnit pe nimeni.

VI

Loui9e fu cea care îmi deschise uşa. Gâfâiam pe palier după această cursă lungă, iar ochii îmi erau încă orbiţi.

— Intră, îmi spuse.

Nu distingeam niciun obiect din cameră. Eram a-proape orb. Am auzit vocea lui Fernandez:

— Tu eşti? Ce se întâmplă?

Mă sprijineam de perete. Nu reuşeam să articulez un singur cuvlnt. Am spus, în sfârşit:

— L-am ucis… pe Almaro.

Se aruncă brusc asupra mea, mă prinse de umeri, mă scutură:

— Ai făcut asta I Nu-ţi fie frică I Te vom camufla. Nu-ţi fie frică I

Nu-mi era frică. Îmi era, pur şi simplu, foarte sete.

Louise, la fel de agitată ca şi soţul ei, vru să-mi dea să mănânc. Am refuzat. Nu-mi era foame. Am cerut de băut şi să fiu lăsat să mă odihnesc.

— Aşa e 1 spuse Fernandez. Dormi zdravăn. Mă duc să-l caut pe Roger. Ne vom ocupa de tine.

Ştiam că nu mă va putea ţine mult timp la el, că voi fi căutat aici foarte curând. Am trecut în camera vecină. În leagăn dormea un copil. M-am întins pe pat şi în scurt timp m-am adâncit în somn, aşa cum un înecat coboară în fundul apei.

În momentul în care Fernandez şi Roger mă treziră din somn, era deja seară. În sufragerie, Louise dădea fetiţei să sugă. Îmi aruncă o privire stranie. Dorea, poate, să mă vadă plecat cât mai repede. O înţelegeam, din cauza copilului... Roger îmi strânse mâna şi-mi spuse şi el să nu-mi fie frică, că totul va merge bine. Jos îl aştepta o maşină.

L-am urmat, fără să mă întrebe unde ne-ar putea duce. Mă simţeam slăbit, cu muşchii moi şi nervii măcinaţi...

în timp ce parcurgeam străzile pustii ale acestei duminici, Fernandez îmi spuse că Almaro fusese transportat într-o clinică.

— L-ai aranjat bine, adăugă el. Două gloanţe în plămânul stâng. Se va curăţa în noaptea asta...

Zgomotul motorului îi acoperea vocea. Am rămas tăcut. Nu voiam să dezvălui nimănui din ceea ce mă frământa. M-am prefăcut înţepenit, ghemuindu-mă în colţul meu.

Vorbi din nou, cu o anumită căldură:

— Te vom face scăpat. Nu-ţi fie frică.

Nu-mi era frică. Curios. Roger crezuse şi el că simt nevoia să mi se spună ceva liniştitor.

Maşina gonea în continuare. Mi s-a părut că recunosc grilajul înalt al Grădinii Hamma şi, maşinal, m-am aplecat înainte.

Din nou vocea lui Fernandez:

— Mergem la Hussein-Dey. Nu poate fi vorba să ne îndepărtăm de Alger. Deja motocicliştii şi jandarmii

mişună peste tot. Dar nu-ţi face griji.

Nu-mi făceam. Îl ascultasem, mai degrabă cu curiozitate decât cu nelinişte. El era cel ce părea prea nervos. Se întorcea, deseori, pentru a verifica dacă nu eram urmăriţi. Mi se părea că toate acestea nu mă privea cu nimic. Mă simţeam indiferent faţă de noapte, faţă de patrulele de supraveghere şi de agitaţia prietenului meu.

Roger conducea repede. Îşi păstrase ţigara strânsă în colţul buzelor.

Maşina viră, mergând în lungul unei pieţe pline de tumult şi lumină. Am văzut câteva barăci de bâlci, împodobite cu ghirlande, cu becuri multicolore. O roata

mare se învârtea şi sirene sculptate în lemn, aşezate în jurul catargului din mijloc, priveau înspre mulţime, cu ochii lor orbi. O orgă arunca pe deasupra capetelor valsul Dunărea albastră. Oprire bruscă.

— Grăbeşte-te! imi spuse Fernandez.

Am coborât. O rulotă era aşezată lângă un perete. Roger mă prinse de braţ şi-mi şopti:

— Pe aici.,

M-am căţărat în urma lui. Căldură de cuptor. Gălăgia serbării ajungea până la noi puţin estompată. Fernandez îşi aprinse bricheta, câţiva gândaci se ascunseră pe sub banchete. Totul era vopsit într-o culoare cenuşie. Un perete subţire împărţea baraca în două cămăruţe, în cea de a doua, se găseau două paturi şi două taburete. Pe pereţi, erau lipite portrete ale unor actriţe americane.

Flacăra brichetei pâlpâia. Fernandez îmi spuse cu voce joasă:

— Rămâi aici. E un loc sigur. Vom reveni să te luăm îndată ce totul va fi gata…

Flacăra brichetei murea încetul cu încetul. Colora în galben faţa slabă a lui Fernandez care părea, astfel, atins de o boală mistuitoare.

îmi strânse mâna. Ar fi trebuit să-i mulţumesc pentru

ceea ce făcuse pentru mine, dar nu voiam să scot nicio vorbă. Roger, la rândul lui, veni să-şi ia la revedere, mai asiatic decât oricând, cu ochii săi piezişi, ce clipeau din cauza fumului de ţigară.

Am ascultat maşina plecând. Zgomotul motorului pătrunse prin valsul ce se auzea deasupra bâlciului, ca un bolovan ce străpunge o perdea de borangic. Dor-misem toată după-amiaza şi, totuşi, simţeam somnul apăsându-mi fruntea, întunecându-mi mintea.

Am privit afară, printre lamelele oblice ale obloanelor închise. Nu puteam vedea decât pe jumătate pe cei ce se hazardau în jurul rulotei.

Ascultam zgomotul serbării, dominată mai departe de valsul enervant. Monique mă aştepta la ora asta, întinsă pe pat, în lumina albă a lămpii. Am făcut bine că nu i-am spus nimic despre scrisoare. Mă aştepta. *Ai să te întorci deseară?* Vocea ei rugătoare I... Doamna Almaro plângea. Plângea cu siguranţă. *Dacă nu-l omori tu, o va iace altul.* Niciodată nu-şi va mai pune labele pe gâtul ei frumos, trandafiriu.

Oameni cărora nu le vedeam capetele treceau încoace şi încolo, pe sub obloanele mele. În această noapte, poliţiştii mă căutau pentru a-l răzbuna pe Almaro. Vor merge la Flavia. *Dar nu l-am mai văzut! Şi nici măcar nu mi-a plătit chiria.* Vor merge apoi la Idir, care deja aflase vestea I Idir ştia tot...

Valsul din Văduva veselă răsuna acum deasupra bâlciului, reluat înrt-un ritm lent, la orgă.

... Ord minunată

ce ne-mbată...

Oameni îmbrăcaţi în alb se străduiau să salveze această viaţă ce se scurgea prin cele două găuri făcute de mine, Smail, în pieptul puternicului Almaro 1 Bogat. Impunător. Arogant. El, care voia să domnească asupra imensului domeniu din Aflou! Sate întregi ar fi depins de el! Cum şi-ar mai fi exploatat ţăranii I Beduini pe jumătate sălbatici, nu-i aşa?

Poate Sauriat aflase şi el. Poate îmi pândea paşii pe scări. Am simţit o emoţie fugară, gândindu-mă la suferinţa lui, gândindu-mă la acel obraz mort şi la acei ochi ce nu puteau să plângă. Dar nici asta nu mai avea vreo importanţă acum. Valsul mi se învârtea în minte. Dintr-o dată, nu am simţit decât dispreţ pentru acest refugiu. De ce să nu încerc să ajung, fără zăbavă la locuinţa lui Atar din Oudja. Încă mai aveam bani. Nu mă temeam de nimeni şi de nimic. Odată cu dispariţia lui Almaro, îmi plătisem dinainte toate poliţelel în momentul în care va afla de atentat, Monique îşi va spune, poate, cu emoţie, că toată noaptea, în timp ce eram alături de ea, mă qândisem la omul pe

mare se învârtea şi sirene sculptate în lemn, aşezate în jurul catargului din mijloc, priveau înspre mulţime, cu ochii lor orbi. O orgă arunca pe deasupra capetelor valsul Dunărea albastră. Oprire bruscă.

— Grăbeşte-te! îmi spuse Fernandez.

Am coborât. O rulotă era aşezată lângă un perete. Roger mă prinse de braţ şi-mi şopti:

— Pe aici.,

M-am căţărat în urma lui. Căldură de cuptor. Gălăgia serbării ajungea până la noi puţin estompată. Fernandez îşi aprinse bricheta, câţiva gândaci se ascunseră pe sub banchete. Totul era vopsit într-o culoare cenuşie. Un perete subţire împărţea baraca în două cămăruţe, în cea de a doua, se găseau două paturi şi două taburete. Pe pereţi, erau lipite portrete ale unor actriţe americane.

Flacăra brichetei pâlpâia. Fernandez îmi spuse cu voce joasă:

— Rămâi aici. E un loc sigur. Vom reveni să te luăm îndată ce totul va fi gata…

Flacăra brichetei murea încetul cu încetul. Colora în galben faţa slabă a lui Fernandez care părea, astfel, atins de o boală mistuitoare.

îmi strânse mâna. Ar fi trebuit să-i mulţumesc pentru ceea ce făcuse pentru mine, dar nu voiam să scot nicio vorbă. Roger, la rândul lui, veni să-şi ia la revedere, mai asiatic decât oricând, cu ochii săi piezişi, ce clipeau din cauza fumului de ţigară.

Am ascultat maşina pleeând. Zgomotul motorului pătrunse prin valsul ce se auzea deasupra bâlciului, ca un bolovan ce străpunge o perdea de borangic. Dor-misem toată după-amiaza şi, totuşi, simţeam somnul apăsându-mi fruntea, întuneeându-mi mintea.

Am privit afară, printre lamelele oblice ale obloanelor închise. Nu puteam vedea decât pe jumătate pe cei ce se hazardau în jurul rulotei.

Ascultam zgomotul serbării, dominată mai departe de valsul enervant. Monique mă aştepta la ora asta, întinsă pe pat, în lumina albă a lămpii. Am făcut bine că nu i-am spus nimic despre scrisoare. Mă aştepta. Ai să te întorci deseară? Vocea ei rugătoare I... Doamna Almaro plângea. Plângea cu siguranţă. Dacd nu-l omori tu, o va /ace altul. Niciodată nu-şi va mai pune labele pe gâtul ei frumos, trandafiriu.

Oameni cărora nu le vedeam capetele treceau încoace şi încolo, pe sub obloanele mele. În această noapte, poliţiştii mă căutau pentru a-l răzbuna pe Almaro. Vor merge la Flavia. Dar nu l-am mai văzut! Şi nici măcar nu mi-a plătit chiria. Vor merge apoi la Idir, care deja aflase vestea! Idir ştia tot...

Valsul din Văduva veselă răsuna acum deasupra bâlciului, reluat înrt-un ritm lent, la orgă.

... Oră minunată ce ne-mbată...

Oameni îmbrăcaţi în alb se străduiau să salveze această viaţă ce se scurgea prin cele două găuri făcute de mine, Smail, în pieptul puternicului Almaro! Bogat. Impunător. Arogant. El, care voia să domnească asupra imensului domeniu din Aflou! Sate întregi ar fi depins de el I Cum şi-ar mai fi exploatat ţăranii I Beduini pe jumătate sălbatici, nu-i aşa?

Poate Sauriat aflase şi el. Poate îmi pândea paşii pe scări. Am simţit o emoţie fugară, gândindu-mă la suferinţa lui, gândindu-mă la acel obraz mort şi la acei ochi ce nu puteau să plângă. Dar nici asta nu mai avea vreo importanţă acum. Valsul mi se învârtea în minte. Dintr-o dată, nu am simţit decât dispreţ pentru acest refugiu. De ce să nu încerc să ajung, fără zăbavă la locuinţa lui Atar din Oudja. Încă mai aveam bani. Nu mă temeam de nimeni şi de nimic. Odată cu dispariţia lui Almaro, îmi plătisem dinainte toate poliţele!

în momentul în care va afla de atentat, Monique îşi va spune, poate, cu emoţie, că toată noaptea, în timp ce eram alături de ea, mă gândisem la omul pe

care voiam să-l ucid. Dar, oare, nu avusese şi ea în inimă imaginea altuia? „Scrisoarea ta m-a făcut fericit”. O simţeam pe Monique dispărându-mi din minte, aşa cum se stinqe o febră ce mi-a ars, timp îndelungat, sângele.

Căldura îmi usca gâtul. Epuizat, b-am aruncat pe pat. Din nou orga începu să cânte din Văduva veselă. Mi-am astupat urechile cu mâinile, ca să nu mai aud nimic şi, cu toate acestea, şuieratul unui tren trecând prin gara Hussein-Dey ajunse până la mine. Un sunet prelung, ca acela al unui animal înnebunit, care fuge şi urlă, în acelaşi timp. Mi-am amintit de convoiul lung, cu toate luminile aprinse în noapte, de călătoria mea alături de Fournier. Simţeam o poftă animalică să fug şi eu. Fernandez îmi promisese însă că nu va întârzia.

Dar, dacă voi fi capturat, nişte judecători respectabili mă vor condamna în mod solemn la moarte, iar aceasta mi se părea în zadar, deoarece, încă înainte de a-l omorî pe Almaro, eram condamnat. Mai devreme sau mai târziu... Şi fiindcă trebuia să mor, mă consolam spunându-mi că viaţa mea folosise la distrugerea unei fărâme din nedreptatea şi fericirea ce ne zdrobeau! Da, da... Sauriat I Ştiam ce mi-ar răspunde. Să uit I Simţeam,

în seara aceasta, în acest cufăr de lemn în care mă înăbuşeam, nevoia de a avea dreptate, de a mă pune de acord cu mine însumi. În unele momente, nu mă simţeam singur, ci sprijinit, exaltat. Tovarăşii mei vorbeau despre mine, mă aprobau, se jertfeau pentru a mă apăra. În alte momente, dimpotrivă, mă descopeream pierdut, izolat, gol. În gând, încercam" să-mi desfid judecătorii. Sudoarea îmi curgea, însă, de pe frunte în lungul obrajilor, iar mâinile îmi tremurau. Dându-mi seama de aceasta, m-am ridicat dintr-o săritură, scârbit de frica ce lua naştere în mine, asemenea unei boli. Pentru o clipă, am aprins lumina. Roger mă sfătuise să n-o fac. Portretele actriţelor americane îmi surâdeau.. Fete tinere şi frumoase, ce păreau să

urmărească cele mai neînsemnate mişcări ale mele, cu ochii lor strălucitori. Monique avea, câteodată, aceste priviri tandre, sau ironice, sau pline de promisiuni... Am stins din nou lumina. Căldura făcea scândurile să trosnească. Mi-am şters de sudoare fruntea şi gâtul. Deodată, am împins obloanele, iar răcoarea nopţii îmi scaldă obrazul. Zgomotul vesel al serbării se apropie. Am privit cerul încărcat de stele, un colţ de mare între două acoperişuri, luminile capului Matifou, şi n-am mai putut rezista tuturor acestor chemări...

VII

Trenul alerga sub lumina lunii. Am petrecut noaptea stând în picioare pe culoar.

Câmpia se scălda într-o lumină rece, marină. Eram liniştit. În gară, nu se întâmplase nimic. Am avut doar o scurtă emoţie atunci când mi-am cumpărat biletul: un cerşetor arab mă privea cu o insistenţă ce-mi păru suspectă, dar mi-am dat apoi seama că nu era decât un biet înapoiat mintal.

Mă gândeam acum la uimirea lui Atar şi a verilor mei, când mă vor vedea. Voi ajunge la ei pe acelaşi drum pe

care-l străbătusem împreună cu Fournier.

Trenul trecu de Miliana. Ajunse pe podul de peste Cheliff.

Alţi Almaro se simţeau, poate, ameninţaţi în momentul acesta. În orice clipă, cineva se putea ivi în faţa lor, distrugând, cu o simplă mişcare, atâta siguranţă şi orgoliu.

Dimineaţa, în lumina născândă a zilei, trenul sosi în gară, din Sainte-Barbe-du-Tlelat. Poşta pentrtu Oudja aştepta deja pe celălalt peron. Oprirea dura douăzeci de minute. Se vindeau ziarele din Oran. Toate publicaseră aceeaşi telegramă a unei agenţii din Alger. Textul era scurt, dând asupra asasinatului lui Almrao câteva amănunte laconice. Se termina cu această frază: „Smail ben Lakhdar, asasinul prezumtiv, a dispărut”.

Am împăturit cu meticulozitate ziarele, lăsându-le apoi pe o banchetă, şi m-am îndreptat spre chioşcul de răcoritoare luat cu asalt de călătorii ce se îmbulzeau vociferând.

O locomotivă gâfâia încet. Trebuiau desprinse vagoanele care plecau în Maroc, pentru a le ataşa celui de al doilea convoi. În sală, în ciuda gălăgiei, auzeam şuierăturile manevrei, scârţiitul osiilor, şocul tampoanelor şi toato aceste zgomote, în mod absurd, mă linişteau.

M-am amestecat în mulţimea ce asedia tejgheaua. Simţeam nevoia să beau ceva, dar mai ales voiam să scap de supravegherea ce, probabil, se instalase aici. Am ajuns lingă tejghea, într-una dintre extremităţile ei, în faţa unei oglinzi enorme, în care vedeam tot peretele din fund. Două ospătăriţe tinere se agitau, chemate în acelaşi timp de zece-douăzeci de voci. Am reuşit să pun mâna pe un pahar de cafea fierbinte.

Noaptea do insomnie mă obosise şi vânzoleala din jurul meu mă înţepenea. În oglindă vedeam feţe strâm-be, braţe ridicate, pe un fond de lumină vie, tăiată, bătută şi

sfâşiată de mişcările dezordonate ale călătorilor şi prin care trecea câteodată seânteierea multicoloră a paharelor şi sticlelor de sirop.

La rândul meu, mi-am studiat faţa trasă şi ochii şterşi. În acest moment, un bărbat se sprijini de tejghea, lângă mine, făcându-mi sângele să bată şi mai repede. Toată lumina oglinzii păru să mi se concentreze în ochi. Oglinda se transformase într-un proiector enorm.

Am simţit, pe umăr, braţul vecinului meu. Să nu fac nicio mişcare. Poate nu mă văzuse. Eu îi vedeam imaginea în faţă. Ca întotdeauna purta un fes vişiniu şi o cravată de mătase albastră. Îşi invârtea linguriţa în paharul de cafea. Mă voi retrage. Îşi ridică fruntea şi, fără să se întoarcă înspre mine, ca şi cum s-ar fi adresat reflexului meu din oglindă, vorbi cu glas scăzut şi clar (Toţi oamenii în sală păreau să fi amuţit). Spuse cu încetineală, în arabă:

— Te salut, Smail ben Lakhdar, fiul şi fratele meu nefericit...

Oglinda nu mai era un lac verde şi adânc, în care umbrele se mişcau printre raze subţiri de lumină şi din care nu se iveau decât imaginile noastre. I-am răspuns pe un ton surd (gâtul îmi era parcă sfâşiat de cuvinte):

— Şi eu te salut, Brahim Ramani Sidi Cheik... Am băut cu nesaţ cafeaua ce-mi mai rămăsese în pahar.

Călătorii pentru Oran ieşiră în grabă, îmbrâncindu-se, Se auzi un fluierat prelung. Cineva strigă: Dar nu costă decât zece franci. Las-o baltă.

în sală rămaseră numai pasagerii expresului de Oudja.

M-am uitat din nou în oglindă. M-am văzut „de cealaltă parte”, alături de inspector, şi mi se păru că toate acestea nu mă mai privesc. Că aceşti doi oameni, reflexul meu, slab şi palid, şi poliţistul vor pleca împreună, dar că eu, adevăratul eu, voi rămâne aici, aşteptând plecarea spre Maroc.

Ramani ceru uneia dintre ospătăriţe (o blondă măruntă, cu ochii trişti):

— Vreţi să-mi mai daţi o cafea?

Cea de a doua locomotivă, cea care va pleca spre vest, pufnea deja afară. Din nou, şocuri ale tampoanelor, scârţâitul osiilor, pe care le ascultam cu un interes pătimaş. Maurice I Maurice I strigă vesel cineva. Sala se goli.

Am rămas singur lângă Ramani.

Afară, gălăgia se potoli dintr-o dată. Două şuierături autoritare: nu eram eu cel chemat cu atâta insistenţă? Pentru prima dată, m-am tulburat puţin. Cu o încetineală exasperantă, trenul pentru Maroc se urni.

Vagoanele, care defilau din ce în ce mai repede, aruncară în oglindă un straniu joc de lumini. Zgomotul încetă brusc, iar în dugheană pătrunse zumzăitul confuz al aerului încins, toată vibraţia câmpului sub cerul în flăcări, împreună cu ţârâitul frenetic al greierilor. Abia atunci m-am simţit cu adevărat prizonier.

Nu făcusem nicio mişcare.

Cele două ospătăriţe ne priveau curios, cu coada ochiului, în timp ce ştergeau paharele. L-am privit pe Smail din oglindă, cu masca sa lividă de Pierrot, gura sa căzută, umerii înguşti, şi mi-am spus că acesta eram eu şi că fusesem prins. Cea mai tânără dintre ospătăriţe, micuţă, blondă, mă privea ca şi cum ar fi ghicit despre ce e vorba şi mi se păru că Monique era

cea care mă urmărea cu ochii săi limpezi şi trişti. Ramani mă trase afară. L-am urmat docil. Toată lumina dimineţii mă învălui şi mă orbi. M-am gândit la Fournier care, chiar pe acest peron, pe atunci plin de zgomote, făcuse o cugetare asupra timpului frumos şi a libertăţii. Un alt inspector – un european scund şi gras, cu maxilar carnivor – ne aştepta. Înainta înspre mine, îmi prinse brusc încheietura mâinii şi m-am trezit înlănţuit de el cu cătuşe, dându-mi seama de aceasta în momentul în care începu să meargă.

Trenul de Oran înspre Alger va trece într-o oră. Era cald. Doi funcţionari, pe peronul din faţă, ne priveau. Aş fi vrut să le strig ceva. Îl „regăsisem” pe Fournier şi cunoşteam acum valoarea actului meu. Inspectorul mă târa deja către un local alăturat. Înainte de a pătrunde înăuntru, o suflare de vânt sosi dinspre sud, tulburând frunzişurile. Nori de praf roşu se ridicară în evantai pe vârfurile colinelor, iar eucalipţii înalţi fremătară aidoma unor bărci cu pânze gata de a pleca în larg. M-am întors şi am cuprins cu ochii toată această privelişte pe care n-o voi mai vedea şi care părea să se însufleţească doar pentru mine.

Alger, 1946—1947

Redactor: DOINA FLOREA-CIORNEI
Tehnoredactor: MIHAI BUJDEI
Apărut 1974.
Format 54x34/16. Coli tipo 10.
Dun de tipar la 10. IX.74. Tiraj 23.000 exemplare.
EDITURA JUNIMEA – IAŞI
Tiparul executat la I. P. Bacău Strada Eliberării nr. C3. Sub comanda nr. 4174/1974.

Îl va ucide, oare, Smail pe Almaro?

Dar cine e, de fapt, Almaro? Un „traficant de carne vie” care, în Algeria, în timpul celui de al doilea război

mondial, recrutează mină de lucru indigenă pentru organizaţia Todt. Smail – un tânăr care-şi caută destinul într-o lume dominată de incertitudine şi violenţă.

Din confruntarea dură a celor două personaje, sub soarele torid al Mediteranei, se naşte drama căreia Robles îi conferă semnificaţie de simbol.